BRET HARTE

PRIMA FAMILIE DIN TASAJARA

În româneşte de ALFRED NEAGU

După volumul apărut la
Editura JUNIMEA 1978

CAPITOLUL I.

— Bate, nu glumă, spuse Joe Wingate.

Ca şi când ar fi vrut să-i întărească spusele, o rafală puternică de vânt zgâlţâi în clipa aceea şandramaua lungă, şubredă, din lemn, care slujea de prăvălie universală în localitatea Sidon, din Contra Costa. Prin gaura cheii, pe la marginile şi crăpăturile uşii cu sticlă din faţă – acum închisă – ce servea şi de fereastră, se strecură un şuierat prelung care nu conteni nici după ce vântul se mai domoli; iar pânza groasă ce slujea de tavan, mascând acoperişul, se umflă făcând burtă ca o pânză de corabie. Un şir de pălării de pai şi de muşama, agăţate de o grindă, cuprinse parcă de un val de entuziasm, s-au pornit să se agite, creând impresia unei atmosfere sărbătoreşti, în timp ce câteva impermeabile, mantale şi cămăşi mai grosolane, spânzurate de un perete, exteriorizară atât de multă însufleţire, cam deplasată, e drept, încât păru un comentariu usturător la adresa mutrelor trândave, fără noimă ale celor patru indivizi din prăvălie.

Ned Billings îşi ridică o clipă şi el capul, se săltă puţin pe scaunul de lemn în care stătea tolănit, se uită dezgustat în jur şi spuse:

— Pariez că urgia asta nu se domoleşte cu una, cu două!

După care se tolăni la loc şi îşi întinse şi mai tare picioarele, cu un sentiment sporit de mulţumire. În momentul acela, un alt individ, care stătea rezemat cu nepăsare de rafturi, ieşi de după tejghea – dând de o parte mâneca unei mantale care părea să-l îmbrăţişeze, aşa goală cum era – şi se îndreptă alene spre uşă, cercetă încuietorile şi se zgâi afară. Era stăpânul prăvăliei şi peisajul îi era cunoscut: o nesfârşită întindere pustie de pământ, fără un copac, pornită în întâmpinarea unei întinderi asemănătoare de cer posomorit, iar noaptea iscându-se pe undeva, între ele. Această privelişte era delimitată de petice de umbră, parcă zugrăvite cu cerneală neagră, indiană şi de o dungă mai deschisă la culoare, ivită undeva jos şi care ar fi putut fi orizontul, dar de fapt nu era. La dreapta, pe aceeaşi linie cu uşa din faţă a prăvăliei, se zăreau câteva contururi ici şi colo, la distanţă unele de altele, care, deşi nu se vedeau prea desluşit, păreau a fi cu muchii şi colţuri, ceea ce amintea nişte hambare, magazii, dar nicidecum copaci.

— Vântul ăsta se lasă cu ploaie multă înainte de a se domoli – spuse el, zgâindu-se la cer. Ia ascultaţi!

Toţi traseră cu urechea într-o doară. Pe şindrila de deasupra se auzi un răpăit uşor, apoi deodată nu se mai văzu nimic prin geam, de parcă toată priveliştea ar fi fost ştearsă brusc cu un burete îmbibat în apă. Omul se întoarse alene.

— E una din ploile alea care înmoaie tot pământul. Nu văd eu să treacă prea multă lume prin Tasajara în următoarele două săptămâni – spuse cel de-al patrulea din alesătura aceea de leneşi, care, cocoţat pe un butoi mai înalt, ronţăia – mai mult în silă şi cu o mutră dezgustată – biscuiţi şi mere uscate pe care le ciugulea pe rând din nişte lăzi deschise de pe tejghea. Ai avut baftă, Harkutt, c-ai reuşit să-ţi aduci de-acum marfa pentru iarnă.

Domnul Harkutt, proprietarul, urmări cu o notă de asprime îndeletnicirea vorbitorului, cu o mină ce lăsa să se înţeleagă că până şi instinctul lui de prevedere avea, probabil, unele scăpări, dar nu spuse nimic.

— Sidonul n-are să se salte niciodată până nu faci un drum de care de aici până la gârlă, spuse Billings, domol, din adâncul scaunului în care se cufundase. Da' ce har are să tot batem apa-n piuă? În toată Tasajara n-avem destule forţe ca să-l construim.

Un loc uitat de dumnezeu, ca ăsta, unde poştaşul nu răzbate călare două luni pe an decât o dată pe săptămână, nu prea are fasonul să-şi îndemne oamenii să se spetească tot cărând mărfuri şi momind încoace noi locuitori. Asta mă dezgustă pe mine, dom'lor!

Şi lucrul acesta îl nemulţumi în aşa măsură, încât păru să-i smulgă scuipatul plin de silă pe care-l expedie în direcţia sobei, în semn că încheiase tot ce avea de spus.

— Da' de ce nu-l faci tu? îl iscodi Wingate, într-o doară.

— Am şi eu prinţipurile mele. Asta-i treaba guvernului. De ce-am mai răguşit noi primăvara trecută, când l-am ales pe Kennedy în Adunarea Legislativă? De ce mi-am mai împopoţonat eu şandramaua şi am mai dichisit şi vreo mie de metri de scânduri pentru bănci la praznicul cel mare? Păi ca să-l alegem pe Kennedy şi el să facă ce-o şti şi să voteze o lege pentru drumul ăsta. Aşa am pus eu umărul la construirea lui, dacă-i vorba să vorbim. Şi nu poftesc decât atât ca şi cei ce-şi dau acum drumul la bojoci de înfoaie şi acoperământul ăsta de pânză, tot bătând şaua cu ce-i de făcut, să fi trudit şi ei pentru Sidon cât am trudit eu.

Cum această remarcă părea să aibă adresă personală şi să se refere la lucruri de interes local, patronul o întoarse diplomatic:

— Încă-s mulţi care nu cred că un drum de-aici la gârlă înseamnă mare brânză pentru Sidon. Sună frumos să vorbeşti de embarcadero, dar nu-i de ajuns să-i spui aşa ca să răsară şi destulă apă să poată urca, din golf pe râu, un vapor sau să se stârpească pipirigul şi stuhăriile. Chiar dacă statul îţi durează drumul ăla, tot n-o să izbutească să-ţi facă gârla navigabilă. Şi cum treaba asta poa' să coste cât şi drumul, nu prea văd eu de unde o să curgă atâta bănet şi pentru una şi pentru ailaltă.

— În dreptul maghernitei lui 'Lige Curtis e apă destul de adâncă, iar terenul lui e doar pe-o milă de-a lungul malului, îi răspunse Billings.

— Da', apă-i destulă ca să trândăvească dumnealui frumuşel la pescuit când se mai trezeşte, sau să se înece o dată acolo când o fi beat, se băgă în vorbă Wingate. Dacă socoti că ăla-i loc de debarcader, n-ai decât să cumperi când pofteşti de la 'Lige dreptul de proprietate, titlurile, başca şandramaua lui şi toată tărăşenia doar cu o damigeana de whisky.

Al patrulea individ zvârli cu scârbă înapoi în ladă un biscuit ronţăit doar pe jumătate şi se lăsă să alunece fără grabă de pe butoi, scuturându-şi în acelaşi timp în silă fărâmiturile.

— Mă cam bate gândul că cineva tot pune mâna pe locul acela pe degeaba, dacă 'Lige nu se dezmeticeşte mai repede. Ori îl apucă bâţul de atâta băutură sau se dă cu capu-n gârlă. E nenorocit de tot şi n-are pe nimeni care să-i poarte de grijă, iar pe deasupra mai e şi singur cuc în stuhăriile alea, că într-o zi nici nu ştii ce-l poate apuca.

Billings, tolănit cât era de lung pe scaun, chicoti în bătaie de joc:

— Nenorocit! La naiba! Păi ăsta-i jocul lui. Îşi vântură nenorocirea ca să înduioşeze Sidonul. Când îl întrebi de ce nu se apucă de vreo treabă, când îi crapă măseaua după un gât, sau când bea prea mult sau prea puţin, îndată vine cu gogoriţa asta a nenorocirii lui şi începe să se smiorcăie că el se omoară. Păi ştiţi voi – continuă el, ridicându-se o clipă în capul oaselor, împins de silă – că nu mai departe de săptămâna trecută era la dugheana lui Rawlett, încercând să se căpătuiască şi el cu nişte de-ale gurii şi whisky în schimbul terenului lui de pe malul gârlei! Adevărul, adevărat, dom'lor! Pusese totul pe hârtie în regulă, ca la avocat. Da' lui Rawlett nu i-a prea venit la îndemână şi i-a cam spus-o. Şi atunci hop şi el cu nenorocirea lui şi unde nu începe să se vaite. Zicea că dacă soarta lui era să moară de foame acolo, în mlaştina lui, ca un câine, mai bine se omoară pe loc şi avea de gând s-o facă de avea să găsească o armă. Johnson mormăie că ideea nu era rea şi-i spuse că pentru treaba asta îi împrumută el revolverul lui. Bilson îi întinde puşca lui de vânătoare, o aşează lângă

el şi apoi îşi întoarce capul, cu o mutră serioasă şi parcă plină de respect, în timp ce Rawlett îi oferea peste tejghea o cutie de şoricioaică, în cazul în care voia să producă mai puţină gălăgie. Şi ce credeţi că face 'Lige? Nimic! Zâmbeşte cam strâmb, se uită crunt în jur şi nu mai scoate o vorbă. Nu s-a omorât prea tare. Nu, dom'lor. Nu se omoară el 'Lige. Şi bătrânul Bixby – el, care e om de bază al bisericii – începe să predice, aşa ca să-l audă şi 'Lige şi într-adins pentru el, că nu e păcat mai mare decât să-ţi iei singur viaţa şi îşi întăreşte spusele cu Sfânta Scriptură. 'Lige nici n-a crâcnit. Nenorocit! E nenorocit doar ca să poată trândăvi toată vremea la pescuit pe câte un buştean în stuhăriile lui şi ca să se îmbuibe de whisky şi să se poată scutura de orice vină când l-ar păli frigurile, durerile sau damblaua.

Se lăsă multă vreme tăcere. Părea că subiectul devenise nepotrivit de pasionant. Billings se lăsă din nou la vale în scaun. În vremea asta se cam întunecase, încât jarul mocnit al sobei arunca un cerc de lumină palidă pe tavan, iar rafturile din spatele tejghelei păreau şi mai înecate în întuneric.

— A cam venit vremea să aprinzi lampa, Harkutt, aşa-i? îl ispiti Wingate.

— Păi mă gândeam în sinea mea că, pe o noapte turbată ca asta, n-are rost să mai ţin prăvălia deschisă şi când domniile voastre o s-o ştergeţi, am să trag şi eu zăvorul şi am să închid de tot – spuse Harkutt în doi peri.

Înainte ca musafirii săi să aibă vreme să cântărească pe deplin această blândă aluzie, o altă rafală de vânt zgâlţâi şandramaua şi împinse partea de sus a uşii, prost înţepenită, destul de mult ca să pătrundă un fir de aer şi umezeală care păru să sublinieze înţelepciunea aluziei lui Harkutt. Cu un oftat adânc, Billings reuşi să se ridice încet în capul oaselor. Cel ce vămuise biscuiţii alese altă delicatesă de pe tejghea, iar Wingate se îndreptă distrat spre fereastră şi şterse geamul. Cerul şi apa se înecaseră în bezna prin care răzbea doar un sâmbure de lumină de la o lampă aprinsă în fereastra unei case din apropiere – ce nu se desluşea deloc – iar razele se oglindeau în băltoacele din mijlocul drumului.

— Ei – făcu Wingate, încheindu-şi fără nici o tragere de inimă mantaua – cred că ar trebui s-o cam iau din loc, s-o ajut pe bătrână să răzbească şi ea cu treburile înainte de cină.

Îşi dăduse seama că lumina aceea se aprinsese în sufragerie la el acasă şi după asta pricepuse că tovarăşa lui de viaţă, care-l aştepta de multă vreme, tocmai terminase singură toate treburile.

— Unora le vine uşor, cum să nu – mormăi Billings nemulţumit, în timp ce se chinuia să se ridice în picioare. N-ai decât doi paşi de făcut, da' uite la mine şi la Peters – adăugă el, arătând pe cel cu biscuiţii, care dădea semne îngrijorătoare că avea de gând să se salte din nou pe butoi – avem de bătut de cinci ori mai lungă cale.

— Mai mult de juma' de milă, întări Peters posomorât. Începuse să-şi tragă şi el mantaua, dar se opri ca şi cum voia să se mai gândească ce să facă, în vreme ce până şi Wingate, atât de norocos că stătea la o azvârlitură de băţ, se rezemă din nou de tejghea. Era un moment critic. Billings se uită şi el cu părere de rău la scaunul pe care tocmai îl părăsise. Harkutt se hotărî să facă un gest eroic.

— Haideţi, băieţi – spuse el deodată prietenos – să luaţi câte un păhărel la despărţire, împreună cu mine, înainte de plecare.

Dintr-un ungher întunecat de sub tejghea, de unde venea un iz puternic de ciubote de cauciuc, dibui o sticlă neagră pe care o puse împreună cu patru pahare dinaintea musafirilor săi. Fiecare se făcu a-şi privi paharul ridicat în dreptul geamului întunecat în vreme ce-l umplea, deşi n-aveau cum să vadă nimic prin el. Deodată, o rafală de vânt şi ploaie zgâlţâi din nou toată prăvălia şi chiar şi după ce vântoasa trecu, geamul de la uşă continuă să zăngăne violent.

— Ia du' şi vezi ce s-a şubrezit acolo, Peters – spuse Billings – fiindcă tot eşti tu

mai aproape.
Încă ținând în mână paharul din care nu-şi isprăvise băutura, Peters se îndreptă alene spre uşă.
— E ceva sau careva afară, spuse el şovăind. Ceilalți trei veniră şi ei curioşi lângă el. Prin geamul aburit pe dinăuntru de suflarea lor şi pe dinafară acoperit de apa ploii, se desluşea vag mişcându-se ceva şi o hălăciugă de păr se freca de sticlă. Uşa se zgâlțâi din nou, dar de data asta mai potolit. Billings îşi lipi fața de sticlă.
— Stați puțin – spuse el iute, în şoaptă. E 'Lige! Dar era prea târziu. Harkutt trăsese de-acum zăvorul de jos şi din întunecimea de-afară un bărbat năvăli, împleticindu-se, în încăperea şi mai întunecată. Cei dinăuntru se traseră înapoi când noul venit se rezemă o clipă de uşa abia închisă. Apoi, ghicind în obscuritatea aceea paharul de whisky pe care Wingate îl ținea încă în mână, se îndreptă pătimaş spre el, i-l smulse fără nici un efort din mână, pentru că-l luase pe om pe nepregătite şi goli paharul dintr-o înghițitură. Cei patru au râs mânzeşte, nu atât de veseli pe cât ar fi trebuit să fie.
— Tocmai închideam – începu Harkutt şovăielnic.
— Nu te țin nici un minut – mormăi nepoftitul, începând să se cotrobăiască în buzunarul de la piept al cămăşii de pânză tare. E o afacere, Harkutt. E o…
Dar când ajunse aici, fu nevoit să se oprească, să-şi şteargă fața şi fruntea cu capetele batistei legate de gât. După cum se ştergea şi după fața lui palidă şi obosită se vedea că erau broboane de sudoare şi nu picături de ploaie; chiar în vreme ce stătea în fața lor, o nefirească fierbințeală în trupul său transforma în vapori umezeala care-i îmbibase toate veşmintele.
— Am aici un document – începu el din nou, scoțând din buzunar, cu o mână nesigură, un sul de hârtie – şi vreau să-ți arunci ochii la el, că poa'…
Vocea lui înfrigurată, pătimaşă, se împotmoli într-un acces de tuse. Billings, Wingate şi Peters se traseră înlături şi începură să se uite pe geam.
— Acu-i prea întuneric ca să mai văd să citesc ceva, 'Lige – spuse Harkutt, pe un tot glumeț de om care încearcă să se descotorosească de client – şi în noaptea asta n-am aprins lampa.
— Da-ți pot spune pe dinafară miezul tărăşeniei – îngăimă omul, atât de slab că se auzi abia ca o şoaptă – dacă intrăm o clipă înăuntru. E o treabă importantă, un chilipir…
— Cam trebuie să plecăm – se adresă Billing celorlalți, subliniind cu înțeles. Îl ținem pe Harkutt şi omul vrea să-nchidă.
— Noapte bună, noapte bună – se grăbiră să adauge apăsat Peters şi Wingate, ieşind în grabă pe uşă, pe urmele lui Billings. Salutare.
Uşa se închise în urma lor şi Harkutt rămase singur cu musafirul său nepoftit. Probabil că supărarea lui față de clienții care îl părăsiseră cu atâta laşitate în acel, moment îi stârni un fel de silă față de ei şi-i îmblânzi totodată resentimentele față de 'Lige. Bâjbâi drumul până la tejghea, aprinse un chibrit şi apoi lampa. Lumina slabă a lămpii dădu la iveală figura palidă, trasă a solicitatorului, încadrată de o ciumăfaie de păr ud, decolorat şi neglijent. Nu era o față de bețiv obişnuit. Deşi foarte mobilă, cuprinsă de tremurul unei tulburări nefireşti, fața nu-i era congestionată, cu toate că avea un aer nesănătos. Avea întipărită o expresie de suferință şi fizică şi psihică, într-un fel greu de desluşit, părea fără noimă şi deloc eroică.
— Am vrut să te-ntâlnesc ca să-ți vând locul meu de lângă gârlă. Vreau să-l iei de pe sufletul meu şi să ştii că faci o afacere. Vreau să scap de el în clipa asta şi nu cer decât atât cât s-o şterg de pe-aici. Nu vreau câştig. Numai cât să-mi îngăduie să mă topesc de pe coclaurii ăştia.
Glasul lui, care vădea oarecare educație, deveni deodată răguşit, aspru şi omul se

uită lacom la sticla ce zăcea pe tejghea:

— Ascultă, Lige – spuse Harkutt, oarecum binevoitor. E prea târziu pentru afaceri în noaptea asta. Vino mâine dimineaţă.

Ar fi vrut să adauge: „când eşti mai treaz”, de nu l-ar fi împiedicat politeţea obişnuită a negustorului faţă de un posibil client, sau poate şi o îndoială faţă de starea în care se afla interlocutorul.

— Numai dumnezeu ştie unde voi fi sau ce se va alege de mine mâine. Dacă mi-e dat să mai trăiesc o noapte ca aceea din urmă, cred că mă ucide, de nu mă omor eu singur în drum spre casă.

Faţa lui Harkutt se posomori. Era exact aşa cum spunea Billings. Din cauza felului său nevolnic, demn de milă, de a se purta, desperarea omului nu numai că nu impresiona, cum s-ar fi cuvenit, dar îi mai dădea şi un aer ieftin şi teatral. Şi, parcă pentru a sublinia şi mai mult falsitatea rolului său, degetele care bâjbâiau în sân îi alunecară neputincioase de pe mânerul lucios al unui pistol şi se îndreptară şovăind spre sticla de pe tejghea.

Harkutt luă sticla, turnă un pahar de băutură pe care-l împinse dinaintea interlocutorului şi acesta bău pe nerăsuflate. Fie că asta-i dădu mai multă încredere, fie că atenţia nu-i mai era abătută de altceva, omul îşi continuă pledoaria mai stăpân pe sine şi mai bine dispus, fără să mai trădeze desperarea de dinainte.

— Haide, Harkutt, cumpără locul acela al meu. E chilipir curat, ţi-o spun eu. Îl dau de pomană. Nu-mi trebuie decât atât cât să pot pleca. Dă-mi douăzeci şi cinci de dolari şi-i al dumitale. Uite, asta-i hârtia, actul, că ţi-l las, totul scris şi semnat.

Scoase din nou sulul din buzunar, fără să dea nici o importanţă armei care odihnea lângă el.

— Uite, ’Lige – făcu Harkutt, strângând buzele a hotărâre. Eu în Tasajara nu cumpăr pământ şi cu atât mai puţin terenul tău de la gârlă. Şi aşa am băgat aici mai mulţi bani decât am să capăt vreodată înapoi. Dar să-ţi spun ce fac. Ziceai că nu poţi să te mai întorci la cabana ta. Văd ce afurisită de vreme bântuie şi ştiu că apele râului au dat afară şi au înecat până acum poteca. Ai dreptate. Uite cinci dolari – spuse el şi trânti scurt o monedă pe tejghea. Ia-i şi du-te la hanul lui Rawlett să-ţi dea o cină şi un pat. Iar mâine dimineaţă poa’ că faci şi târgul ăla al tău cu careva sau poa’ te răzgândeşti. Cum ai venit până aici, călare?

— Da.

— Calul ăla al tău încă se mai ţine pe picioare şi n-a murit de foame?

— Nu. El poate mânca şi iarbă, eu nu.

Omul arăta mai stăpân pe el, poate din cauza băuturii, poate datorită felului practic, fără fasoane sentimentale, de a se purta al lui Harkutt. Înfruntă cu mai multă siguranţă privirea lui Harkutt în timp ce acesta îi dădea mai departe:

— Noaptea asta poţi să-ţi slobozi calul în ocolul meu, care-i lângă Rawlett. Asta te scuteşte să-i mai plăteşti pentru grajd şi tain.

Omul luă moneda de pe tejghea încet, cu un aer grav, care se apropia de demnitate.

— Mulţumesc, spuse el, lăsând hârtia pe tejghea. Las asta drept gaj.

— N-am nevoie, ’Lige – făcu Harkutt, împingând-o înapoi.

— Mai bine o las.

— Da’ dacă se iveşte un prilej să-l vinzi altcuiva la Rawlett? întrebă Harkutt cu o blândeţe ironică.

— Nu prea cred eu în prilejul ăsta.

Rămase nemişcat, uitându-se la Harkutt cu o expresie ciudată, în timp ce freca distrat muchia monedei pe care o ţinea între degete. Ceva în privirea lui – sau mai degrabă lipsa lor aparentă de expresie, fără nici o legătură cu ceea ce se întâmpla în acel moment – începu să-l stânjenească pe Harkutt. Din fericire, o nouă rafală de vânt

şi ploaie care se izbi în geamuri schimbă atmosfera.

— Haide – spuse Harkutt deodată, cu un aer de om practic. Ia-o iute spre Rawlett, până nu se zburleşte vremea şi mai rău. Îţi usuci acolo hainele la foc, iei ceva de mâncare şi-ai să te simţi alt om.

Îşi frecă bucuros mâinile, ca şi cum ar fi rezolvat iute toată situaţia şi, întâmplător şi treburile lui 'Lige şi-l conduse spre uşă. Cum expresia oaspetelui nu se schimba deloc, Harkutt şovăi o clipă cu mâna pe clanţă, în speranţa că acesta vrea să spună ceva, chiar dacă nu făcea decât să-şi repete vechile rugăminţi, dar 'Lige nu zise nimic. Harkutt deschise uşa, omul se urni afară cu mişcări mecanice şi, după câţiva paşi, păru să se topească în ploaie şi întuneric.

Harkutt mai rămase câteva clipe cu faţa lipită de geam. După o vreme, i se păru că aude pleoscăit de copite prin băltoacele drumului. Deschise uşa încet şi se zgâi afară. În casa de alături lumina se stinsese şi nu se mai vedea decât o nedesluşită masă întunecată. Mai departe, în zare, alte conturuti şi mai şterse, păreau să sugereze morminte, movile funerare, iar altul – o şandrama joasă, aproape de drum – aducea a năsălie. Când vântul se mai domoli o clipă, Harkutt puse iute obloanele şi, intrând repede în prăvălie, le fixă pe dinăuntru.

În timp ce se îndeletnicea cu treaba asta, în spatele tejghelei se deschise încet, cu băgare de seamă, o uşă lăsând să pătrundă în încăperea părăsită o lumină mai puternică dintr-un sacru iatac familial de unde veni şi mireasma tămâiei de pe altarul bucătăriei. Uşa se deschise şi mai mult, pentru a da la iveală silueta la fel de plăcută a unei tinere fete care, după ce se încredinţa că nu mai era nimeni înăuntru în afară de stăpân, intră alene în prăvălie şi, aşezându-şi pe tejghea coatele împlinite ce se iţeau de sub mânecile suflecate, îşi rezemă în palme, cu un aer lenevos, obrajii ce făceau gropiţe şi-l fixă pe Harkutt cu o privire îndrăzneaţă. Îi era atât de lene să-şi schimbe poziţia aceea confortabilă, încât pentru a nu-l scăpa din priviri, în vreme ce acesta se mişca de colo, colo, ea era nevoită să-l urmărească numai din ochi, uneori dintr-un unghi foarte dificil. Era limpede că fata ilustra în mod plăcut lehamitea trândavă a Sidonului.

— Şi zi aşa, puturoşii ăia au plecat până la urmă – spuse ea gânditoare. Într-o zi, papa, ai să-i vezi că prind rădăcini aici. Trei bărbaţi zdraveni, în putere, ca ei, să stea trândăvind trei ceasuri încheiate fără să facă nimic! Pfui!

Şi ca să-şi întărească dezgustul, fata se lăsă cu toată greutatea pe tejghea şi îşi săltă picioarele îndoite înapoi, încercând să atingă rafturile din spate. Domnul Harkutt răspunse cu un mormăit abia auzit şi continuă să fixeze obloanele în şuruburi.

— Să te ajut, papa? spuse ea, fără să facă nici o mişcare.

Domnul Harkutt bombăni iar ceva nedesluşit, care părea să însemne un refuz şi fata îşi abătu alene privirea spre sulul de hârtie şi începu să citească rar, fără grabă, cu voce tare:

— „Subsemnatul îi vând şi-i transfer lui Daniel D. Harkutt, pentru banii primiţi, toate drepturile mele, titlul de proprietate şi veniturile jumătăţii indivizibile din Sfertul Secţiei 4, Specificaţia 5, a localităţii Tasajara" … hm… hm… – murmură ea, aruncându-şi ochii în josul paginii. Oh, Doamne! E 'Lige Curtis! Se puse ea pe râs. Auzi colo, el – proprietar! Tată, cred că n-ai fost atât de fraier!

— Domnişoară, lasă hârtia aceea la loc – mârâi el posomorit. Mai bine adu lampa încoace şi ajută-mă să dau de afurisitul ăsta de şurub care mi-a căzut pe jos.

Fata se desprinse alene de tejghea şi de actul de vânzare al lui Elijah Curtis şi-i duse tatălui ei lampa. Şurubul s-a găsit îndată şi a fost strânsă şi ultima piuliţă.

— Se răceşte mâncarea, tată, spuse ea, căscând uşor.

Taică-su reacţiona cu plăcere la aceste vorbe, îşi îndreptă spinarea îndoită şi amândoi ieşiră pe uşa aceea pătrunzând în intimitatea cuibului familiei şi lăsară hârtia

uitată pe tejghea, laolaltă cu celelalte mărfuri.

CAPITOLUL II.

Când au închis uşa aceea mică după ei, parcă au lăsat în urmă toată zarva şi urgia furtunii. Motivul ieşi la iveală când, după câţiva paşi, au coborât vreo şase trepte, ajungând la un palier mai jos. Se vedea astfel că locuinţa patronului magazinului universal din Sidon se afla sub nivelul prăvăliei şi al drumului, pe panta unui stingher val de pământ al câmpiei Tasajara, ce dădea spre o viroagă mică, prin care năvălea vuind o apă.

Malurile erau acoperite doar cu tufişuri de sălcii şi arini, singurele ce creşteau în Tasajara – care asaltau în rânduri strânse, din toate părţile, acea locuinţă pitorească, ce scăpăta spre viroagă. Malul, dimpotrivă, era plin numai de ferigi şi frunzare. Era izbitoare şi grăitoare trecerea de la câmpia pustie, fără un copac, bântuită de vijelie, la viroaga adăpostită. De pe malul celălalt ţi-ai fi putut închipui că acea clădire ciudată urcase plină de ambiţie tinerească spre creastă, dar, speriată de peisajul groaznic ce i se deschisese în faţă, nu mai îndrăznise să facă nici un pas mai departe; însă dinspre drum părea că proprietarul, plin de ifose, încercase să tragă o linie netă între vulgara prăvălie în care trebuia să-i servească pe necioplitii de prin acele părţi şi intimitatea vieţii de familie. Adevărul era că viroagă oferea lemne de foc şi apă. Ca în binecunoscutele exemple de locuinţe preistorice, natura oferise şi de data aceasta unul dintre pereţii casei şi ciudata sa alcătuire se impusese în faţa întregului Sidon pe motiv că ridicarea sa necesitase astfel mai puţină muncă.

Prin cele două geamuri deschise ale sufrageriei în care intraseră, nu se auzea decât cum se scuturau de apă crengile ude şi murmurul domol al apelor umflate din vale, singurele care aminteau de furtuna ce bântuia câmpia aflată mai sus; iar în apartamentul îngrijit năvăleau miresmele proaspete ale dafinilor, florilor de sirinderică şi arini. După ce-au parcurs acea plăcută ambianţă de ţară, cei doi au intrat în bucătărie – încăpere mult mai mare – care părea să slujească uneori de sufragerie şi unde se servea de obicei cina. Îi întâmpină cu un ton de blândă compătimire o femeie zdravănă, plăcută la înfăţişare, pe chipul căreia se întipărise o expresie unică, neschimbată, de îndurerată milă faţă de suferinţele celorlalţi.

— Ah, uite c-aţi venit şi voi doi. Haide, aşezaţi-vă, scumpii mei. Cred că sunteţi trudiţi. Phemie, dragă, aşează-te şi tu lângă sărmanul taică-tu. Aşa. Acuş o să vă simţiţi mai în putere.

Nici pe chipul tatălui, nici pe cel al fiicei nu se vedea urmă de chin sau osteneală, nu trădau prin nimic că ar fi avut vreun motiv să sufere pe lumea asta. Dar cum s-a arătat mai înainte, aşa era făcută doamna Harkutt, prin firea ei generoasă şi socotea că omenirea întreagă trudea şi suferea şi că, deci, trebuia să-i mângâi pe oameni, să-i consolezi, să-i binedispui şi să-i hrăneşti. De-a lungul anilor, vocea ei dobândise un fel de tristeţe mângâietoare şi se obişnuise să-şi încheie spusele cu un fel de gângurit melancolic, un permanent murmur nedesluşit de încuviinţare. Fără îndoială că acest fel de-a fi era plin de sinceritate şi milostenie, dar uneori părea tare nepotrivit şi stânjenitor. Asta a făcut-o să piardă prietenia singurului om de duh din Tasajara, pentru că-i asculta cele mai reuşite glume cu atâta îndurerare şi vădea atâta milă faţă de cele povestite, încât până la urmă îi închidea gura.

Fiind obişnuit de mult cu ciudăţeniile soţiei sale, domnul Harkutt mai că începea să-şi ia şi el un aer de uşoară oboseală, după cum cerea situaţia.

— Da, spuse el, oftând uşor. Unde-i Clemmie?

— Stă întinsă de dimineață, când a luat masa şi mi-a spus că nu se scoală nici la cină – îi răspunse ea, cu glas mângâietor. O să-i ducă Phemie ceva de mâncare şi nişte ceai. Sărmanul copil, vrea şi el să mai schimbe aerul.

— Vrea să meargă la ’Frisco. Şi eu vreau, papa – se alintă Phemie, rezemându-şi cotul de farfuria tatălui ei. Hai, tată, te rog dă-ne voie… numai pentru o săptămână.

— Numai pentru o săptămână, şopti rugătoare doamna Harkutt.

— Poate că n-o să vă supărați – le răspunse cu sarcasm Harkutt – să-mi spuneți şi mie cum o să ajungeți până acolo taman acum şi de unde credeți c-o să faceți rost de bani? Până nu se opresc ploile astea, nu umblă nici o căruță, iar banii nu încep să curgă până nu se pot porni fermierii din loc cu daravelile lor. În toată Tasajara nu-s o sută de dolari. De două săptămâni nu mi-a lăsat nimeni pe tejghea o para chioară. Dar dacă tot vă duceți, bănui că n-o să aveți nimic împotrivă să mă cărați şi pe mine, cu tot cu prăvălie, până la ’Frisco şi să ne lăsați acolo.

— Da, dragă, interveni doamna Harkutt, trecând plină de compasiune şi fără jenă de cealaltă parte. Nu-l mai supăra pe taică-tu, Phemie, scumpo. Nu vezi că-i ostenit mort? Şi nici măcar nu mănânci mai nimic, tată!

Domnul Harkutt îşi dădu jenat seama că, în ciuda dificultăților sale financiare, mâncase ca un lup, aşa că schimbă brusc subiectul:

— Unde-i John Milton?

Doamna Harkutt îşi feri ochii cu mâna şi se uită gânditoare la podeaua din fața focului, la cotlonul de după sobă, căutându-şi fiul, singurul lor băiat, blagoslovit cu acel istoric nume.

— Acu’ un minut era aici – spuse ea şovăind. Nu mă bate gândul unde s-o fi dus. Da’ nu-i departe – adăugă ea, plină de convingere.

— A şters-o cu una din cărțile alea pe care le tot aduce acasă – se băgă în vorbă Phemie. Aşa face totdeauna, îs sigură că-i în magazie şi citeşte la lampă. Într-o noapte o să ne dea foc la toți.

— Da’ şi-a isprăvit toate treburile – interveni doamna Harkutt împăciuitoare.

— Da, sigur – continuă domnul Harkutt, supărat – da’ în loc să se ducă la culcare sau să facă socoteala vânzărilor, a mărfurilor sau să rezolve vreo treabă folositoare, dumnealui îşi strică ochii şi-şi prăpădeşte timpul cu toate prostiile.

Se ridică şi se îndreptă agale spre sufragerie, însoțit de fiică-sa şi de gânguritul plin de compătimire al nevestei. Dar, pentru moment, predicile doamnei Harkutt nu treceau dincolo de parohia ei – bucătăria.

— Bănui că nu mai aştepți pe nimeni în seara asta, Phemie! spuse domnul Harkutt, lăsându-se să se prăvale pe un scaun şi urcându-şi picioarele, cu papuci cu tot, pe perete.

— Nu – răspunse Phemie. Numai un amărât ca Parmlee ar fi în stare să pornească în vizită acum. John Milton spune că pe drum te dărâmă vântul, de nu poți sta în picioare. Te pomeni că-l mână vântul pe Parmlee încoace şi n-o să-l ajute mintea să răzbească afară.

Domnul Harkutt zâmbi. Un zâmbet şiret, dar plin de încuviințare, aspru, dar şi încântat, exact zâmbetul cu care tatăl păcălit ascultă insultele fetelor lui la adresa unui tânăr oarecare. Euphemia nu era prostuța pe care s-o cucerească un flăcău cu câteva delicatețuri! Lăsându-se comod în balansoar, îi spuse:

— Haide, cântă-mi ceva.

Fata merse la dulap şi de pe raftul de sus luă un acordeon foarte împopoțonat – cadou ce lua ochii, din partea unui admirator îndrăzneț. Era atât de împodobit, atât de încărcat de *papier mache*, cu sidefuri şi baga la claviatură, cu mătasea rozalie a burdufului, încât părea să copleşească toată încăperea aceea simplă cu măreția sa.

— Ar trebui să-l pui într-un vas de sticlă, pe masă, Phemie – îi spuse tatăl plin de

admirație.

— Ca să-şi închipuie dumnealui că mă topesc după el! Nu se prinde. Şi aşa şi-a cam luat nasul la purtare – i-o întoarse ea, cu un aer ştrengar.

Domnul Harkutt îşi lansă din nou zâmbetul aprobator, apoi închise satisfăcut ochii şi-şi lăsă capul pe spate, aşteptând cu încântare primele acorduri. Din păcate, acestea erau departe de strălucirea, vioiciunea şi perfecțiunea cu care fusese făcută claviatura. Cele mai discrete şi prudente strădanii ale tinerei interprete păreau să scoată doar nişte surprinzătoare, îndată gâtuite, sunete însoțite de strigătele ei nemulțumite de „nu, nu". Totuşi, era o mare încântare s-o vezi pe fata aceea cu sprâncenele fermecător încruntate, cufundată în amintiri melancolice, cu gurița uşor întredeschisă într-un zâmbet care cerea îngăduință, vânturându-şi minutele rotunde în sus şi-n jos în vreme ce se chinuia să întindă şi să strângă burduful instrumentului. Treptat, pe măsură ce sunetele cam răzlețe păreau să se lege în ceva ce aducea a melodie, fata începu să cânte şi din gură, acoperind şchiopătările instrumentale, completând unele note scăpate în fugă, în general compensând acordeonul cam nefolositor, cu vocea ei tinerească nu lipsită de calități. Era un cântec religios, cam lugubru. Sub impresia cântecului casa păru să se cufunde într-o şi mai adâncă tăcere, prin care, din când în când, răzbătea mai clar şopotul pârâului umflat, ba chiar şi vuietul depărtat al vântului în largul câmpiei.

În cele din urmă, ajungând stăpână pe instrument, Phemie se puse pe cântat cât o ținea gura. Nestânjenită de nici un ochi critic, îmboldită de sunetul propriei sale voci şi probabil şi de înclinația tinereții către lălăială, fata voi să acopere glasul tatălui, care se pusese şi el deodată pe cântat, cu tonul lui tulburător de bas, până când eforturile lor unite păreau să amenințe alcătuirea şubredă a locuinței, tocmai când vijelia se repezise şi ea asupra prăvăliei din spatele lor. Când, în cele din urmă, se opriră, afară crengile începură deodată să se scuture într-o răpăială de picături. Apoi, din abisul plin de apă, se auzi o voce:

— Hei, voi de colo!

Phemie lăsă acordeonul la o parte şi exclamă:

— Cine-o mai fi ăsta?

Se duse la geam, îşi aşeză alene coatele pe pervaz şi se zgâi în întunecimea de-afară. Nu se vedea nimic. Bezna avea acel aer de nepătruns cu care ne înfruntă şi ne surprinde natura în astfel de momente. Fetei i se păru că ea e singura ființă de-acolo. Dar după ce această senzație se spulberă, parcă auzi viitoarea curentului pârâului lovindu-se de ceva care nu se mai mişca deloc, înfrunta şuvoiul.

— E cineva acolo? Dumneata eşti, dom'le Parmlee? strigă ea.

Urmă o pauză. Un bărbat care nu se vedea îi spuse altuia.

— E o fată.

Apoi vocea se auzi din nou, pe un ton mult mai politicos:

— Mai e mult până la Sidon?

— Păi ăsta-i Sidon! răspunse Harkutt, care între timp se ridicase şi acoperea acum, în cadrul ferestrei, silueta fetei.

— Mulțam – spuse vocea. Cum ieşim noi la mal de aici?

— Hai, dă fuga la vale, papa, că-s nişte oameni străini – făcu fata cu o nerăbdare copilărească.

— Stați acolo! strigă Harkutt. Vin într-o clipă.

Îşi trase în grabă o pereche de ciubote uriaşe, îşi tufli pe cap o pălărie de muşama, îşi puse o manta de ploaie şi dispăru printr-o uşă care ducea la nişte scări aflate mai jos. Phemie rămase la geam cu suflarea tăiată, deşi încerca un nou sentiment de stinghereală. Deodată, în partea de jos a peretelui casei, fulgeră în beznă o lumină. Era taică-su, cu un felinar cu lentilă. Îl ținea deasupra capului şi cobora cu grijă malul, iar

lumina felinarului se abătu spre năvala apei, dezvăluind ceva ce aducea a plută de buşteni pe care doi bărbaţi cu greu o ţineau cu nişte prăjini lungi la mal să n-o ia apa. În mijlocul plutei se zărea o grămadă de pături, o valiză, nişte desagi din cei care se agaţă la şa şi alămurile strălucitoare ale unor ciudate instrumente.

În timp ce domnul Harkutt, ţinându-se de creanga unei sălcii care se apleca deasupra apei, ridicase lanterna să se vadă bine, cei doi bărbaţi şi-au luat repede calabalâcurile de pe plută, le-au aruncat pe mal şi apoi au sărit şi ei. Mişcarea lor a dat brânci plutei care, nemaifiind ţinută în loc de prăjini, s-a răsucit cât era de lungă în mijlocul curentului şi a fost măturată într-o clipă în beznă.

Până în clipa aceea nimeni nu scoase o vorbă, dar acum vocile bărbaţilor se auziră deodată slobode. Phemie asculta plină de speranţe. Explicaţia era simplă: cei doi erau nişte topografi prinşi de ape pe câmpia Tasajarei, îşi părăsiseră caii pe malul Canalului Tasajara şi, încropindu-şi în grabă o plută, se lăsaseră cu instrumente cu tot în voia curentului.

— Da' – spuse Harkutt în grabă – între Tasajara şi pârâul ăsta nu e nici o legătură.

Cei doi bărbaţi pufniră în râs.

— Acum este – spuse unul dintre ei.

— Da' Canalul Tasajara face parte din golf, replică Harkutt uimit, pe când pârâul ăsta vine din sus, din câmpie şi se varsă în golf abia la patru mile mai jos. Şi nu văd cum…

— Acum sunteţi cu aproape douăsprezece picioare mai jos de canalul Tasajara – spuse primul bărbat cu un fel de siguranţă profesională. De asta. Acum vine mai multă apă decât poate vărsa canalul Tasajara, aşa că răzbate spre golf şi pe drumul ăsta. Uite – continuă el luând lanterna din mâna lui Harkutt şi luminând spre pârâu. Acolo-i apă sărată din golful de sus, aşa că o parte din apa Canalului Tasajara curge acum pe lângă casa dumitale. Nu te speria – adăugă el liniştitor, uitându-se la stăpânul prăvăliei ce continua să se zgâiască ţintă. N-aveţi de ce vă teme aici. A dat puţin pe delături, dar are să se întoarcă îndată în albie.

Însă domnul Harkutt continuă să se zgâiască absent la zâmbitorul interlocutor. Phemie, de sus, de la geamul ei, se întreba nerăbdătoare de ce-i mai ţinea pe oamenii aceia în ploaie şi vorbea de lucruri limpezi ca lumina zilei. Aşa-s bărbaţii!

— Deci e o tăietură drept spre canalul Tasajara? făcu el încet.

— Este, atât cât ţine viitura, răspunse îndată primul bărbat şi dacă se sapă un canal de două sau trei sute de iarzi, legătura va fi permanentă. Dar ce-i cu asta?

— Nimic, făcu Harkutt grăbit. Mă gândeam şi eu aşa. Dar haideţi înăuntru să vă uscaţi şi să mâncaţi ceva.

Lumina se abătu de la vâltoarea apelor şi întreaga privelişte a râului se cufundă în beznă. Domnul Harkutt şi oaspeţii lui dispărură. Apoi se auzi târşâitul familiar al paşilor lui pe scări, urmat de alţi paşi mai şovăielnici care se distingeau tot mai limpede şi mai prevenitor pe măsură ce se apropiau. Fetişcana, îmboldită de un instinct al etichetei, îşi trase capul înăuntru, aruncă iute o privire prin cameră, netezi scaunul în care şezuse taică-său, aşeză frumuseţea de acordeon ca pe o podoabă drept în mijlocul mesei şi dispăru în hol în clipa în care domnul Harkutt intra cu străinii.

Amândoi erau cam de aceeaşi vârstă şi arătau cam la fel, dar cel care susţinea conversaţia era evident superiorul celuilalt şi, în ciuda faptului că se purtau cu aceeaşi familiaritate unul faţă de altul, se simţea îndată care era bosul. Avea o faţă netedă, nu purta barbă, în colţul ochilor şi al gurii avea o expresie severă, care ar fi putut părea plină de înfumurare şi pretenţii de n-ar fi fost aerul de bunăvoinţă şi umor care o mai îndulcea. Aruncă iute o privire prin cameră, se opri asupra acordeonului şi faţa i se lumină de zâmbet când spuse domol:

— Sper că n-am speriat-o pe interpretă. Ar fi fost păcat s-o deranjăm pe

domnişoara.

— Nu, nu – făcu Harkutt, care părea să-şi fi revenit după acel moment de absență, prins acum de preocupările de gazdă. Ştiți, are treabă cu soră-sa care nu se simte prea bine. Da' poftiți în bucătărie, amândoi, chiar acum şi în vreme ce vă mai zvântați la foc, mama are să vă pregătească ceva fierbinte.

— Numai să ne schimbăm cizmele şi ciorapii. Avem altele uscate în bagajele de pe scară, spuse unul dintre ei şovăitor.

— Le aduc eu şi vă schimbați în bucătărie. Nu se supără bătrâna – spuse Harkutt încurajator. Haideți.

Îi conduse spre bucătărie, cei doi străini schimbară iute între ei o privire de veselă nedumerire şi se porniră după el. Odaia aceea mică se cufundă din nou în tăcere. Un gângurit plin de grijă, ce venea de departe, arăta că doamna Harkutt îşi luase oaspeții în primire. Răsuflarea răcoroasă a frunzişului umed de afară însufleți uşor draperiile albe şi, de undeva din întuneric, se auzea țârâitul adormitor al streşinilor. Deodată în holul sau coridorul de alături răsună o şoaptă şi o chicoteală înfundată. Urmă o clipă de şovăială şi uşa se deschise brusc, cu îndrăzneală şi îşi făcu apariția Phemie, iar alături de ea o fetişcană mai înaltă şi mai zveltă, sora ei mai mare. Când au dat cu ochii de camera goală, amândouă au scos un „Oh!" cam artificial, care arăta că le rămăsese o urmă din atitudinea convențională pe care şi-o pregătiseră de dinainte. Fără să scoată o vorbă, fiecare îşi alese un scaun, îşi compuse o poză, după ce mai întâi îşi puseră veşmintele în orânduială şi apoi se zgâiră tăcute una la alta.

Trebuie să spunem pe scurt că aşa cum stăteau – în ciuda posturii cam nefireşti sau poate tocmai pentru că asta sugera o atitudine aranjată de o mână de fotograf – fetele formau un tablou izbitor care le scotea puternic în relief deosebirile. Erau amândouă drăguțe, dar cea mai înaltă, evident şi cea mai mare, avea o puritate şi o regularitate a trăsăturilor care nu numai că o deosebeau de Phemie, ci, în mod curios, de întreaga familie şi fata părea la fel de nepotrivită cu decorul din jur, cum era dichisitul acordeon înfipt în mijlocul mesei. Era una dintre acele întâmplătoare ființe, rar întâlnite în sud sau în vest, pe chipul căreia se întipăriseră încă înainte de naştere nu atât trăsăturile familiei, cât imaginile din cartea şi din albumele frumuseții pe care le contemplase cu prea mult sentimentalism o mamă îndrăgostită de poze; vlăstarul unor femei şi bărbați obişnuiți, care nu se potrivea cu nici unul din tipurile locale sau generale cunoscute. Un astfel de gât lung de lebădă, un păr numai zulufi, ochi lunecoşi şi un cap mic patrician ca al ei nu se mai pomenise, nici nu se mai întâlnise până atunci în Tasajara sau în tot Vestul şi probabil că nici nu existase vreodată decât ca întruchipări ale „Fidelității", „Meditației", sau „Miresei Baronului" gravate în plăci ceramice sau de cupru. Nici măcar obişnuita rochie roz a fetei cu mâneci bufante nu putea să dea un aer convențional acelor linii deosebite, iar mâna care odihnea țeapănă pe marginea scaunului, deşi nu era nici prea îngrijită, nici exagerat de albă, arăta de parcă n-ar fi fost făcută decât să țină cu ea lira, sau un trandafir, sau o carte bună. Chiar şi cele câteva rămurele de iasomie sălbatică, prinse în cârlionții părului ei în ape, deşi făceau parte din obiceiurile locului, formau acum podoaba ei caracteristică.

Cele două fetişcane păstrară câteva minute acea atitudine țeapănă, în vreme ce nu se auzea decât murmurul vocilor din bucătărie, țârâitul monoton al streşinilor şi vuietul depărtat al vântului. Apoi Phemie izbucni într-un chicot înecat, pe care şi-l reprimă pe dată, cum făcuse şi cu acordeonul, aruncând aceeaşi privire de nemulțumire ştrengărească.

— Mă faci să mă crucesc, Phemie – spuse Clementina, cu o voce adâncă de contralto, care părea şi mai adâncă atunci când încerca să şi-o înăbuşe. Nu prea ai minte. Toată lumea o să-şi închipuie că tu în viața ta n-ai mai văzut la față un străin.

— L-am văzut înaintea ta, îi răspunse Phemie cu îndrăzneală.

Dar zgomotul de scaune trase şi de picioare din bucătărie o făcu să se stăpânească. Clementina îşi fixă absentă privirea în tavan, Phemie se uită la o frunză de pe marginea ferestrei, luând o poză băţoasă ca la fotograf, în vreme ce uşa se deschise şi îşi făcură apariţia cei doi străini şi tatăl fetelor.

Expresia de nedisimulată plăcere care lumină chipurile tinerilor oaspeţi îl scăpă pe Harkutt de stânjeneala prezentărilor şi Phemie, aproape fără să-şi dea seama, se trezi vorbind iute, pe un ton aprins, cu domnul Lawrence Grant, topograful, în timp ce sora ei, deşi mai potolită, îl luase în primire pe domnul Stephen Rice, asistentul celuilalt. Dar entuziasmul străinilor şi dorinţa lor de a cuceri şi a fi cuceriţi erau atât de sincere şi molipsitoare, încât acordeonul intră îndată în funcţiune şi domnul Grant se dovedi un bun acompaniator al vocii de tenor al domnului Rice, la care s-au alăturat şi fetele cu glasul lor.

Apoi se încinse un joc de cărţi pe perechi, în cursul căruia adversarii s-au apucat să trişeze pe faţă cu atâta plăcere şi neruşinare şi s-au înfierbântat atât de tare, fiecare tabără apărându-şi cu ardoare cauza, încât jocul se încheie într-un talmeş-balmeş de râs care nu se potoli decât atunci când tânărul topograf oferi un spectacol de scamatorie cu cărţile de joc.

Domnul Harkutt, tolănit în balansoarul lui, supraveghea cu un aer de patron toată această petrecere, furat de scurte momente de absenţă, iar mai târziu se arătă în pragul bucătăriei şi doamna Harkutt, ştergându-şi mâinile de şorţ şi, cu aerul ei grijuliu, gânguri că tinerii arătau „de-acum mai întremaţi”.

Domnul Lawrence, care se apucase să ghicească în cărţi norocul domnişoarei Euphemia, adăugă o notă de mister, iar fetişcana roşi de emoţie; vântura din mânuţe, ca o păsărică, deasupra cărţilor pe care trebuia să le scoată şi le lua murmurând tulburată de îndoieli şi întrebându-se dacă „un anumit tânăr blond” era de cupă sau de caro.

— La vreme de noapte, doi străini – spuse domnul Grant cu extremă gravitate, aşezând cărţile – şi aici un drum, asta-i veste neaşteptată, iar acest zece de caro înseamnă un mare dar de bani pentru dumneata, care, vezi, vine după sosirea celor doi străini şi, într-un fel, e în legătură cu ei.

— Oh, nu mai spune! făcu fetişcana cu multă vioiciune şi îndrăzneală, scuturând din cap. Bănui că au adus banii cu ei.

— Nu, deşi darul de bani e în legătură cu ei – răspunse el cu nezdruncinată seriozitate. Stai puţin! Am găsit. Am încurcat cartea asta. Înseamnă sau drum sau călătorie. Ciudat! Nu-i aşa, Steve? E vorba de *drum*!

— E ciudat – răspunse Rice la fel de serios – dar aşa-i. E *drumul*, fără îndoială.

Se uită în ochii mari ai Clementinei cu un aer confidenţial plin de sinceritate.

— Vedeţi, domnişoarelor – continuă să le convingă topograful cu aceeaşi mină severă – cărţile nu mint. Din fericire noi suntem în situaţia de a putea întări cele ce dezvăluie ele. Drumul de care e vorba constituie un secret ştiut numai de noi şi câţiva oameni de afaceri din San Francisco. Ba nici ei nu ştiu de e posibil până nu le spunem noi. Dar n-am să mă feresc să vă spun, ca răspuns la plăcuta ospitalitate cu care ne-aţi întâmpinat, că drumul de care e vorba e, de fapt, o *cale ferată* de la Oakland la Canalul Tasajara, pentru care am făcut măsurătorile preliminare. Aşa că vedeţi şi dumneavoastră care-i înţelesul cărţilor: nu sunteţi departe de Canalul Tasajara, de fapt cu foarte puţină cheltuială tatăl dumitale poate tăia o legătură de la râu la canal, având un drum drept până la gara terminus. Ăsta-i darul de bani de care vorbesc cărţile. Şi dacă tatăl dumitale ştie ce să facă cu un pont ca ăsta e un om bogat.

Era greu de spus care expresie era mai grăitoare pe faţa topografului, cea de subliniată severitate sau lucirea de umor din colţul ochilor. Cu flerul lor feminin, cele două fete ghiciră că era mult adevăr în cele spuse de el, deşi nu prea înţelegeau ele

totul, dar ceea ce pricepuseră – în afară de veselia aceea a bărbatului – nu era deosebit de interesant. Ba chiar erau, de fapt, uşor dezamăgite. Ceea ce se anunţase să fie o îndrăzneaţă promisiune de cochetărie amoroasă eşuase într-o treabă absurd de practică, într-o problemă de afaceri.

Nu aceleaşi sentimente încerca Harkutt. Se ridică grăbit de pe scaun şi, aplecându-se peste masă, cu ochii ţintă pe cărţi, de parcă ele ar fi arătat într-adevăr calea ferată, repetă iute:

— Cale ferată! Hm! Cum asta? O cale ferată până la Canalul Tasajara? Vreţi să glumiţi… Aşa-i că… nu e o treabă prea sigură?

— Ba e cât se poate de sigură! La vremea asta banii sunt gata pregătiţi în San Francisco şi la anu' pe vremea asta…

— O cale ferată până la Tasajara! continuă Harkutt grăbit. Dar în ce parte? Unde?

— Până la *embarcadero*, mai exact – răspunse Grant. Pentru staţia terminus nu-i decât un singur loc potrivit. Acum, acolo-i o şandrama veche a nu ştiu cui.

— Păi, papa! Sări Phemie amintindu-şi deodată, nu-i casa lui 'Lige Curtis? Terenul pe care l-a oferit el…

— Taci! făcu taică-său.

— Nu-ţi aduci aminte, cel trecut pe hârtia aia – continuă cu nevinovăţie Phemie.

— Tacă-ţi gura! N-auzi? Doamne-dumnezeule! N-ai de gând să asculţi şi tu odată? Ai de gând să mă tolocăneşti la cap şi să nu mă laşi să stau de vorbă cu oamenii ăştia? Aşa ştii tu să te porţi? Mă întreb ce-o să-ţi mai treacă acum prin minte!

Enervarea subită a patronului, modul inexplicabil în care i se schimbase vocea şi purtarea sa exagerat de aspră faţă de fete făcură să se lase tăcere. Se auzi ropotul ploii în geamuri, de afară veni limpede vuietul râului, se desluşi chiar şi năvala depărtată a vântului asupra părţii din faţă a clădirii. În ochii tânărului asistent trecu un fulger de mânie, care întâlni privirea prevenitoare a prietenului său şi amândoi se întoarseră cu discreţie spre masă. Numai cele două fete nu se pierdură cu firea.

— Eşti bun, domnule Grant, să-mi dai mai departe în cărţi? făcu Phemie încet.

În vreme ce-i răspundea zâmbind, în tonul topografului se simţi o undă de respect care parcă nu existase mai înainte.

— Cum să nu. Nu aşteptam decât să-mi arătaţi că aveţi încredere în mine, spuse el şi luă cărţile.

Domnul Harkutt tuşi.

— Mi se pare că vântul ăla afurisit a desfăcut ceva în prăvălie – spuse el înţepat. Am să mă duc să văd.

Şovăi o clipă şi apoi dispăru în coridor. Dar se opri nehotărât, uitându-se la uşa pe care abia o închisese şi-şi trecu mâna pe faţa congestionată. Deodată porni încet şi absent spre scări, intră într-un coridor mai mic care dădea spre uşa din spate a prăvăliei şi o deschise. La început tresări, văzând pata de lumină de la sobă, pe care întunericul adânc al acelei încăperi lungi o scotea şi mai mult în relief. Se duse după tejghea, dar lada de biscuiţi care trona în mijloc arunca o umbră adâncă şi îl obligă să bâjbâie ca să găsească ceea ce căuta. Apoi se opri deodată, lăsând să-i cadă din mână hârtia pe care tocmai o găsise şi strigă aspru:

— Cine-i acolo?

— Eu, papa.

— John Milton?

— Da, dom'le!

— Ce dracu' faci aici, dom'le?

— Citesc.

Într-adevăr, asta făcea. Băiatul stătea culcat pe spate, pe două scaune, într-o poziţie chinuită, mâinile nu i se distingeau în întuneric şi ţinea cartea sus, deasupra capului, în

aşa fel încât să cadă pe pagini o pată roşietică de lumină. Nici măcar intervenţia furioasă a lui taică-său nu-l tulbură într-atât încât să-l abată de la ocupaţia lui.

Se ridică doar puţin mai sus pe scaun, cu ochii tot la carte. Văzând asta, taică-său apucă iute hârtia şi continuă să-l dăscălească.

— Cine ţi-a dat voie! Hai, şterge-o la culcare. Mă auzi? Frumos îţi stă – adăugă el ca şi cum ar fi vrut să-şi justifice mânia. Dumnealui se strecoară aici şi-mi şade până la ceasul ăsta din noapte! Păi, de nu veneam aici să…

— Ce zici? întrebă băiatul, punând semn la fraza neterminată şi aruncându-şi instinctiv ochii la hârtia din mâna lui taică-său.

— Nimic, dom'le! La culcare, asta-ţi zic! Ai de gând să te duci? La ce tot stai şi te zgâieşti? continuă Harkutt mânios.

Băiatul se ridică încet şi trecu pe lângă taică-său, dar nu fără să bage de seamă, cu indiferenţa şi puterea de percepţie a copilăriei, cum taică-său ascunde în grabă o hârtie în buzunar. Cu aceeaşi copilărească superficialitate, băiatul se miră mai mult de gest decât de faptul că fusese întrerupt din lectură, ceea ce nu era o noutate pentru el şi ieşi încet din încăpere.

Harkutt ascultă lipăitul picioarelor goale care se depărtau prin coridor şi apoi încuie cu grijă uşa. Urmărit de gândul că tocmai îşi mustrase băiatul, Harkutt scoase hârtia din buzunar, se întoarse spre lumina slabă pe care o arunca jarul din sobă şi încercă să citească. Dar şi din cauza tulburării şi pentru că nu mai avea agerimea vederii din tinereţe, fu nevoit să aprindă din nou lampa pe care o lăsase pe tejghea ca să poată buchi cele scrise pe hârtie. Da! Nu era nici o greşeală. Era descris cum trebuie tot terenul de care topograful vorbise ca fiind staţia terminus a noii căi ferate. Şi totu-i revenea lui, lui Daniel Harkutt! Ce mai e şi asta? Bate cineva! Ce-i cu întreruperile astea mereu? Mânia sa era amestecată cu o ciudată teamă superstiţioasă.

Bătăile păreau să vină de la obloanele din faţă. Îi trecu prin minte că, probabil, lumina se văzuse prin crăpături. Stinse grăbit lampa şi se duse la uşă.

— Care-i acolo?

— Eu… Peters. Vreau să-ţi spun ceva.

Domnul Harkutt puse zăvoarele, în mod evident, fără nici o tragere de inimă. Restul fu treaba vântului; încă turbat şi nepotolit, care-l îmbrânci pe Peters prin uşa bine păzită. Surpriza de a se trezi în bezna chioară a prăvăliei păru să-l facă să uite motivul vizitei.

— Păi, bine, făcu el cu un amestec ciudat de reproş şi bănuială. Pot să jur c-am văzut lumină înăuntru în minutul ăsta. Tare curios!

— Da! Tocmai am stins lampa. Şi plecam – răspunse Harkutt cu nemulţumire prost mascată.

— Nu mai spune! Şi de-atunci tot aici ai stat?

— Nu, îi întoarse scurt vorba Harkutt.

— Ştii, vreau să stăm de vorbă despre 'Lige. Dac-am văzut nişte fire de lumină, am crezut că-i încă aici cu dumneata. Dacă nu-i e cam rău. Hai, aprinde lampa odată. Vreau să-ţi arăt ceva.

Avea un ton de poruncă ce-l izbi pe Harkutt şi-l nemulţumi, dar văzând că acesta avea ceva în mână, aprinse cu oarecare nervozitate lampa şi se întoarse spre el. Peters avea în mână o pălărie: a lui 'Lige!

— Ca la un ceas după ce noi i-am dat bice şi v-am lăsat aici – începu să povestească Peters – am auzit pe drum un ropot de copite care parcă s-a oprit chiar lângă casa mea. Am ieşit cu felinarul afară şi ce să vezi! Calu' lui 'Lige, şaua goală şi 'Lige nicăieri. M-am uitat în jur, l-am strigat, da' nimic, nici urmă. Gândind eu c-o fi căzut din şa – da' beţivii nu cad niciodată şi el e un călăreţ straşnic – am luat-o în josul drumului, uitându-mă după el. Şi am mers mai departe, spre râul dumitale,

juma’ de milă mai jos.

— Doar nu-ți închipui – începu Harkutt, cu un râs nervos – că din cauza asta el…

— Stai nițel – exclamă Peters întunecat, scoțând dintr-un buzunar, un revolver cu țeava şi butoiul pline de noroi. Am dat şi de ăsta! Uite! Un glonte tras. Şi apoi – adăugă iute, ca şi cum s-ar fi apropiat de punctul culminant – uite-te şi dumneata! Ceea ce am crezut eu că-i de la ploaie… colea, înăuntrul pălăriei… e… sânge!

— Prostii! replică Harkutt, cu o notă de dispreț. Doar nu-ți închipui..

— Ba da – răspunse Peters, coborând glasul. Să n-am parte de nu-i aşa! Acu’ a făcut-o!

— Nu!

— Ba da! Ah, ce-i pasă lui Billings şi şleahtei lui de îngâmfați, care-şi râdeau de ’Lige şi-şi dădeau dumnealor cu părerea în ce-l privea pe bietul om, cum au făcut-o mai adineauri aici. Da’ tare aş vrea să le bag asta sub nas, să vadă şi ei.

Era greu de spus dacă bucuria triumfătoare a domnului Peters de a face zob teoriile tovarăşilor de mai înainte nu cumva depăşea în mintea lui, ca importanță, vestea pe care tocmai o adusese.

— Ascultă – spuse Harkutt grav, dar luminându-se în mod ciudat la față şi pe un ton mult mai natural. Ar trebui să te duci cu treburile astea la judecătorul Kerby, chiar acum şi să i le arăți. Po’ să-i spui cum l-ai lăsat pe ’Lige aici când ai plecat şi să-i zici că-i pot dovedi, cu mărturia fiicei mele, că a plecat de aici la zece minute după voi sau… cel mult cincisprezece..

Ca orice om care nu era deprins cu treburile oficiale, domnul Harkutt avea o părere exagerată despre importanța lucrurilor mărunte în ochii legii.

— Aş merge şi eu cu dumneata – adăugă el grăbit – da’ am nişte musafiri, nişte străini…

— Da’ cam cum arăta când a plecat? Era, cumva, furios? îi suflă Peters.

Harkutt simți că era mai înțelept să nu-şi dea drumul la gură în cazul de față.

— Păi – începu el prudent – l-ai văzut şi dumneata cum arăta.

— Bănui că n-ai fost prea aspru cu el. Să nu-l fi scos din țâțâni, ştii… făcu Peters.

— Nu – replică Harkutt, uitând să se mai stăpânească, sub imboldul indignării. Nu! L-am cinstit şi cu un pahar, ba i-am dat…

Harkutt tăcu brusc, stânjenit.

— Ei? îl îndemnă Peters.

— Nişte sfaturi… ştii! răspunse Harkutt în grabă. Da’ hai, mai bine du-te repede la judecător. Ştii doar că dumneata ai descoperit toată povestea asta şi mărturia dumitale îi cea mai importantă. Există o lege care spune că eşti obligat să zici de îndată tot ce ştii…

Lui Peters îi trecuse emoția descoperirii, ca şi bucuria de a fi triumfat asupra celorlalți şi, după cum era obiceiul în Sidon, nu-i prea venea la îndemână să fie obligat să facă o treabă.

— Păi, stai – făcu el, şovăind. Poa’ că nici n-a murit, la urma urmei.

Harkutt îşi luă un aer uşor distant.

— Doar ştii care-i părerea dumitale despre afacerea asta – îi spuse el, după un moment de pauză. Doar ai dovezi temeinice care să te facă să te duci la judecător şi apoi să-i pui pe ceilalți la treabă. Atunci – adăugă el cu subînțeles – dumneata ți-ai făcut porția şi te poți spăla frumuşel pe mâini de toată tărăşenia. Aşa-i?

— Aşa-i – făcut Peters, cuprins de nerăbdare. Iacă, dau fuga la judecător.

— Da’ din cauza fetelor şi a nevestei şi a străinilor care s-au întâmplat, n-am să scot o vorbă despre toată povestea în seara asta – adăugă Harkutt.

Peters încuviință dând din cap şi, luând pălăria nefericitului Elijah cu oarecare şovăială, de parcă s-ar fi temut să nu-şi fi pierdut încă de pe acum dramatismul de

dovadă importantă, dispăru din nou în beznă şi vijelie. O pală de vânt, care parcă stătuse la pândă şi-l aşteptase ascunsă pe undeva, se aruncă asupra lui ca şi cum ar fi încercat să nu-i mai lase răgaz să se răzgândească şi-i făcu brânci spre casa judecătorului de pace.

Domnul Harkutt trânti uşa, puse zăvoarele şi se îndreptă nesigur spre tejghea. În numai un ceas, dintr-un om potolit, chibzuit şi precaut, devenise nehotărât şi impulsiv. Scoase hârtia din buzunar şi, după ce deschise sertarul cu bani de la tejghea, împături de mai multe ori documentul, ce părea să fie ultimul testament al lui Elijah Curtis şi-l aşeză într-o despărţitură. Apoi se îndreptă spre uşa din spate, se opri, se întoarse, deschise din nou sertarul cu bani, scoase hârtia, o puse în buzunarul de la şold, pe care-l închise cu un nasture şi rămase în picioare lângă sobă, uitându-se absent la lumina palidă a jarului. La un moment dat, se apucă să curețe cenuşa, numai ca să câştige timp şi să-şi găsească o scuză pentru a amâna alte treburi care-i dădeau ghes.

Se gândea ce-ar fi trebuit să facă. Dacă mai înainte cu un ceas i s-ar fi pus pe şleau problema de avea dreptul să păstreze hârtia şi să facă uz de ea, fără îndoială c-ar fi spus hotărât că nu trebuia s-o mai țină. Chiar şi acum, privind problema dintr-un punct de vedere abstract, nu se putea înşela asupra adevărului. Dar viața are obiceiul condamnabil de a nu ne pune aceste probleme de-a dreptul şi cinstit, pe față şi e foarte curios că, ori de câte ori călcăm pe alături, niciodată nu e vorba în primul rând de principiul abstract. Domnul Harkutt era conştient că, fusese împins pas cu pas într-o situație dificilă, ca să nu spunem necurată, în ciuda voinței sale.

El nu-i ceruse niciodată lui Elijah să-i vândă terenul; ba chiar refuzase categoric; hârtia îi fusese băgată pe gât drept gaj pentru un fleac de câțiva dolari pe care-i dăduse fără nici o pretenție. Asta dovedea în ochii lui că fusese cinstit; doar împrejurările erau neobişnuite. Sigur, dacă Elijah ar fi fost în viață, el, Harkutt, ar fi încercat să încheie o afacere cu el înainte ca vestea cu planurile pentru calea ferată să iasă în vileag, fiindcă… era vorba de o afacere! Dar acum, când Elijah era mort, cine ar fi avut ceva de pierdut sau de câştigat dacă el socotea toată tărăşenia doar ca o norocoasă speculație şi pomana aceea de cinci dolari, drept prețul acestei speculații? Nimeni nu-l putea bănui că mizase pe sinuciderea lui 'Lige şi cu atât mai puțin că terenul acela avea să ajungă la mare preț. Şi de fapt, că tot a ajuns aici, dacă 'Lige s-a gândit ca după ce lua banii lui Harkutt cu titlu de împrumut să se omoare, fiindcă se socotea falit fără nici o speranță, asta însemna… că pusese la cale să înşele buna lui credință, a lui Harkutt. Reuşi să se înfurie – furie născută din motive cinstite – gândindu-se la tirania principiului abstract, rece asupra instinctelor lui de ființă cu inimă fierbinte. Dar de ajungea la lege, avea să treacă de partea legii, nu a sentimentelor. Şi atunci are să-i lase pe toți – înțelegând prin toți lumea întreagă, Tasajara şi poate şi propria lui conştiință – să vadă că nu era un zănatic sentimental şi avea să se țină cu dinții de hârtia şi de proprietatea aceea.

Numai că ar fi trebuit să deschidă gura mai înainte. Ar fi trebuit să-i spună topografului de îndată că el era stăpânul terenului. Ar fi trebuit să zică: „Cum aşa? Dar ăsta-i chiar locul meu. L-am cumpărat de la bețivul acela de 'Lige Curtis, pe nimica toată, numai ca să-mi fac pomană cu el". Da! Asta era singurul necaz adevărat şi numai cumsecădenia lui era de vină, numai respectul exagerat față de lege şi dreptate, blestemata lui de fire milostivă. Da! Gândindu-se puțin, nu vedea de ce trebuia să se simtă obligat să-i spună toate astea topografului. E destulă vreme până când se va gândi compania să cumpere terenul. Îndată ce se stabilea că 'Lige era mort, el avea să ceară pe față să i se recunoască dreptul asupra acelui teren. Dar dacă nu era mort? Sau dacă nu reuşeau să-i afle cadavrul? Dar dacă dispăruse numai? Chipul lui de om simplu se încruntă, se posomorî. Bineînțeles, nu putea cere companiei să aştepte până va rezolva el problema asta. În virtutea acelei hârtii, avea dreptul să facă

ce voia cu proprietatea şi… o va face. Dacă ’Lige ieşea din nou la lumină era altă treabă şi el şi ’Lige puteau aranja lucrurile între ei. În privința asta, era cât se poate de hotărât şi – destul de ciudat – se simți uşurat scăpând de o problemă care părea doar o chestie de amănunt. Nu bănuia că dorea în sinea lui acel pas iremediabil şi îşi alungă pe dată din minte toată tărăşenia etică.

Se desprinse de sobă, deschise uşa din spate şi porni prin coridor cu pas mult mai hotărât, îndreptându-se spre sufragerie. Dar în prag se opri, revenindu-i iute vechea lui înclinație spre prudență. Uşa era puțin întredeschisă. După câte se părea, criza lui de mânie, de acum o oră, nu prea tulburase sufletul fetelor, fiindcă le auzea râsul şi vocile amestecându-se cu cele ale străinilor. Încă tot se mai îndeletniceau cu ghicitul, dar de data asta domina glasul profetic al domnului Rice, care se adresa Clementinei şi vocea acesteia se auzea destul de bine.

— Văd maldăre de bani şi mulți prieteni în norocul care ți-e sortit. Săracul de mine! Și câți pețitori! Dar n-am cum să-ți promit un mariaj mai strălucit decât cel pe care prietenul meu i l-a prezis surorii dumitale. Dar poți fi sigură, totuşi, că vei avea şi dumneata partea dumitale şi în căsătorie, ca şi în toate celelalte.

— Mulțumesc chiar şi pentru atât, se auzi vocea Clementinei. Dar ce-i cu cărțile alea urâte de alături? Înseamnă nenoroc, sunt sigură.

— Nu pentru dumneata, deşi e lângă dumneata. Poate că-i vorba de cineva de care nu-ți pasă şi nu-l înțelegi şi care va avea o groază de necazuri din cauza dumitale… da, tocmai din cauza darului ăsta de bani… uite, vine după zece de caro. Poate-i un pretendent la mâna dumitale, poate-i chiar unul care-i în casa asta acum… poate.

— Vrea să spună că de el e vorba, domnişoară Clementina – interveni vocea lui Grant, izbucnind în râs.

— Nu-l luați în seamă, domnişoară Harkutt – spuse Rice, pe un ton de reproş, numai pe jumătate serios. Poate dumneata ştii de cine e vorba?

Răspunsul domnişoarei Clementina vădi că recunoscuse chipul palid al tatălui ei care se ivi deodată în fața ei, când se deschise uşa.

— Păi e tata!

CAPITOLUL III.

În ciudata lui stare psihică, trecerea de la lumina chioară a lămpii lui Harkutt la bezna de-afară îl năuci o clipă pe Elijah Curtis, dar tocmai datorită acelei stări psihice continuă să meargă neabătut înainte, ca în transă sau în somn, deşi la început parcă fără nici o ţintă. Apoi îi trecu prin minte că parcă îşi căuta calul, dar animalul nu mai era acolo. O clipă, ideea asta îl descumpăni şi-l sperie, mai întâi gândindu-se că nici nu venise cu el, ci numai i se păruse că-l adusese, apoi pentru că i se părea că fără cal nu putea să apuce drumul de care-i vorbise Harkutt, nici s-o ia pe altul, care nu prea era limpede în mintea lui. Dar în starea aceea de neputinţă şi şovăială i se păru o uşurare că nu putea să se îndrepte nici pe un drum, nici pe celălalt şi că, deci, nu-i mai rămânea nimic de făcut. Poate că asta era mâna misterioasă a providenţei!

Explicaţia era însă mult mai simplă. Nesăbuitul şi flegmaticul Billings luase calul cu pricina fără ştirea tovarăşilor lui. Copleşit de perspectiva sumbră de a bate pe jos drumul până acasă pe o vreme ca aceea, acest produs perfect al trândavului Sidon se descotorosi cu meşteşug de Peters şi Wingate, lăsându-i s-o ia înainte şi, dezlegând cu băgare de seamă animalul priponit, trecu pe lângă ceilalţi netulburat, la adăpostul întunericului. Când ajunse în ograda lui, descălecă alene şi, cu o lovitură zdravănă în coasta bidiviului, îl trimise în galop înapoi, să-şi întâmpine stăpânul, iar urmarea a povestit-o mai sus, în capitolul precedent, Peters, care nu bănuia nimic.

Dar nu era loc pentru o astfel de idee în conştiinţa îmbibată de alcool a lui ’Lige Curtis, a cărui închipuire morbidă avea menirea de a deforma, de a exagera lucrurile fireşti. Avea o vagă impresie că înapoi, la Harkutt, nu se mai putea întoarce. Şi-aşa vizita lui părea că se petrecuse de multă, multă vreme şi nu mai putea fi repetată. Avea să pornească înainte, învăluit de acea beznă care nu suferea nici un compromis, care putea năluci orice şi era răspunzătoare pentru orice.

Se lăsă un întuneric adânc, pentru că vântul se mai potolise şi nu mai alunga pânza de nori de deasupra şi nici nu risipea ceaţa ce începuse să se ridice din pământul îmbibat de apă al câmpiei. Mergea cu uşurinţă prin bezna aceea care părea să-l susţină şi de care parcă ar fi putut să se sprijine la nevoie. Uneori i se părea că aude voci, nu o voce anume, gândea el, ci nişte voci ciudate, ireale, fireşte, pentru starea lui din acele clipe. Şi, deodată, auzi limpede una din acele voci, ce nu semăna cu nici una din Sidon, foarte slabă şi depărtată, întrebând dacă „mai e mult până la Sidon” – probabil tot un rătăcit ca şi el. Îi răspunse cu o voce la fel de nefirească şi slabă şi se întoarse în direcţia din care venise chemarea. Departe, înaintea lui apăru o lumină ca un miraj, dar ieşise de undeva de jos, parcă din miezul pământului. Probabil că-i juca închipuirea un renghi, dar avea să se încredinţeze cu ochii lui… ah!

Se prăvăli violent în faţă şi, în aceeaşi clipă, simţi că revolverul îi sare din buzunarul de la piept, de parcă ar fi prins deodată viaţă şi, o secundă după aceea, luă foc lovindu-se de piatră şi ilumina orbitor râpa în care ’Lige pornise cu capul înainte. În ochi şi-n nări îl înţepa fumul cu miros de sulf al exploziei, dar, fulgerarea aceea de lumină, avu vreme să se agate de un vrej de viţă care se ivise lângă el, fără să reuşească însă să evite a se lovi şi el cu capul de acelaşi prag de piatră de care se izbise revolverul. Izbitura şi durerea îl făcură să simtă o neplăcută căldură la cap, acolo unde începea părul. Ameţit şi slăbit, simţi cum degetele i se înmoaie, cum se scufundă, prins de-o moleşeală care pe jumătate era resemnare, tot mai adânc, tot mai adânc, până când după o nouă izbitură, se trezi cu răsuflarea tăiată şi nevoit să

reacţioneze iute, în mijlocul şuvoaielor reci de apă.

Dumirit şi perfect conştient acum, deşi se lupta disperat cu năvala apelor ca să scape cu viaţă, el desluşi vag ceva întunecat plutind vijelios pe lângă mal, uneori lovindu-se de ieşinduri de pământ, până ce, în zbaterea aceea bezmetică, se răsuci şi se îndreptă spre el de-a latul. Era destul de aproape ca să apuce un capăt de funie uzată, legat de acea alcătuire ce părea să fie făcută din câţiva buşteni prinşi unul de altul. Era chiar pluta pe care tocmai o părăsiseră în voia sorţii topografii de la *embarcadero*.

El nu avea de unde să ştie asta, dar nici nu i s-ar fi părut ciudat ca viiturile să poarte la vale o plută, chiar dacă ar fi fost treaz de-a binelea. Cu toate că încă se mai putea ţine ca lumea pe plută, puterile începeau să-l lase şi i se părea că alcătuirea aceea de buşteni avea să-l scoată undeva la un liman unde va fi salvat. Niciodată nu va şti cât a zăcut în nesimţire în noaptea aceea. Când îşi aducea aminte de acea noapte, credea că fusese bântuit de vedenii în cursul cărora i se păruse că trece pe lângă maluri lugubre, prin locuri necunoscute, că păstra în minte un chip şi o voce plăcută, că fusese asaltat de spaime când îşi închipuise că se apropie de un loc ce semăna cu şandramaua lui singuratică pe care o lăsase de izbelişte în stuhării. În cele din urmă, fu îmboldit să se trezească de o violentă durere de cap, de parcă pălăria lui moale de fetru s-ar fi transformat într-o coroană strâmtă de fier. Ducând mâna la cap ca să înlăture strânsoarea aceea, rămase uimit când descoperi că n-avea nici o pălărie; părul încâlcit, amestecat cu sânge şi mâl, se uscase în bătaia soarelui fierbinte al dimineţii şi-i strângea ţeasta ca o căciulă. Îşi simţea pleoapele şi genele lipite, grele şi îmbâcsite de aceeaşi pastă amestecată cu sânge. Se târî până la marginea plutei şubrede, nu fără greutate, fiindcă pluta se legăna şi se bâţâia într-un chip ciudat şi-şi muie mâna în şuvoiul de apă. După ce se spălă pe ochi, ridică privirea şi se simţi zguduit.

Râul, malurile, câmpia, toate dispăruseră. Se afla singur, legănat de valuri, într-un intrând al golfului San Francisco.

Dezmeticindu-se după postul la care fusese obligat şi înviorat totodată, prima senzaţie pe care o încercă fu una de infinită uşurare. Nu numai că scăpase de spaimele nedesluşite ale zilelor şi nopţilor de dinainte, dar se descotorosise de tot trecutul lui, care se înecase pentru totdeauna în acea nesfârşită întindere. Câmpia joasă a Tasajarei, cu monotonia ei netulburată de lumină şi întuneric, se cufundase în spatele altei câmpii care lucea, făcea jocuri de lumină, era plină de viaţă, se mişca şi chiar dansa sub el. Dunga subţire a stuhăriilor care-l împrejmuise înainte, care renăştea cu regularitate şi se strângea de jur împrejurul lui fără să alunge pustietatea zărilor, se cufundase şi ea undeva în urma lui, pentru totdeauna. Toate cărările păcatelor din trecut, toate răbojurile vechilor dureri şi suferinţe, toate urmele lăsate de paşii lui rătăciţi fuseseră şterse de valurile mării care spală totul. Fizic era cam neajutorat şi îşi simţea slăbiciunea; era în primejdie şi o ştia, dar… era eliberat!

Din fericire, vântul nu bătea prea tare şi marea era destul de liniştită. După câte putea el să vadă, pluta era întreagă, dar, oricât era de nepriceput, tot îşi dădea seama că nu avea să reziste asaltului talazurilor din josul golfului. Ca şi cei mai mulţi californieni care au trecut noaptea cu vaporul prin strâmtoarea Carquinez, nici el nu recunoscu unde se afla, nici măcar piscurile depărtate din Tamalpois. Se vedeau câteva punctişoare, care păreau atât de departe, de nesigure şi de indiferente ca şi păsările oceanului.

Pluta stătea nemişcată, aproape la fel de nemişcată ca şi bărbatul care zăcea pe buşteni cu mădularele chircite şi veşmintele scorţoase, uscate la soare. Prea nevolnic să stea în picioare, neavând catarg, sau măcar un băţ, o vâslă, ceva cu care să înalţe un semn deasupra acelei nesfârşite întinderi, i se părea imposibil să atragă atenţia cuiva. Nu mai avea nici măcar revolverul.

Deodată, pe când încerca să se ridice, fu izbit de-o rază de lumină atât de orbitoare, încât parcă-i săgetase ochii şi creierul şi făcuse să-i vină rău. Fulgerarea părea să vină dintr-o scobitură, dintre buşteni, la capătul celălalt al plutei. Târându-se cu greu până acolo, văzu că era o bucată lucioasă de metal, pe care până atunci o trecuse cu vederea. N-avea de unde să ştie că era o oglindă de semnalizare folosită în lucrările topografice, care căzuse de la instrumentele topografilor când abandonaseră pluta, însă în starea lui de disperare, cu simțurile în alertă, intui, instinctiv, că-i putea fi de mare folos. O ridică, o îndreptă spre soare, o mişcă sub diferite unghiuri, cu mâinile lui slăbite. Dar efortul acela era prea mult pentru el, pluta păru deodată că se răsuceşte sub greutatea lui, iar el se prăbuşi.

*

— Hei, tu de colo!

Vocea se auzi alături de el, îi răsuna chiar în urechi. Deschise ochii. Dinaintea lui oceanul se întindea pustiu, pânzele acelea cât nişte punctişoare la fel de departe, însă asupra plutei se lăsă o umbră ciudată. Întoarse capul cu multă greutate. De cealaltă parte, atât de aproape încât parcă era deasupra capului, pluteau ca aripile unei uriaşe păsări de mare pânzele unei goelete. Apoi o bigă grea se legăna pe deasupra plutei, atât de jos, încât l-ar fi măturat ca pe-un fulg dacă l-ar fi prins stând în picioare. Coasta navei se frecă de plută şi pluta fu împinsă uşor într-o parte. Îl apucă o spaimă cumplită că putea fi părăsit din nou, încercă să scoată un sunet, dar nu reuşi. Vasul se îndepărtă şi mai mult, însă pluta se porni după el! Acum vedea că era prinsă cu o cange, putea citi curiozitatea ciudată, plină de nerăbdare a celor două chipuri care se vedeau lângă balustradă, la pupa şi cu un sentiment de uşurare ochii i se închiseră, iar el se cufundă din nou în nesimțire.

*

Un fior de gheață, urmat de senzația binecuvântată că era tras sub o învelitoare caldă, pişcătura whiskyului tare în gură şi mireasma aburilor de cafea fierbinte erau primele senzații pe care le încerca acum, când îşi revenea la viață. Capul şi gâtul îi erau bandajate cu cârpe grosolane, iar pielea i se înăsprise şi mirosea a săpun. Zăcea într-o cuşetă primitivă sub o semipunte, de unde putea vedea cerul şi pânza întinsă de vânt şi în cercul privirii se ivi deodată o mutră bărboasă, cu un aer sever de om practic, care se uita la el.

— Helo! Ți-ai venit în fire? Ei? Țin-te bine!

În clipa următoare, străinul sări jos, lângă Elijah. Părea un amestec ciudat de marinar şi fermier, dominat de viclenia unui geambaş de port.

— Hei, cumetre! Ce s-a întâmplat? A fost vorba de-o mardeală sau au dat apele buzna în mina dumitale?

— Apele!

Elijah se agăță de ideea asta, socotind-o de bună inspirație. Da! Viiturile ajunseseră până la cabană, se refugiase pe o plută, fusese izbit de două sau trei ori şi pierduse totul… până şi revolverul! Omul arăta uşurat.

— Deci n-a fost nici o încăierare, nu ți-a spart nimeni capul ca să te jefuiască pe mal?

— Nu – răspunse Elijah, zâmbind slab pentru prima oară.

— Mă bucur – spuse omul, scurt. Aşa că n-ai nici o treabă cu poliția ca să te rețină la Frisco? O dată ne-am împotmolit acolo o săptămână întreagă fiindcă ne-am făcut de lucru şi am cules un individ ce fusese cetluit bine, legat la gură şi aruncat peste bord de bandiții din port. A trebuit să ne tot învârtim în jurul tribunalului, aşa că am pierdut cursa.

Se opri şi se uită deodată tulburat la Elijah, care zăcea dărâmat pe jos.

— Ascultă! Cre' că n-ai de gând să mori acum şi să mă faci să trag la mal, să-ţi anunţ prietenii şi să trimit tot felul de scrisori, nu-i aşa?

În sinea lui, Elijah se cutremură, dar pe faţă i se zugrăvi un zâmbet şters şi răspunse:

— Nu.

— Şi fiindcă avem flux şi vânt prielnic, taman acum, cred că n-o să te deranjeze dacă noi ne vedem de drum!

— Încotro? întrebă Elijah.

— Santy Barbara.

— Nu – făcu Elijah, după o clipă de tăcere. Merg cu voi.

Omul sări în picioare, scoase capul deasupra punţii superioare şi strigă:

— Dă-i bătaie înainte, Jerry!

Apoi se întoarse recunoscător spre pasagerul său:

— Ascultă! Viitura-i viitură, oricum ai apucat-o! Şi, la urma urmei, ce-a luat e bun luat şi din buzunarele tale şi de pe unde a trecut. Aşa-i? Da! Şi acum iată-te scăpat, amice! Uite, acum ai ocazia chioară să-ţi alegi un alt teren, pe la Santy Barbara, loc pe cinste, nu o paragină uitată de dumnezeu, plină de stuhării, unde să te radă viitura. Şi atâta vreme cât îi pământ şi whisky destul, n-ai nevoie de nici o apă. Dacă pofteşti, po' s-o iei de la capăt acolo, amice şi să-ţi strângi pânzele. Ce-ai, bătrâne? Îs frigurile care te-au pălit prin stuhării? Cam aşa văd după ochii tăi. Da' ţine-ţi firea, că eu mă duc până la prova, să mai pun lucrurile la cale şi apoi mă întorc şi o să stăm de vorbă.

Au stat. Rezultatul acelei discuţii a fost că, la sfârşitul unei săptămâni de zgâlţâit şi rău de mare, Elijah Curtis a poposit la Santa Barbara, jigărit, palid, dar stăpân pe el şi plin de o nouă hotărâre. Şi reuşind să câştige simpatia căpitanului vasului „Kitty Hawk", angrosist, cherestegiu şi fermier, 'Lige era, o săptămână după aceea, instalat pe domeniul căpitanului şi primit în slujba lui. Şi din ziua aceea, timp de cinci ani, nu s-a mai auzit nimic de el în Sidon şi Tasajara.

CAPITOLUL IV.

Între îndatoririle lui John Milton Harkutt se număra şi obligaţia de a scoate dimineaţa obloanele şi de a mătura prăvălia lui taică-său, înainte de a pleca la şcoală. Făcea treaba asta cu o curioasă tărăgăneală, pe de-o parte pentru că mai amâna astfel nenorocitele ore de şcoală şi pe de alta pentru că proiecta asupra acestor preocupări o închipuită atmosferă romantică, împrumutată din ultimul roman citit. La dereticat era ajutat, de obicei, de unul sau doi colegi aflaţi în drum spre şcoală, care totdeauna îl invidiau, văzându-l prins în aceste importante preocupări gospodăreşti. Li se părea că mersul la şcoală era o nenorocire obişnuită a copilăriei, care nu solicita decât cele mai simple eforturi de chiul, pe când să scoţi nişte obloane adevărate la o ditamai prăvălie serioasă, să vânturi o mătură adevărată, ce ridica un nor de praf pe care puteai să-l vezi într-adevăr, era ceva care-ţi punea puterile la încercare.

Şi, a doua zi dimineaţa, după sosirea celor doi străini, John Milton se proţăpi în veranda prăvăliei, cercetând plin de importanţă zarea, ferindu-şi ochii cu palma, când, deodată, se arătă unul din colegii lui.

— Hei, Milt! Ce faci?

John Milton tresări plin de importanţă, apoi se repezi la unul din obloane şi începu să-l desfacă.

— Hei – strigă el răguşit – eliberaţi puntea pentru acţiune! Deschideţi tambuchiurile. Toată lumea pe punte! Ţineţi-vă bine, împiedicaţilor!

Într-o clipă, emoţionatul său coleg era alături de el, luptându-se cu alt oblon.

— Uite o goeletă mare, cu borduri joase, care vine drept spre noi. Grozav! Grozav! Flăcăi! continuă John Milton, oprindu-se o clipă, ca să arunce o altă privire plină de dramatism asupra câmpiei nesfârşite. Ce drum ţinem? răcni el, fioros.

— Sud prin sud-est, căpitane – răspunse celălalt puşti, dansând prins de turbare în dreptul geamului. Dar nava o să răzbească prin furtună!

Apoi fiecare se trudi cu câte un nou oblon, smulgându-l cu furie, după care alerga spre stelajul din colţul verandei şi înapoi. După ce că tropăiau într-adins, în mod exagerat, din picioare, băieţii îşi însoţeau fiecare mişcare cu un fel de şuierat aparte, care voia să indice, într-un singur sunet, vuietul şi furia elementelor, agitataţia nerăbdătoare a echipajului şi emoţia sălbatică a luptei care se pregătea. Când şi ultimul oblon fu înlăturat, John Milton răcni:

— La tunurile din tribord!

După care dădu buzna în prăvălie, unde pe podea se vedeau urmele de noroi ale clienţilor din ajun, apucă o mătură şi începu să mătupe cu furie. Se ridică un nor greu de praf, în care se aruncă şi tovarăşul său, înarmat cu altă mătură şi răcni un „bumm!” puternic, care însemna o întârziată lovitură de tun.

Câteva minute, cei doi puşti mânuiră măturile cu desperare, în aerul acela înăbuşitor, însoţind fiecare mişcare de mătură – care făcea să iasă valuri de praf prin uşa deschisă – cu sunete de explozii şi strigăte provocatoare, pline de dispreţ, până când nu numai prăvălia, ci şi veranda fură învăluite într-un nor gros de praf, prin care soarele dimineţii se chinuia în zadar să răzbată. În mijlocul acelui talmeş-balmeş şi al prăfăriei – de care nimeni n-avea habar şi nu-l auzea în iatacurile retrase ale familiei – din drum se auzi o voce piţigăiată.

— Aha, vă credeţi tare deştepţi, nu-i aşa?

Cei doi eroi navali se opriră deodată din furia lor închipuită şi, cum praful bătăliei

începea să se aşeze, l-au recunoscut pe prichindelul de Johnny Peters, care se uita la ei cu un aer sever, dar şi invidios.

— Cre' că nici nu ştiţi ce s-a-ntâmplat la vale, aseară – îi dădu el drumul pe nerăsuflate. 'Lige Curtis a fost omorât, sau şi-a făcut seama! Pe pietrele alea e numai sânge. Am văzut cu ochii mei! Tata i-a găsit revolverul lui de şase focuri… un cartuş lipsă! Tata a fost primul care a descoperit totul şi s-a dus la judecătorul Kerby să-i spună!

Cei doi tovarăşi, deşi ardeau de curiozitate, s-au prefăcut că nu-i interesează, fiindcă ei ştiau totul dinainte.

— Tata zice că ta-tu i-a făcut vânt lui 'Lige din prăvălie, aseară. Tata zice că tat-tu-i de vină. Tata zice că judecătorul are să trimită poliţaiul după tat-tu. E bine?

În clipa aceea, micul delator o rupse la fugă fără să mai aştepte, urmărit de ceilalţi doi băieţi. Totuşi, când văzură că prada le scăpase, John Milton arătă că nu mai avea chef nici să reia epopeea nautică, nici să-l însoţească pe tovarăşul său să vadă scena însângerată unde dispăruse Elijah. Se întoarse agale înapoi, la prăvălie şi continuă să măture, lucrând cu conştiinciozitate, cu un aer absent şi mecanic, fără urmă din exuberanţa sa de mai înainte.

Era stăpânit de temerile instinctive care se întâlnesc de obicei la copiii cu prea multă imaginaţie şi care joacă adesea rolul de presimţire. Purtarea ciudată a tatălui său cu o seară mai înainte, de care fusese numai pe jumătate conştient, dar se întipărise adânc, de neşters, în memoria sa plină de sensibilitate, îi revenise deodată în minte, la vorbele lui Johnny Peters. Nu luase de bune toate acuzaţiile puştiului. Abia înţelegea cât de grave erau. Dar încerca un sentiment chinuitor, gândindu-se că toată mânia şi tulburarea tatălui său se datorau faptului că fusese surprins bâjbâind pe întuneric după hârtia aceea a lui 'Lige Curtis. Şi era hârtia lui 'Lige Curtis, fiindcă o văzuse zăcând pe tejghea. Deodată, îi veni în minte ideea îngrozitoare că nu trebuia să spună niciodată, niciodată, nimănui că-l văzuse pe taică-său luând hârtia aia, că nu trebuia, nici măcar faţă de el însuşi să recunoască asta. Nu era prima dată când băiatul afla ce însemna ipocrizia pe care maturitatea o afişează faţă de copilărie, când nevinovatele victime sunt nevoite să se supună, vădind un machiavelic rafinament care, în cele din urmă, îi răzbună. Însă era prima oară când afla că această ipocrizie nu era poate chiar aşa de nevinovată. Taică-său ascunsese ceva de el, pentru că nu era cinstit.

Deşi copilăria nu uită, rareori rumegă vreme îndelungată aceleaşi lucruri şi uşor trece la altceva. Cei doi topografi, despre a căror eroică apariţie cu o plută auzise abia în dimineaţa aceea, i-au acaparat toate gândurile, mai ales aflând de drumurile pe care le bătuseră, văzându-le instrumentele ciudate şi felul curios de a vorbi. Cu toate că atunci când s-au arătat musafirii, surorile lui l-au împins la o parte, socotindu-l o mutră nu prea prezentabilă a familiei, el a reuşit să se învârtă pe lângă ei când au ieşit să se plimbe cu Euphemia şi Clementina, după masa de dimineaţă, sub soarele strălucitor, în îngrăditura aceea primitivă de grădină, ce se întindea de-a lungul malurilor abrupte ale pârâului. Urmărea, cu dispreţul suveran al unui frate, felul în care surorile lui „trăgeau sforile", profitând de bunăvoinţa acelor fiinţe deosebite. Şi nu putea privi decât cu milă admiraţia făţişă cu care le răsplăteau străinii. I se părea că Euphemia – care uneori vădise o lăudabilă curiozitate faţă de preocupările lui şi o măgulitoare ignoranţă faţă de cărţile pe care le citea el – era, totuşi, de iertat. Dar nu putea înţelege nici în ruptul capului ce putea găsi cineva la aerul acela de statuie al Clementinei. Erau orbi de nu puteau să vadă că ea era „exact genul ăla" care trândăveşte dimineaţa în pat, prefăcându-se că e bolnavă ca s-o oblige pe Phemie să facă toată treaba în casă, iar pe el, John Milton, să-i cureţe încălţările şi să-i care la pat tot felul de chestii? Nu era limpede şi pentru ei că politeţea aceea greţoasă a ei nu era decât o prefăcătorie, ca să-i facă să-i dea caramele, zahăr candel şi dropsuri, pe care le

punea la păstrare, meschină cum era şi poate s-o şi plimbe cu droşca mai târziu? Ei bine, John Milton nu era aşa de orb.

Stătea în picioare, înaltă, perfect proporţionată şi conturată pe fundalul sălciei, ţinând cu îndoitura mâinii ridicate deasupra capului o creangă din aceeaşi salcie – de care se rezema aşa cum se rezema în Sidon oricine de câte ceva – iar cei doi bărbaţi nu vedeau decât o zeiţă tulburătoare, glorificată într-o poză cu boboci de trandafiri. Fie că era vorba de profilul frumos tăiat, prezentat lui Rice, sau de chipul văzut din faţă care-l cucerea pe Grant, fiecare sugera mândrie, poezie, pasiune, ceea ce-i umplea de uimire şi fascinaţie. Prin unul din acele instincte, ştiute numai de francmasoneria sexului lor, Euphemia susţinu şi ea reclama nurilor surorii sale, oferind un subtil termen de comparaţie cu drăgălăşenia ei, în felul acesta amândouă îşi uniră puterile împotriva adversarului lor comun: bărbatul.

„Clementina e neîndoios perfectă şi are dreptul să stea înaintea drăguţei ei surioare!” se gândea Rice.

„Ce fiinţă mică şi tulburătoare, care reuşeşte să-şi păstreze farmecul şi-n faţa fetei ăsteia înalte şi frumoase”, îi trecu prin minte lui Grant.

„Oricum, ele îi cântăresc pe tipii ăştia doi, ca să aibă ce-i cleveti, îndată ce ei se întorc cu spatele”, îşi zise John Milton, posomorât, gândindu-se încă de pe acum cu amărăciune la trăncăneala nesfârşită de la masă, la care va fi obligat să fie martor mai târziu:

— Am avut mare noroc că am reuşit să ajungem la mal aseară, spuse Rice, uitându-se la vale, la râul încă umflat şi apoi îşi ridică ochii spre Clementina. Şi încă şi mai norocoşi că am ajuns unde am ajuns. Cred că numai cântecul acela ne-a atras la mal… cum, ştiţi, obişnuiau să atragă sirenele oamenii… însă fără acele urmări nenorocite.

John Milton dibui în asta trei greşeli strigătoare la cer: mai întâi că nu cântase Clementina; al doilea, nici una din surorile lui nu citise vreodată ceva despre sirene, ci numai el; iar în al treilea rând, tânărul topograf habar n-avea şi nu ştia cum se întâmplă lucrurile prin partea locului şi trebuia corectat.

— Numai curentul apei e de vină, spuse el pe nerăsuflate, cu acea înfrigurată grabă tinerească ce dovedea că avea o îndelungată experienţă şi ştia rezultatele catastrofale ale întreruperii. Aici aduce tot felul de gunoaie de peste tot. Orice arunci în râu mai sus, apa aduce pe malul ăsta. Mult înaintea voastră au ajuns aici două oi şi un cal mort.

Nu pricepu cum au putut vorbele lui să stârnească atâta haz. Şi vrând să dovedească pe loc că nu fusese nici un gând ascuns şi nici o aluzie în spusele lui, adăugă cu subliniată politeţe:

— Aşa că nu sunteţi voi de vină… ştiţi… nu puteaţi ajunge altundeva – întări el şi adăugă cu exagerată amabilitate – sau n-aţi fi ajuns deloc.

— Dar se pare că musafirii nu erau chiar întâmplători, cum vrea să spună fratele dumitale, sau cel puţin unul parcă era aşteptat aseară. Îţi aminteşti, ai crezut că suntem un oarecare domn Parmlee – spuse Rice, uitându-se la Clementina.

Se gândi că ar fi fost ciudat dacă fata aceea frumoasă n-ar fi fost înconjurată de admiratori. Însă, fără nici o urmă de stinghereală pe faţa ei liniştită, ea arătă cu un gest uşor spre soră-sa şi spuse:

— Unul din prietenii ei. El i-a dat acordeonul. Ea are foarte mulţi prieteni.

— Bănuiesc că eşti foarte pretenţioasă – spuse el, cu un zâmbet ademenitor.

Se uită la el cu ochii ei mari, limpezi, cu acea lipsă de cochetărie şi fără nici o schimbare pe faţa ei frumoasă, ceea ce ar fi putut trece drept indiferenţă sau nobleţe şi-i răspunse:

— Nu ştiu. Aştept şi am să văd.

Dar în acel moment, interveni îndrăzneață domnişoara Phemie, subliniind că domnul Parmlee poate că n-avea o cale ferată în buzunar, însă el măcar nu aştepta viiturile ca să facă o vizită unor domnişoare, nu şi-ar fi adus vreun tovarăş cu el, pentru nimic în lume şi nici n-ar fi dat buzna, de parcă atunci ar fi coborât din arca lui Noe, ci venea călare, ca un creştin şi intra pe uşa din față. Şi toată tirada asta fu spusă provocator şi cu mult farmec, cu o prefăcută exagerare, stârnită mai mult de veselia fățişă a domnului Lawrence Grant, decât de dorința de a-i lua apărarea lui Parmlee, care nu era de față.

— Dar unde-i uşa din față? întrebă Grant, râzând. Fetişcana arătă spre o potecă îngustă, ce mergea în zig-zag, pe mal în sus, pe lângă casă şi se oprea în fața unei porți mici, la acelaşi nivel cu drumul şi prăvălia.

— După mine, ar fi fost mai simplu să fie o uşă şi o trecere prin prăvălie, spuse Grant.

— Noi nu trecem pe acolo – răspunse fetişcana, cu un aer de superioritate. Noi n-avem nici în clin, nici în mânecă cu prăvălia. Uneori mă duc înăuntru să văd ce mai face papa, când închide şi nu mai e nimeni altcineva pe acolo. Da' Clem n-a pus niciodată piciorul înăuntru, de când am venit aici. Destul de prost că suntem nevoiți să ținem dugheana şi că se mai învârt prin preajma ei tot felul de târâie-brâu. Da' tata a construit casa în aşa fel ca să nu ne supere scandalul lor şi mai bine ne-am duce pe malul celălalt decât să dăm nas în nas cu ei. Da' dacă papa e silit să vândă carne de porc şi făină, noi n-avem nici o treabă acolo şi nici nu ne ducem să vedem ce se-ntâmplă.

Cei doi bărbați se uitară unul la altul. Aceste aere aristocratice şi astfel de rezervă erau ceva rar într-un ținut abia colonizat. Felul de-a fi al lui Harkutt nu lăsa să se vadă că-l deranja astfel de sensibilități. Probabil că de vină era numai temperamentul fetelor. Stephen simți că respectul lui sporea pentru zeița Clementina; domnul Grant se uită la domnişoara Phemie cu un zâmbet amestecat cu reproş.

— Atunci înseamnă că numărul prietenilor este foarte redus, spuse el. Sau poate domnul Parmlee nu e client al tatălui dumitale?

— Atâta timp cât domnul Parmlee nu vine trecând prin prăvălie şi nici nu discută cu mine chestii de afaceri, habar n-am – răspunse Phemie, cu un aer superior.

— Dar prietene n-aveți prin împrejurimi, care să se ferească să intre prin prăvălie şi să vină numai pe poarta aceea îngustă de colo? continuă Grant, răutăcios, fără să țină seama de privirea dojenitoare şi stânjenită a lui Rice.

Phemie însă, fără să bage de seamă nici o notă ironică, răspunse triumfătoare:

— Dacă vrei să spui de familia Billings, venită din ținutul Pike, care stă la barieră şi din asta trăieşte, sau poate vrei să zici de cele şase fete ale sărăntocului din Georgia, care poartă ciubote şi pălării ca bărbații, atunci află dumneata că n-avem prietene de astea!

— Da' domnul Parmlee, admiratorul dumitale, n-are şi el o mamă sau nişte surori pe meleagurile astea? îi suflă Rice.

— Da, da' ele nu vor să ştie de noi şi nu ne-au făcut niciodată nici o vizită.

La auzul acestui răspuns neaşteptat, venit de pe buzele fără cusur ale Clementinei, cel ce pusese întrebarea se simți foarte stânjenit, dar stinghereala lui fu uşurată doar de faptul că vocea şi atitudinea fetei nu vădeau nici supărare, nici silă.

În acea clipă, din casă îşi făcu apariția Harkutt, aducând vestea că făcuse rost de doi cai pentru topografi şi instrumentele lor şi că vrea să-i însoțească chiar el în persoană o vreme, ca să le arate drumul pe care să se întoarcă la Canalul Tasajara. Aerul lui nepăsător, de om care cântăreşte lucrurile îndelung, făcuse loc unei atitudini energice, nervoase şi cam stânjenite. Cu cât porneau mai repede, cu atât era mai bine, înainte de a se strânge în prăvălie tot felul de terchea-berchea, care să-i încurce cu

sfaturile lor de puturoşi şi cu curiozitatea lor trândavă.

După câte înțelesese el, domnul Grant voia ca tot ce era în legătură cu măsurătorile pentru calea ferată să rămână secret, aşa că nu spusese nimic nimănui, dar ei vor fi bombardați cu întrebări:

— Aşa-i Sidonul ăsta, de modă veche şi-şi bagă nasul peste tot.

În ciuda foloaselor pe care locuitorii le vor trage de pe urma căii ferate, ei nu se vor putea împiedica să nu pună la început bețe în roate proiectului. Aminti ce-au făcut când a fost vorba de proiectul unui drum obişnuit, de fapt ideea îi aparținea, ceva asemănător căii ferate, îi ştia pe toate părțile şi, dacă voiau să-i asculte sfatul, era mai bine să nu scoată o vorbă până ce lucrurile nu erau definitiv hotărâte.

— E limpede că nu vrea să ne mai lase nici o şansă – îi spuse Grant, bine dispus, tovarăşului său, pe când se întorceau să se gătească de drum. O să ne ducă până dincolo de hotarele târgului, în taină, ca pe nişte hoți de cai.

— Doar tu i-ai vândut pontul – i-o întoarse Rice, dojenitor. Acum n-are rost să-l învinuieşti fiindcă vrea să păstreze cele aflate numai pentru el.

— I l-am spus impresionat de cele două nemaipomenite fete ale lui – îi răspunse Grant, făcând o grimasă. Dar afurisit să fiu de nu mă bate gândul că tipul e mult mai interesat de tărăşenia asta decât mi-am putut eu închipui.

— Aşa-i că-i minunată? făcu Rice, fermecător de distrat.

— Cine?

— Clementina! Şi nu seamănă deloc cu taică-su.

— Tulburătoare deosebire, spuse Grant încet. Când îi spui „domnişoară Harkutt”, ai senzația că ai comis o gravă nepolitețe. Dar uite-l şi pe John Milton. Ei bine, flăcăule, cu ce-ți pot fi de folos?

Băiatul se apropiase pe neobservate de ei, după ce-i privise de departe cu ochi lacomi şi plini de curiozitate, în vreme ce-şi adunau instrumentele ca să pornească la drum. După un moment de timidă şovăială, puştiul spuse, uitându-se la Grant:

— Nu ştiți pe cineva care se ocupă de chestii de astea – începu el, arătând cu degetul la instrumente – care ar avea nevoie de un băiat aşa cam ca mine de mare?

— Îmi pare rău, dar nu cred, J. M – îi răspunse Grant, înveselit, fără să-şi întrerupă pregătirile. Vezi, adevăru-i că treaba asta nu prea-i pentru un băiat cam ca tine de mare.

John Milton rămase o clipă tăcut, lăsându-se alene când pe un picior, când pe celălalt, ca să-l urmărească mai bine pe topograf. După o vreme, spuse:

— Niciodată în lumea asta nu e mare scofală pentru băieți ca mine. Nimeni nu prea are mare nevoie de ei!

Spuse toate astea fără amărăciune, mai mult cu un aer de filosofare, ba chiar pe un ton politicos, ca să nu-l facă pe Grant să-l respingă cu brutalitate.

— Într-adevăr, mă faci să sufăr, John Milton – îi spuse Grant, ridicând ochii la el în timp ce strângea o cataramă. Nu m-am gândit niciodată, dar cred că ai dreptate.

— Da’ cu fetele – continuă băiatul rar – e cu totul altceva. Pentru fetele de vârsta mea, toată lumea se dă în vânt. Uite la Clemmy! Nu-i decât cu doi ani mai mare ca mine şi nu ştie nici pe jumătate câte ştiu eu, da’ ea poate să stea tolănită degeaba toată ziua şi nici măcar ca să mănânce dimineața nu trebuie să se scoale. Sau Phemie, care-i de-o vârstă, de-o mărime şi de-o greutate cu mine, pe ea mama şi papa o lasă să facă tot ce pofteşte. Şi aşa se poartă cu ele toată lumea. Ba şi dumneata.

— Da’ cred că nu vrei să stai cu mâinile în poală ca o fată, nu-i aşa? îi răspunse Grant, zâmbind.

Lui John Milton îi trecu prin mintea lui necoaptă, dar nu lipsită de simț logic, că ăsta nu era un argument, aşa că se întoarse dezamăgit şi se îndepărtă. Pentru că taică-su avea să-i întovărăşească pe cei doi oaspeți o bucată de drum, el, John Milton, urma

să aibă grijă de prăvălie în ziua aceea. Această sarcină nu implica nici o tranzacţie pecuniară – nu trebuia să ia bani sau să dea rest – ci doar să ţină, pe o tăbliţă din spatele tejghelei, socoteala articolelor alese de clienţii care erau atât de grăbiţi, încât nu puteau să aştepte întoarcerea domnului Harkutt. Poate din cauza acestei îngrădiri jignitoare, poate din alte motive, băiatului nu-i prea plăcea misiunea ce i se încredinţase. Şi apoi prezenţa acelor puturoşi de pierde-vară care se instalau de obicei în fotoliile de lângă sobă şi uneori chiar şi pe tejghea, risipea tot romantismul pe care altfel băiatul l-ar fi împrumutat acestei îndeletniciri. Îi era silă de trăncăneala lor plicticoasă, dar cel mai tare îl înfuria modul în care se simţeau obligaţi, în astfel de cazuri, să-i adreseze tot felul de poveţe şi critici.

— Bă, John – se auzi glasul lui Billings din adâncul unui scaun, la câteva momente după plecarea domnului Harkutt – în loc să dospeşti acolo, ca un leneş după tejghea, când tat-tu nu-i aici să te vadă, mai bine te-ai sili şi tu să faci puţină treabă şi să mai ştergi praful. N-o să se-aleagă mare lucru de capul tău când o să mai creşti, dacă mergi tot aşa. Poa' c-oi fi auzit de Harry Clay – numit Naşul de la Mititica – care tot aşa, când era ca tine, lenevea făr' să facă nimic.

— Da' nici n-am auzit să fi pierdut vremea toată ziua, fără nici o treabă prin prăvălii, când a ajuns mare, îi răspunse John Milton, încruntat.

— Poa' că pentru tine ar fi fost grozav de-ar fi omorât clienţii lui tat-su, se mânie Peters. Ascultă, muceo, de-ai fi fost tu băiatu' meu…

— De-aş fi fost băiatul tău, aş fi chiulit toată ziua în loc să mă duc la şcoală, aşa cum face şi fi-tu chiar acum, îl întrerupse John Milton, amintindu-şi amănunţit de cearta lui cu puştiul de care era vorba şi cum îl fugărise de dimineaţă.

Cei mari se cufundară într-o ruşinoasă tăcere, aşa cum se întâmpla totdeauna după astfel de înfruntări Sidonul ferindu-se de obicei să se expună nemiloasei precizii cu care loveau cuvintele tânărului Harkutt. Bărbaţii îşi reluară apoi flecăreala despre dispariţia lui Elijah Curtis, uneori făcând aluzii misterioase, pe un ton mai coborât – băiatul bănuind instinctiv că se refereau la taică-său, dar pe care, fie din lene, fie din prevedere, cele două elemente care perpetuau Sidonul, nu le formulau niciodată destul de făţiş ca să-i dea motiv puştiului să intervină.

Lumina dimineţii începu să se voaleze încet, învăluită într-o ceaţă leneşă ce părea să se ridice din câmpia îmbibată de apă. În prăvălie intră, târându-şi cu greu picioarele, un pierde-vară răzleţit, venind de la fierărie şi luă locul unui alt târâie-brâu, care o porni agale, să se alăture cercului cuprins de toropeală din jurul potcovăriei adormite. Dinspre şandramaua rotarului se auzeau lovituri înfundate de ciocan, din vreme în vreme, la intervale destul de mari, ca să arate ritmul lent în care progresau lucrările de reparaţie a vehiculelor din Sidon. Un câine cu nişte laţe galbene îşi părăsi petecul de soare din partea opusă a drumului şi porni meditativ spre un ungher mult mai confortabil de pe verandă, se arătă evident dezamăgit, dar nu într-atât încât să fie îmboldit să facă efortul de a se întoarce, aşa că se tolăni clipind din ochi, oftă cu părere de rău şi nu se mai dădu dus. Şase raţe s-au aşezat frumos în şir, una după alta, ca să treacă în pas de paradă prin faţa prăvăliei, dar la prima băltoacă mocirloasă au rupt rândurile şi s-au dat bătute. O cloşcă foarte respectabilă, dar cam nevropată, se aventură pe verandă, evident împotriva bunelor sale instincte, se apropie în vârful labelor de uşă, se pare că acolo i-a fost dat să audă ceea ce nici o mamă nu se cade să asculte şi s-a retras în pripă, cuprinsă de o criză de isterie.

Puţin mai târziu, soarele dispăru din nou, se porni vântul, începu ploaia şi întregul Sidon avu iar prilejul să se retragă la adăpost şi să nu facă nimic.

Când domnul Harkutt se întoarse acasă, se făcuse de-acum după-amiază. Nu se duse în prăvălie, ci veni pe cărarea abruptă şi intră în casă pe portiţa cea mică. Înăuntru, convocă un consiliu de familie, în sufragerie, aceea fiind încăperea cea mai

retrasă şi mai sigură. Doamna Harkutt, plină de milostenie şi gata cu dragă inimă pentru orice nenorocire, se aşeză ținând încă în mână o cârpă de praf, lângă fereastră, având-o de-o parte pe Phemie, care aştepta cu suflarea tăiată şi ochii scăpărând, iar de cealaltă pe Clementina, cu acelaşi profil fără cusur şi calm.

La sugestia doamnei Harkutt, îmboldită de inima ei de mamă, dacă n-ar trebui chemat şi John Milton, s-a subliniat apăsat că era nevoie de el în prăvălie şi apoi el nu era decât un puşti, aşa că nu era cazul să i se încredințeze lucruri importante. Domnul Harkutt, ceva mai rumen la față din cauza vremii, a emoției şi a unui întăritor pahar de băutură, ceea ce nu-i stătea în fire, cu trăsăturile feței ceva mai aspre şi cu o notă ciudată de sfidare şi poruncă în glas, rămase în picioare, dinaintea lor, în mijlocul camerei.

Poftea să fie ascultat cu atenție, să nu se uite ceea ce spunea, deoarece era vorba de ceva important. Mai târziu, s-ar putea să fie „pricină de judecată” şi s-ar putea să nu aibă vreme să le tot repete mereu cele spuse, fiindcă va avea şi aşa destule pe cap. Avusese şi până acum de descurcat o grămadă de lucruri, pe care femeile nu le prea pricep, ceea ce nu-i de mirare. Dar el limpezise totul acum şi ceea ce le spunea era cuvânt sfânt. El, în sinea lui, ştiuse totdeauna că prosperitatea Sidonului nu putea veni decât de la calea ferată. Când toți ceilalți vorbeau de un drum de care el nu spusese nimic, dar avea ideile lui şi trudise pentru ideile sale fără să spună nimănui un cuvințel; iar ideea aceea era să pună mâna pe tot terenul aflat de-a lungul locului de debarcare, loc pe care nu dădea nimeni doi bani şi de care ’Lige Curtis abia aştepta să se descotorosească, dându-l de pomană. Ei bine, ținând seama de cele întâmplate, nu-l deranjează să le dezvăluie acum că încet, încet pusese stăpânire pe acel teren, plătindu-i lui ’Lige Curtis dinainte, în rate, până când devenise proprietatea lui. Auziseră doar toate cele spuse de topografii aceia şi anume că terenul era singurul potrivit pentru stația terminus a căii ferate. Ei bine, terenul şi malul, ca şi capul de linie erau ale lui. Şi asta numai datorită chibzuinței şi puterii sale de previziune.

Nu mai e nevoie să spunem că adevărul nu stătea chiar aşa. Dar trebuie să subliniem că toată scorneala asta era rezultatul meditațiilor sale din noaptea de dinainte şi al celor petrecute în cursul dimineții. Socotise în mintea lui că vecinii erau mult mai înclinați să se lase impresionați şi să-l respecte dacă, împins de puterea sa de previziune în afaceri, profitase de necazurile lui ’Lige, decât dacă ar fi aflat că era doar beneficiarul unui joc al întâmplării şi al unui moment de amuzament, aşa cum stăteau lucrurile de fapt. În ultimul caz, va fi invidiat şi urât, în celălalt va fi invidiat şi temut. Aşa era logica împrejurărilor, încât o nedreptate mai mare părea mai puțin supărătoare decât o greşeală mult mai mică. E adevărat că asta însemna să facă un lucru care nici nu-i trecuse prin cap şi să fie cu siguranță demascat de apărea vreodată ’Lige, dar era totuşi hotărât. În păcat, pasul de la gând la faptă nu numai că e uşor de făcut, ci constituie o uşurare, e un fel de întoarcere la sinceritatea pe care cu toții o dorim. Asta dădea vocii lui Daniel Harkutt acea notă declarativă, de care vorbeam, care place celor mai multe femei şi pe care numai bărbații sunt înclinați s-o pună la îndoială sau s-o contrazică. Din aceleaşi motive, auditoriul său feminin trecu peste lacunele celor spuse de el.

— Şi cam la cât se ridică treaba asta, papa? întrebă Phemie, nerăbdătoare.

— Grant spune că ar trebui să scot de la companie cel puțin zece mii de dolari pentru locul capătului de linie, dar bineînțeles că n-am să las să-mi scape din mână restul terenului. În clipa în care ajung cu linia acolo şi construiesc depoul şi cheiul de mărfuri, eu voi fi cel care va dicta prețurile şi va alege cumpărătorii pentru restul terenului. Părerea lui Grant este că, înainte de sfârşitul anului, prețul va trebui să crească de zece ori față de valoarea terenului capătului de linie, adică o sută de mii!

— Oh, papa! se sufocă Phemie, lovindu-şi nestăpânită genunchii cu palmele, ca şi

cum ar fi vrut să se convingă de adevărul acestei perspective fericite.
Doamna Harkutt murmură abia şoptit:
— Săracul Dan'l! făcu ea, cu toată inima alături de ei, gata să-i mângâie pentru suferinţele şi grijile bogăţiei, aşa cum făcuse în cazul sărăciei.
Numai Clementina rămase tăcută, netulburată, cu aceiaşi ochi limpezi.
— Şi când te gândeşti că toate astea au venit prin intermediul lor! continuă Phemie. Totdeauna m-am gândit că domnul Grant e tare deştept, tată. Foarte drăguţ din partea lui că ţi-a spus.
— Părerea mea-i că tata se descurca şi fără ei. Nu ştiu de ce ar trebui să le fim îndatoraţi în mod deosebit. Sper că nimeni nu se gândeşte că tata e obligat să-i facă să se simtă prietenii noştri de familie, numai pentru faptul că au nimerit din întâmplare aici tocmai când îi reuşiseră lui planurile.
Era vocea Clementinei, neaşteptată, dar liniştită, fără o undă de tulburare, convingătoare.
— Copilul arăta – avea să povestească mai târziu doamna Harkutt – de parcă ar fi văzut de-acum suta aceea de mii.
Phemie se roşi toată, îmboldită de un vinovat sentiment de zburdălnicie copilărească.
— Nu-ţi face nici o grijă, spuse domnul Harkutt, răspunzând glasului Clementinei, de parcă ar fi fost un ecou al propriei sale voci şi simţind instinctiv un neaşteptat aliat. Am şi eu gândurile mele cu treaba asta şi cu ce-o să urmeze. Am şi eu gândurile mele în ce priveşte exploatarea acelei proprietăţi şi punerea în valoare a posibilităţilor ei. Am să conduc treburile aşa cum gândesc eu. De-a lungul acelui *embarcadero* am să ridic un oraş care le va depăşi pe toate celelalte din Contra-Costa. Am de gând ca acolo să aduc judecătoria şi să fac capitala ţinutului, ba chiar şi nişte hotele, care să concureze cu oricare din golf. Şi am să fac pe aici drumul acela pe care n-au reuşit să-l urnească neisprăviţii ăia de puturoşi şi am să-l duc drept până la Răspântia Celor Cinci Mile şi am să deschid toată câmpia Tasajarei!
Niciodată nu-l văzuseră atât de puternic, de hotărât, atât de inteligent şi arătos. În ochii albaştri şi pierduţi ai Euphemiei, apăru profetic imaginea tatălui ei într-un costum negru de postav, cu un lanţ de ceas din aur, vorbind unei mulţimi nedesluşite, aşa îşi amintea ea că-l văzuse pe Stanley Riggs din Alasco, membru al Congresului, la „Marea Sărbătoare". În afară de doamna Harkutt – care-l socotise pe soţul ei în stare să înfăptuiască orice – nici una din cele două fete, ca să fim sinceri, nu se aşteptase la asta din partea lui. Erau cucerite de felul în care tatăl lor socotea să făurească prosperitatea şi li se părea că merita ca, de-acum încolo, să fie mândru de ele.
— Aşa-i că o să plecăm din Sidonul ăsta, papa? făcu Phemie.
— Îndată ce reuşesc să încropesc o nouă casă la *embarcadero* – răspunse taică-său nemulţumit – şi asta trebuie făcut iute de tot, dacă vreau să mă impun în faţa companiei şi să mă arăt stăpân.
— Da' acum, că 'Lige nu mai e, o să-ţi vină uşor, dragule – spuse doamna Harkutt, gângurind consolator.
— Ce vrei să spui cu asta? Despre ce dracu' vorbeşti? Se răsti Harkutt deodată, neaşteptat de enervat.
— Adică bietul acela de 'Lige ar fi fost o tovărăşie cam nenorocită pentru fete, dacă rămânea singurul nostru vecin – o cârmi doamna Harkutt, supusă.
După ce-şi cântări o clipă nevasta, domnul Harkutt se arătă mai îmblânzit. Cele două fete, care-şi aduceau aminte de izbucnirea lui din ajun, schimbară între ele o privire care voia să spună că, în vederea prosperităţii, apucăturile tatălui lor mai trebuiau şlefuite.
— Şi ca s-o construieşti, îţi trebuie o grămadă de bani, Dan'l – spuse doamna

Harkutt, pe un ton de plângăreaţă sfială.

— Da! Da! spuse Harkutt, enervat. Am calculat eu toate chestiile astea şi mâine mă duc la Frisco să ridic banii şi să înregistrez actul ăsta de vânzare.

Scoase numai pe jumătate din buzunar hârtia lui Elijah Curtis, se opri şi o puse înapoi.

— Aha, asta-i hârtia aia, papa, rosti Phemie, triumfătoare.

— Da – îi răspunse taică-su, privind-o ţintă – şi acum ştii de ce n-am vrut să trăncănească nimeni nimic despre ea aseară… şi nici măcar de-acum în colo.

— Şi tocmai acum s-a întâmplat să ţi-o dea şi ’Lige ăla. Asta-i noroc curat, nu-i aşa?

— Nu s-a-ntâmplat să mi-o dea – izbucni taică-său din nou. Oh, Doamne, ce ţi-am tot tolocănit eu la cap că asta-i o treabă veche! Da’ când te porneşti să trăncăneşti, o ţii într-una, fără să stai să asculţi şi tu un pic. Unde-i John Milton?

Prin minte îi trecu deodată că băiatul poate citise şi el hârtia aceea… cum făcuse şi soră-sa… În vreme ce stătea uitată pe tejghea.

— În prăvălie… doar ştii şi tu… Ai zis că el nu se cade să asculte ce ne spui, da’ dacă vrei, iaca mă duc să-l chem – se oferi doamna Harkutt, ridicându-se iute în picioare.

— Lasă, nu te mai osteni – o opri bărbatu-său gânditor – mai bine aşa. Dacă o să se simtă nevoia, am să-i spun chiar eu. Da’ nici una dintre voi să nu-i scape o vorbă. M-aţi auzit bine?

Cu toate acestea, câteva ceasuri mai târziu, într-un răgaz în care în prăvălie nu mai adăsta nici un pierde-vară, domnul Harkutt veni să mai risipească monotonia misiunii fiului său, se prefăcu a se uita printr-un sertar, ca şi cum ar fi căutat ceva şi-l asculta distrat pe băiat prezentând situaţia vânzărilor.

— N-ai dat cumva cu ochii de-o hârtie pe care am lăsat-o eu ieri pe aici, pe undeva?’ îl întrebă el, nepăsător.

— Aia pe care ai luat-o dumneata când ai venit aseară? îl întrebă, supărător de direct, la rândul lui, fiu-său.

Harkutt se roşi uşor şi pufni enervat printre dinţii strânşi. Nu numai că nu putea pune nici o bază pe copiii ăştia, care habar n-au de nimic, dar pe deasupra trebuia să se mai şi ferească de propriul său fiu, ca de un spion! Dar se stăpâni.

— Da’ nu-mi aduc aminte nici în ruptul capului – se arătă foarte descumpănit taică-său – ce era cu hârtia aia. Tu îţi aminteşti? Ţi-ai aruncat cumva ochii pe ea?

Băiatului îi fulgeră îndată prin minte ce rost avea întrebarea tatălui său. Citise hârtia, dar răspunse aşa cum se hotărâse dinainte:

— Nu!

Domnul Harkutt avu un moment de inspiraţie. Scoase din buzunar actul de vânzare al lui ’Lige Curtis, îl desfăcu dinaintea lui John Milton şi spuse:

— Asta era?

— Nu ştiu – făcu băiatul. De unde să ştiu!

Apoi se îndepărtă cu subliniată nepăsare, simţind că, la fel ca şi taică-său, începea să joace şi el teatru şi se prefăcu a fluiera după un câine de pe partea cealaltă a drumului. Domnul Harkutt tuşi tare, ca să fie auzit, puse hârtia din nou în buzunar, mai aşeză una sau două lăzi pe tejghea, încuie sertarul şi dispăru în coridor. John Milton rămase în picioare în uşă şi continuă să privească, pierdut, afară. Dar nu vedea nimic din peisajul anost, atât de familiar lui. În faţa ochilor continua să zărească hârtia pe care taică-său o desfăcuse dinaintea lui. Era aceeaşi hârtie pe care o citise în ajun. Dar acum apăruseră scrise trei cuvinte, pe care nu le zărise atunci, înainte de cuvintele „banii primiţi” existase un spaţiu gol. Îşi amintea foarte bine. Acum locul fusese completat şi erau trecute cuvintele „Cinci sute dolari”. Scrisul nu semăna cu cel al

tatălui său, dar nu prea aducea nici cu al lui ’Lige Curtis. Nu ştia ce înseamnă toată tărăşenia asta… nici nu voia să se mai gândească. Trebuia să uite, aşa cum încercase să uite cele întâmplate înainte; şi, mai ales, nu trebuia să pomenească nimic, nimănui!

În după-amiaza aceea, surorile lui păreau cuprinse de o veselie nestăpânită, pe care el nu o prea înțelegea, țineau scurte sfaturi, pe care le întrerupeau cu o enervare greu ascunsă, atunci când se apropia de ele şi pe care le reluau îndată ce era expediat din încăpere, sub diverse pretexte cusute cu ață albă. Era obişnuit să fie lăsat deoparte atunci când erau de față şi musafiri, dar atitudinea aceasta i se părea ciudată, acum, când discuția nici pomeneală să se oprească asupra celor doi oaspeți de vază, despre care, în sinea lui, spera să le audă vorbind. Frânturile pe care le surprinse erau toate la timpul viitor şi se refereau la ceea ce aveau de gând să facă. Maică-sa, a cărei dragoste se manifestase întotdeauna printr-o exagerată şi descurajantă compătimire față de el, chiar şi în cele mai fericite clipe din viața lui, în acea după-amiază păru să-şi fi îmbogățit repertoriul cu profetice aluzii afectuoase, în genul Casandrei, pe care le folosea atunci când se referea la un nedesluşit viitor care-l aştepta şi când va avea nevoie de toată grija ei de mamă pentru a-l conduce.

— Acum, când or să se schimbe o groază de treburi, n-ai tu nevoie de încălțări noi, aşa că nu-l mai supăra cu ele pe sărmanul taică-tu, că şi aşa are destulă bătaie de cap cu noile sale planuri.

— Ce planuri noi, mamă? o întrebă pe dată băiatul. Plecăm de prin părțile astea!

— Mai taci din gură măi băiete şi nu mai pune şi tu atâtea întrebări. Destul se zdrobesc cu ele cei mari, darmite un țânc ca tine. Şi acum fii şi tu băiat de treabă ceea ce în mintea doamnei Harkutt însemna să n-o mai bată la cap – şi după cină, când eu mă duc în sufragerie cu taică-tu şi fetele, poți să te aciuezi şi tu pe lângă vatră cu cărțile tale.

— Da’ – nu se lăsă băiatul, împins parcă de-o inspirație – are de gând papa să se întovărăşească cu topografii ăia… să se apuce de măsurători?

— Nu, copile! Auzi ce idee! Ia întinde-o mai bine la joacă… şi nu uita ce ți-am spus şi nu-l supăra pe tata.

Cu toate astea, mintea lui John Milton o apucă pe un nou drum, aşa cum îi stătea în fire. Toate astea – îi trecu lui prin cap – au apărut numai de când au venit topografii ăia… de când au vădit o atât de ruşinoasă şi lipsită de bărbăție slăbiciune pentru surorile lui! Nu puteau însemna decât un singur lucru! Se ațínu prin coridoare şi prin sufragerie până când, în cele din urmă, dădu cu ochii de Clementina, parcă mai înaltă decât înainte, cu un aer evident de mulțumire vinovată pe față, altoit pe felul ei obişnuit de-a fi, pe care el îl socotise întotdeauna ca fiind caracteristic unui soi de oameni nu prea definit, dar cu siguranță nesuferit, pe ai cărui reprezentanți, când îi întâlnea, îi recunoştea ca fiind „iar unul din ăi cu nasul pe sus”.

— Din topografii cei doi, care-i ăla, Clemmy? i se adresă el, cu un zâmbet mieros, oprindu-se, totuşi, strategic la distanță.

— Ce să fie?

— Al de se-nsoară cu tine.

— Tâmpitul!

— Numai atât nu-i destul ca să ştiu care-i – i-o întoarse băiatul, încruntat.

Clementina trecu furioasă pe lângă el şi intră în sufragerie, de unde o auzi declarând că „băiatul ăsta se strică pe zi ce trece şi e tot mai josnic”. Totuşi, băiatului îi trecu prin minte că, deşi încercase s-o forțeze să-i dea o explicație, ea nu-l prea lămurise. Asta însemna „meschinărie” muierească!

În seara aceea făcu ce făcu şi rămase multă vreme pe drum, trăgând cu urechea la cele discutate de taică-său cu cei porniți în căutarea lui ’Lige, care bătuseră malurile râului, căutând în zadar urmele celui dispărut; sporovăiau în legătură cu posibilitatea

de a mai fi în viață sau nu, de nu cumva cadavrul fusese cărat de ape în golf, ori poate avea să iasă la iveală mai târziu, prin cine ştie ce mlaştină pierdută, hăt departe, când vor mai scădea apele de primăvară. Unul, care fusese până la şandramaua lui de lângă *embarcadero*, veni să povestească la toată lumea că, aşa cum se bănuia de multă vreme, în maghernița aceea nu se putea aciua suflet de om şi nu se afla acolo nici o hârtie, nici vreo carte sau registru din care să se afle ceva despre familia sau prietenii lui. Era un loc nenorocit, uitat de dumnezeu, pe care să nu dai nici doi bani. Se şi mira cum de putuse un alb să-şi ducă traiul în coliba aceea. Dacă Elijah nu se mai arăta deloc, atunci avea să treacă mult şi bine până s-o găsi vreun alt amărât care să se aşeze prin acele locuri.

John Milton simți instinctiv, fără să ridice o clipă privirea, că taică-său nu-l slăbea din ochi, ceea ce-l obligă să se arate nepăsător şi să se uite în josul drumului, urmărind cum începea să se lase seara. Apoi îl auzi pe taică-său spunând, cu un fel de prefăcută indiferență, i se păru lui:

— Hm! Parcă am azvârlit eu pe undeva un act de cumpărare a terenului ăla şi hârtia a trebuit s-o iau de la 'Lige pentru o veche datorie, da' după câte-mi dau eu seama, doar cu atât mă aleg.

Odată cu lăsarea nopții, începu şi ploaia, dar băiatul continuă să lâncezească prin mijlocul drumului, pe poteca povârnită din grădină, încercând un sentiment de vinovăție, care nu-l mai deranja acum decât pe jumătate şi dădu nepăsător din umeri, cu încruntată mândrie, când simți că începea să fie tot mai singur şi tot mai ud, primejdios de ud. Râul umflat se auzea încă vuind, murmurând, şopotind revărsat peste maluri. Altădată i-ar fi trecut prin minte tot felul de idei năstruşnice, ar fi scornit nişte aventuri şi mai grozave decât cele ale topografilor acelora, încropind în grabă o plută şi salvându-se astfel de existența aceea amărâtă de acasă. Dar de când cu dispariția lui 'Lige, față de care nutrise totdeauna o ciudată antipatie copilărească, deşi nu-l văzuse niciodată, se ferea să se gândească la râul pătat acum de o moarte lipsită de eroism. Deodată, pe crengile şi frunzele ude din preajma lui luci lumina ce răzbătea prin fereastra deschisă a sufrageriei, iar la urechi îi ajunseseră limpede vocile familiei întrunite la sfat. Nu le trecuse niciodată prin minte să-l cheme şi pe el acolo. Ei bine, cui îi păsa de el măcar cât negru sub unghie? Şi n-avea de gând să se vândă cu una, cu două, pentru un capăt de lumânare şi un loc pe lângă vatră!

Cu toate astea, era ud leoarcă şi nici n-avea de câştigat nimic din asta. Lângă mal era magazia de unelte şi şopronul de dulgherie. Acolo, jos, era un strat gros de rumeguş şi talaş de pin şi pielea aceea mucegăită de bizon pe care o cărase chiar el din lada căruței celei vechi. Acolo îşi avea şi ascunzătoarea lui de taină, în care păstra o lumânare pusă într-o sticlă, pe care o îngropase împreună cu alte daraveri piratereşti, în prezența micului Peters, care consimțise să fie sacrificat chiar pe acel loc pentru a se împlini cuvenitul ritual nelegiuit al corsarilor. Dezgropă lumânarea, o aprinse şi, după ce curăță o porțiune de podea dând la o parte talajul, o aşeză direct pe jos. Dintr-un ungher ascuns, de pe după nişte grinzi, scoase o carte fără coperți, rufoasă, la care ținea mult, se aşeză pe jos, învelindu-se în pielea de bizon şi, ținând şapca în mână, gata pregătită să stingă iute lumânarea cu ea, de auzea paşii cuiva prin preajmă, se lăsă pradă, aşa cum se lăsase, mi-e teamă, de nenumărate ori înainte, farmecului paginilor de dinaintea sa.

Şuvoaiele murmurau, şopteau şi vuiau nebăgate de seamă în apropiere. Din când în când, până la urechile lui pecetluite, ajungea zvonul glasurilor mamei şi ale surorilor sale, înfierbântate de nerăbdare şi speranțele pe care şi le puneau în viitor. Dar el n-auzea nimic, pentru că, odată cu farmecul de care se lăsa cuprins, pereții amărâți ai ascunzătorii sale se topiseră; acel râu banal din apropiere era acum, poate, apa întunecată din pântecele pământului, care-l purta pe Sindbad şi bogățiile lui în vreme

ce fugea din Peştera Morţii şi se îndrepta spre lumina vieţii şi a belşugului; într-atât de departe ajunsese de marginile posomorâte, neîncăpătoare ale vieţii lui de acum. Trăia în prea fericita lume a închipuirii copilăriei, plină de aventuri, isprăvi nemaipomenite, de fapte curajoase, unde se înfăptuiesc acte de sacrificiu şi devotament, aşteaptă întotdeauna o miraculoasă răsplată, o lume cu bărbaţi viteji şi femei nemaiauzite, care trăiesc numai acolo – lumea curată, imaginată de o inimă nepătată, de copil. Ce conta că dincolo de acele geamuri luminate maică-sa şi surorile lui se lăsau cuprinse de patima fleacurilor josnice ale bogăţiei lor adevărate, dar vulgare? Din magazia aceea întunecată de lângă râul mocirlos, John Milton, ţinând în mână o carte boţită cu foi îndoite la capete, zbura pe aripile închipuirii, dincolo de cele mai îndrăzneţe orizonturi.

CAPITOLUL V.

Pe câmpiile Tasajarei, poposi prosperitatea. Nu numai că acel *embarcadero* ieşi la lumină din stuhăriile Canalului Tasajara, devenind un oraş prosper, cu cheiuri la care trăgeau vapoare, cu mori şi fabrici, dar, în cinci ani de zile, calea ferată, ce aduce cu sine miracolul prefacerilor, se întinsese chiar şi în câmpie, punându-i în valoare fertilitatea, acţiune aflată abia la început. Pământurile joase, care fuseseră inundate an de an de viiturile râului, erau acum desecate şi cultivate, producând recolte bogate, de grâu şi orz. Până şi nevolnica lene a Sidonului se trezi deodată în plină activitate şi transformare. Din aşezarea stingheră de mai înainte nu mai rămăsese nimic care să amintească trecuta ei înfăţişare. Vechea prăvălie şi casa lui Harkutt dispăruseră şi nu-şi mai aduce nimeni aminte de ele, fiindcă fuseseră înghiţite de moara şi silozul cel nou, care se ridicau pe malurile râului. Paragina aduce cu sine ruine asupra cărora amintirea întârzie; prosperitatea şterge fără milă, cu zâmbetul pe buze, orice urmă a trecutului.

Oraşul Tasajara, cum era numit acum acel *embarcadero*, n-avea nici o cronică şi actualii săi locuitori habar n-aveau să fi existat vreodată prin acele părţi vreun oarecare Elijah Curtis. Oraşul era creaţia lui Daniel Harkutt, ridicat pe pământurile lui Daniel Harkutt, cu energia şi capitalul lui Daniel Harkutt. Daniel Harkutt devenise şi el Daniel Harcourt, iar Calea Harcourt, Piaţa Harcourt, Hotelul Harcourt proclamau cu ostentaţie noua sonoritate a numelui său. Când se produsese această schimbare şi din ce pricină, cine venise cu ideea şi cine o hotărâse e foarte greu de aflat, mai ales şi pentru că vechea lui prăvălie nu avusese decât o firmă pe care se putea citi „Băcănie şi îmbrăcăminte”, iar numele său nu apăruse scris nicăieri decât după popularea Tasajarei. Dar se bănuie că aici s-au amestecat cele două fete ale lui, mai ales că nu s-a găsit nimeni care să li se opună. Pentru o stradă, o piaţă sau un hotel, „Harcourt” era un nume destul de drăguţ. Chiar şi cei câţiva din Sidon care spuneau încă Harkutt recunoşteau că era un progres pe măsura transformărilor prin care trecuseră stuhăriile bântuite de malarie ale râului, de ajunseseră acum pieţe largi, netede şi frumoase în oraşul Tasajara.

S-ar putea ca asta să fi fost şi părerea noului client al hotelului „Harcourt”, care sosi într-o după-amiază de vară cu vaporul de la Stockton, mai ales că felul în care cântărea totul cu nişte ochi ageri, pe jumătate critici, pe jumătate profesionali, precum şi întrebările sale, puse pe un ton potolit, trădau că avea cunoştinţă mai de mult de aceste meleaguri. Aşezat pe un scaun, în veranda largă a hotelului „Harcourt”, se uita spre şirurile de eucalipţi tineri, bine îngrijiţi, de pe „Calea Harcourt” şi din „Piaţa Harcourt” şi se trezi asaltat, la rândul lui, de către un localnic cu un aer plin de prosperitate care stătea şi el tolănit alături:

— Păreţi să mai fi fost prin locurile astea şi mai înainte.

— Da – răspunse străinul – am mai fost. Dar pe vremea aceea prin piaţa de vizavi creştea stuful înalt şi-l spălau apele la fiecare flux.

— Păi – făcu cel din Tasajara, uitându-se curios la străin – eu mă socot un pionier al Tasajarei. Numele meu e Peters… de la Peters şi Comp… şi depozitele alea de mărfuri de lângă cheu, unde ai debarcat şi dumneata mai înainte, sunt ale mele şi am fost primul care m-am aşezat pe terenul lui Harcourt şi, după el, eu mi-am construit cel dintâi casă aici. Am pus mâna de-am tăiat stuhăriile şi am curăţat canalul de colo. Împreună cu Harcourt am preluat asupra noastră contractul de construcţie a ultimelor

cincisprezece mile de cale ferată şi am ridicat depoul acela pentru companie. Poa' c-ai fost pe aici mai înainte de asta?

— Am fost, îi răspunse străinul, liniştit.

— Păi – făcu Peters trăgându-şi scaunul mai aproape de celălalt – ai cunoscut dumneata cumva pe un fel de falit numit Curtis… 'Lige Curtis… care s-a aşezat de mult pe locul ăsta şi apoi l-a vândut lui Harkutt? A dispărut… s-a socotit că şi-a făcut seama, da' nimeni nu i-a găsit rămăşiţele şi, fie vorba între noi, eu nu dau prea mulţi bani pe balivernele astea. Acum, ştii, el, Harcourt, e stăpân aici şi toată Tasajara depinde de treaba asta.

— Am auzit şi eu tărăşenia asta – recunoscu străinul, cu indiferenţă – dar nu l-am cunoscut niciodată pe cel dintâi colonist. Şi zi aşa, Harcourt a cam avut noroc, e drept?

— Da' păi cum să nu, cred şi eu. Că numai de pe locul ăsta, sau cam de pe parcela asta a scos dumnealui vreo trei milioane, ca să nu mai pomenim nimic de celelalte speculaţii lăturalnice ale lui…

— Şi tot pe aici locuieşte?

— De vreo doi ani încoace nu prea. Casa aia de dincolo de piaţa-i vechea lui casă, dar muieretul lui stă mai mult în 'Frisco şi New York, că are şi pe acolo case. Spun că cică s-au cam săturat de Tasajara, după ce cea mai mică dintre fete a şters-o cu un tip.

— Ia te uită! făcu străinul, cu sincer interes. De asta n-am mai auzit până acum. Doar nu vrei să spui că a fugit de-acasă… şovăi el.

— Ba nu, s-a măritat în regulă. Ba chiar prea în regulă ca să fie pe gustul unora. Da' tipul era lipit, n-avea nici o ceapă degerată… unul… un fel de topograf, care se ocupa cu tot felul de treburi amărâte, ştii dumneata.

Iar bătrânul şi bătrâna s-au cam pus contra, iar ailaltă fată – mai a dracului ca toţi. Umblă vorba… ştii dumneata cum sunt muierile… că topograful îi cam făcuse ochi dulci Clementinei, da' până la urmă s-a cam săturat şi el să-l tot joace cum voia ea şi de ciudă s-a dat la Phemie. În tot cazul, s-au căsătorit până la urmă, iar Harcourt le-a dat de înţeles că de la el nu prea trebuiau să se aştepte la prea mare lucru. Poa' că şi din cauza asta nici n-a ţinut tărăşenia prea mult, fiindcă nu mai mult de acu' două luni fata a divorţat de Rice şi s-a întors la ei acasă.

— Rice? făcu mirat străinul. Aşa-l chema pe bărbatul ei, Stephen Rice?

— D-a păi cum? Îl ştii?

— De pe vremea când venea fluxul prin stuhării, uite colo – răspunse străinul, gânditor. Dar cealaltă fată… bănuiesc că a făcut o partidă strălucită, fiind şi frumoasă şi singura moştenitoare?

Cel din Tasajara se strâmbă.

— Nu prea! Mă bate gândul că-l aşteaptă pe sfântul Gabriel, fiindcă nu se găseşte nici unul destul de grozav pentru nasul ei. Umblă gura lumii că cei mai de vază bărbaţi din California s-au aşezat dinaintea ei în şir, unul după altul, cam aşa cum se face coadă la Poşta mare din 'Frisco, în zilele în care pleacă vaporul, da' ea nu le-a răspuns o boabă.

— Atunci se pare că Harcourt nu e la fel de fericit în treburile familiei cum a fost în afaceri?

Peters râse cam strepezit.

— Atunci mă bate gândul că dumneata cam ştii şi cum a fost cu fecior-su când a luat-o razna cu fata aia azi primăvară, aşa-i?

— Fecior-su? îl întrerupse străinul. Vrei să spui că băiatul acela pe care-l strigau ei John Milton? Păi… era doar un copil!

— Era destul de mare ca să fugă şi el cu o femeie care o ajuta pe mă-sa în casă şi să se însoare cu ea dinaintea unui judecător de pace. Bătrânul a turbat de furie şi s-a jurat

că nu se lasă până nu vede căsătoria aia anulată, fiindcă băiatul nu împlinise vârsta majoratului. Spunea că toată treaba nu era decât o maşinaţie a fetei, fiindcă era mai mare ca el cu vreo doi ani şi nu voia decât să pună mâna pe bănuţii care aveau să curgă în poala ei într-o zi, da' s-a jurat că n-o să pupe aia para chioară. Apoi cică s-a burzuluit John Milton şi s-a obrăznicit la tat-su şi i-a trântit-o că el nu pune mâna pe banii lui murdari, chiar de-o fi să moară de foame şi că chiar dacă bătrânul reuşeşte să desfacă până la urmă căsătoria aceea, el are să se însoare cu fata din nou, în anul următor. Şi i-a mai tras că dragostea adevărată şi sărăcia lucie îs mai cinstite decât averea şi a ţinut-o tot aşa înainte, cu chestii din astea, scoase din cele o mie de terfeloage pe care le tot citeşte el. Nevastă-mea şi fiică-mea zic că băiatul o iubea cu adevărat pe fată, fiindcă numai aia din toată casa se purta frumos cu el. Umblă vorbă că fetele lui Harcourt au făcut cu adevărat spume la gură gândindu-se că s-au potcovit cu o cumnată care mai înainte era fată în casă şi le slugărea pe ele şi au făcut-o chiar şi pe Mamy, bătrâna Harcourt, să le cânte în strună, convingând-o că nevasta lui John o să vrea să poruncească şi avea s-o dea afară din propria ei bucătărie. Unii zic că băiatul i-a cam scuturat, le-a spus-o de-a dreptul, fără ocol şi s-a ţinut cu capul sus, mai tare decât ei. Aşa că el e cu nevasta aia a lui, pe undeva prin 'Frisco, într-o cocioabă, pe o dună de nisip şi face tot felul de treburi mărunte, pentru nişte ziare de alea. Şi cum ziceam, punând toate grămadă, Harcourt nu s-a prea descurcat în treburile familiei la fel de bine ca în speculaţiile lui cu terenurile.

— Poate că nici nu-i prea înţelege pe ceilalţi – spuse străinul zâmbind.

— Po' să fii precis că nu asta-i buba, sau, dacă pofteşti, într-un ţinut abia colonizat, nu asta-i chestiunea cea mai de seamă – adăugă Peters, mohorât. După mine treaba-i de-acolo că le-a lăsat pe fetele alea două ale lui să-l hărţuiască şi bărbatul care se lasă mânat de-o femeie sau de femei ajunge la mila şi pomana lor şi nu se alege decât cu ce-i poate da o femeie – bâlciul.

Când ajunse aici, străinul se ridică încet, fără tragere de inimă de pe scaun, vrând să sugereze că trebuia, cu mare părere de rău, să se despartă de fermecătorul său interlocutor şi spuse:

— Iar Harcourt îşi petrece cea mai mare parte a timpului, bănuiesc, la San Francisco?!

— Da, da' azi e aici, ca să participe la o adunare a directorilor, ca şi la deschiderea bibliotecii şi a Casei publice din Tasajara. Am văzut geamurile deschise şi obloanele date în lături la locuinţa lui de dincolo de piaţă, chiar acum, când am trecut.

În vremea asta, străinul aproape că-şi realizase, cu toată politeţea, retragerea.

— Bună ziua, domnule Peters – îi spuse el zâmbitor, ridicându-şi pălăria şi se îndepărtă.

Peters, care fu obligat mai întâi să-şi ia picioarele de pe scaun ca să se ridice pe jumătate şi să răspundă politeţii străinului, abia acum se dumiri că habar n-avea cum îl chema pe interlocutorul lui şi nici cu ce se ocupa şi că, de fapt, pentru toate informaţiile pe care i le oferise, el nu se alesese cu nimic. Lucrurile trebuiau drese de îndată. În vreme ce străinul trecea prin hol, petrecut de omagiile nesfârşite ale spilcuitului funcţionar al hotelului şi de atenţiile slugarnice ale portarului negru, Peters se îndreptă spre fereastra de la recepţie.

— Cine era ăl de-a trecut mai înainte? întrebă el. Funcţionarul îl măsură cu vădită uimire.

— Doar nu vreţi să spuneţi că, după ce-aţi vorbit atâta vreme cu el, nu ştiţi acum cu cine aţi discutat!

— Nu, habar n-am – răspunse Peters, nerăbdător.

— Păi era profesorul Lawrence Grant! … Lawrence Grant… nu ştiţi? Cel mai mare om de ştiinţă şi un expert recunoscut în problemele coastei Pacificului. Păi el e omul

în stare ca numai cu un singur cuvânt să facă să dea faliment cea mai mare mină, sau cel mai grozav teren în exploatare. Asta-i omul! Părerea lui face mii de dolari, fiindcă aduce după ea milioane şi, pe deasupra, nici nu poţi să-l cumperi. El e cel care a făcut praf „El Dorado” anul trecut şi a făcut să crească în slăvi minele „Evrika” a doua zi. Ţineţi minte?

— Cum să nu… da’… – se bâlbâi Peters.

— Auzi colo şi să mai spuneţi că nu-l cunoaşteţi! repetă funcţionarul hotelului, plin de uimire. Iar eu aici mă tot gândeam că dumneavoastră poate-l trageţi de limbă şi scoateţi mereu tot felul de ponturi de la el! Păi sunt unii care ar fi dat o mie de dolari să aibă prilejul dumneavoastră de a sta de vorbă cu el… da… sau măcar să fie văzuţi că au stat de vorbă cu el. Ah, păi bătrânul Wingate a finalizat o schemă cu privire la mina lui de plumb de la Floarea Câmpului, care i-a adus cinci mii de dolari numai schimbând locul cu el în vagon şi apoi petrecându-şi ziua ca un om de lume. Şi atunci pen’ ce-aţi mai stat de vorbă cu el?

Peters, nutrind convingerea neplăcută că pierduse în zadar un preţios prilej, trăncănind toată vremea de pomană, reuşi totuşi să-şi compună o mutră misterioasă în vreme ce-i răspundea:

— Am vorbit mai mult de afaceri!

Apoi, cu o slabă speranţă de a mai şterge gafa, întrebă:

— Şi cam cât va mai adăsta pe aici?

— Nu prea ştiu. Mă bate gândul că el şi cu Harcourt pun ceva la cale. Chiar mai înainte m-a întrebat dacă-l putea găsi cumva acasă sau la birou. I-am spus că, după cât mă taie pe mine capul, mai bine acasă, fiindcă mi s-a părut că cineva din familie… n-am reuşit să văd cine… a venit cu trăsura de la trenul de 3,40, în timp ce stăteaţi acolo.

În vremea asta, subiectul acestor discuţii, fără să fie conştient de senzaţia pe care o stârnise, sau poate, asemeni celor mai mulţi eroi, tratând-o cu o filosofică nepăsare, se îndrepta alene, nepăsător spre casa lui Harcourt. N-avea nici o afacere de tratat cu fosta lui gazdă, ci avea de gând doar să-şi omoare în chip plăcut ceasul care-i mai rămânea până la plecarea trenului. Desigur, nu era atât de naiv încât să nu fie conştient că avea şi el o mare contribuţie la succesele lui Harcourt, că datorită sugestiilor lui măruntul negustor din Sidon îşi băgase toţi banii în Tasajara, că numai cunoştinţele lui de topografie şi geologie legate de acea câmpie încurajaseră speculaţii agricole ale lui Harcourt, că datorită măsurătorilor întreprinse de el pe râu pusese baza planurilor lui Harcourt de a lărgi canalul pentru a înlesni un comerţ profitabil. N-avea cum să nu ştie toate astea. Şi totul se datora numai capacităţii lui de observaţie, marii sale puteri de pătrundere – fără să aibă şi viziunea asupra profiturilor ulterioare – analizelor sale fără greş, nefalsificate nici măcar de entuziasmul savantului, neinfluenţate nici de poftele sale, nici de vreo posibilitate de câştig sau de vreo dorinţă personală şi nu-i trecuse niciodată prin minte că putea să speculeze faptul că din stuhăriile pline de smârcuri avea să se ridice oraşul Tasajara.

Câteva minute mai târziu, când fu anunţat numele vizitatorului, pe faţa domnului Harcourt se putea vedea că era stânjenitor de conştient cât de multe îi datora acestuia şi tare ne temem că, dacă numele ar fi fost mai puţin notoriu şi mai puţin respectat decât era de fapt, numai amintirile pline de recunoştinţă n-ar fi fost suficiente ca să-i înlesnească lui Grant o întrevedere. Încruntat şi prins parcă de una din vechile lui crize de harţag, Harcourt se opri în pragul unei uşi alăturate şi strigă:

— Clemmy!

Clementina se arătă în uşă.

— În anticameră e tipul ăla, Grant. Mă întreb ce vânt îl aduce încoace. Pe cine caută?

— De cine a întrebat?
— De mine… da’ asta nu spune nimic.
— Poate că vrea să se întâlnească cu tine, să discute nişte afaceri.
— Nu. Nu-i ăsta stilul lui, plin de ifose. Când e vorba de afaceri, îi face pe ceilalţi să vină la el – spuse cu amărăciune. Da’, oricum, nu ţi se pare cam ciudat că se mai arată şi el aici… după ce prietenul acela al lui… fiindcă el l-a adus pe Rice la noi… s-a purtat cu sor-ta aşa cum s-a purtat şi a stârnit tot scandalul şi divorţul acela?
— Poate că nici nu ştie nimic de toate astea. El şi Rice s-au despărţit de multă vreme, încă înainte de a ajunge Grant aşa de mare. Doar ştii că nu l-am prea văzut după ce-am venit aici. Ce-ar fi să-l laşi pe mâna mea! Mă ocup eu de el.
Domnul Harcourt chibzui:
— Nu-i cam făcea ochi dulci Euphemiei?
Clementina ridică nepăsătoare din umeri:
— Aşa o fi fost… dar n-aş mai zice că acum…
— Cine a pomenit ceva de *acum*? se răsti taică-său, lunecând în vechea sa smuceală.
După o pauză reluă:
— Am să mă duc eu întâi jos, să-l întâmpin… şi apoi trimit să te cheme şi pe tine. Dacă pofteşti, poţi să-l reţii la inaugurare şi la cină.
În vremea asta, Lawrence Grant, senin, fără să bănuiască nimic din aceste discuţii familiale, fu invitat în salon – o încăpere mare, mobilată în acelaşi stil ca şi sufrageria hotelului pe care tocmai o părăsise. Avu timp destul ca să bage de seamă că era aceeaşi minunată mobilă aparţinând stilului Second Empire, pe care, îşi aminti el, cei dintâi pionieri în San Francisco, în zorii prosperităţii, o importau direct din Franţa şi care, mulţi ani după aceea, dădea un neobişnuit aer străin caselor din vest şi o ţipătoare poleială saloanelor particulare şi publice, localurilor. Fu conştient de aceeaşi schimbare şi la Harcourt când, câteva momente mai târziu, acesta intra în încăpere. Acea individualitate care-l deosebise pe fostul prăvăliaş din Sidon de clienţii lui, fără să-i asigure prin asta nici o superioritate asupra lor, era puternic subliniată acum. Era mai plin de nerv şi mai energic, cu siguranţă mai impulsiv decât înainte… dar acestea erau cusururi de iertat la un om cu atâtea afaceri şi terenuri de acţiune. Grant nu putea să nege că arăta mai acătării, mai ales că hainele bine croite, aerul îngrijit şi absenţa preocupărilor mărunte dădeau trăsăturilor sale o notă respectabilă. Proasta creştere, în haine cusute în casă, poate deveni excentricitate atunci când o îmbraci în purpură şi lenjerie fină. Lui Grant i se păru că Harcourt îl agasa acum mai puţin decât înainte şi-i era recunoscător, fără să-l încerce nici un gând trufaş. Harcourt se simţi uşurat când văzu că Grant nu făcea apel la amintiri nici pe ton critic, nici agresiv şi, mai presus de orice, nu se arăta înclinat să pretindă a-l fi creat pe el şi Tasajara; deveni mai încrezător, mai la largul lui şi, mi-e teamă că în aceeaşi măsură, mai puţin plăcut. Ceea ce ne derutează e momentul de relaxare, nu cel de luptă al parvenitului.
— Şi dumneata, Grant… ai ajuns de-acum faimos şi, după câte mi-au ajuns mie la ureche, ai început să-ţi vinzi părerile la preţurile dumitale, mai ales de când… De când s-a aflat… că ai şi dumneata un merit în dezvoltarea Tasajarei…
Grant zâmbi. Nu prea era pregătit pentru asta, dar era totuşi amuzant şi mai făcea să treacă vremea. Mormăi o frază de dezaprobare mai mult ironică, apoi domnul Harcourt continuă:
— Aici n-am casa din San Francisco, ca să te primesc, dar sper ca vreodată, domnule, să pot să te am oaspete acolo. Am venit aici numai pentru o zi şi o noapte, dar dacă ai poftă să asişti la ceremonia de inaugurare de la noua Bibliotecă, după aceea o să fim în stare să-ţi oferim şi o cină. Poţi s-o însoţeşti pe fiică-mea, Clementina… e şi ea aici, cu mine.

Zâmbetul cu care Grant voia să se scuze că nu putea veni îi încremeni deodată pe buze.

— Fiica dumitale e şi ea aici? întrebă el, cu neprefăcut interes.

— Da. De fapt, ea e un fel de patroană a Bibliotecii şi a cercului de cusut şi se ocupă foarte mult de treburile astea. Sfinţia sa, doctorul Pilsbury, are mare bază în ea, în toate situaţiile. E cea care conduce societatea, chiar şi cursurile de pregătire a tinerelor domnişoare, domnule. Să vezi ce exerciţii mai fac!

Era, fără îndoială, o nouă faţă a caracterului Clementinei. Odată cu celelalte sarcini ale noii sale situaţii, de ce să nu-şi asume şi rolul de personificare a generozităţii!

— M-aş fi gândit că domnişoarei Harcourt are să-i vină greu să împace toate aceste obligaţii sociale – adăugă el – şi a lăsat misiunea asta şi pe seama surorii sale căsătorite.

Se gândise în sinea lui să nu pară că evită să amintească de Euphemia, lăsând, totuşi, deoparte ultimele ei necazuri. Dar domnul Harcourt fu mai puţin discret la rândul lui.

— Acum, că Euphemia e iarăşi în mijlocul familiei – începu el meditativ, afectând o exclusivitate socială care era în total dezacord cu dibăcia şi francheţea sa în probleme de afaceri – cred că poate lua şi ea parte la aceste preocupări, dar, deocamdată, are nevoie de linişte. Poate c-ai auzit şi dumneata cum c-ar avea de gând să plece în străinătate. De fapt, n-are nici cel mai mic gând să plece şi nici noi nu credem c-ar avea vreun motiv care s-o determine în sensul ăsta.

Se opri, ca şi cum ar fi vrut să dea şi mai multă greutate spuselor sale, care, altfel, ar fi putut părea fără prea mare importanţă.

— Dar uite-o şi pe Clementina, aşa că pe mine te rog să mă ierţi: în zece minute trebuie să mă întâlnesc cu epitropii bisericii. Sper că o să te convingă să mai rămâi şi am să te mai văd, mai târziu, la Bibliotecă.

În momentul în care Clementina intră în încăpere, taică-său dispăru şi mi-e teamă că se şterse cu totul din mintea domnului Grant. Fiindcă fata se schimbase în bine mult mai mult decât tatăl ei, dar cu atât de mult rafinament, încât la prima vedere aproape că nici nu se băga de seamă. Grant era pregătit să vadă o vulgară paradă de veşminte ultrafine şi găteli, o făţarnică etalare de lucruri luxoase de jur împrejur. – Un tupeu care se naşte din linguşeală şi conştiinţa puterii. Dar nu întâlni nimic din toate astea. Personalitatea ei, plină de calm, se impunea acum şi mai mult. Era îmbrăcată cu simplitate, cu mare economie de zorzoane, bijuterii şi materiale scumpe, dar cu un gust care se făcea simţit. Rochia gri, simplă, din lână merinos, care-i venea foarte bine, sugera prin garnitura aceea albastră un fel de uniformă ca pentru societatea filantropică pe care o patrona. Se apropie de el cu un gest graţios, de bun venit, dar chipul ei nu trăda prin nimic că de când se văzuseră ultima oară trecuse timp îndelungat. Aproape că-i veni să creadă că era din nou în sufrageria aceea din Sidon, unde se auzea foşnetul monoton al frunzişului de afară şi se simţea răsuflarea răcoroasă şi umedă a golfului, mireasma arinilor intrând pe fereastră.

— Tata spunea că sunteţi numai în trecere prin Tasajara şi astăzi, aşa cum eraţi şi prin Sidon acum cinci ani – începu ea, cu o zâmbitoare gravitate care, îşi închipui el, era o nouă faţă a caracterului ei. Dar nu vreau să cred! Sau, cel puţin, nu putem să mai fim de acord cu o nouă vizită la fel de pripită, chiar de-ar fi să ne aduceţi de două ori mai mult noroc decât atunci. Vedeţi, noi n-am uitat asta, chiar dacă dumneavoastră aţi uitat, domnule Grant. Dacă nu cumva vreţi să ne faceţi să credem că miraculosul dumneavoastră dar se va preface într-o zi în nisip şi cenuşă, atunci promiteţi că veţi rămâne cu noi în seara asta, ca să vă pot arăta câte ceva din cele ce-am făcut cu acest dar. Poate că nu ştiţi, sau nu vreţi să ştiţi, dar eu sunt cea care am ctitorit „Biblioteca şi Cercul gospodăresc al surorilor din Tasajara”, pe care le inaugurăm astăzi. Şi vă

puteți închipui de ce? Vă aduceți aminte sau, poate, ați uitat? Cândva v-ați arătat a fi preocupat de situația socială a tinerelor de prin câmpiile Sidonului. Ei bine, domnule Grant, s-au ctitorit acestea pentru ca viitorii domni Grant ce rătăcesc de colo-colo să afle viitoare domnişoare Billings, care să fie în stare să facă şi ele conversație cu ei, să-i facă să se simtă bine şi să nu mai poarte pălării bărbăteşti şi să-şi facă veacul pe drumuri.

Fusese un discurs foarte lung pentru o ființă atât de tăcută cum era Clementina, după câte îşi amintea el. Îi vorbise pe un ton atât de neaşteptat, spre deosebire de taică-său, cum neaşteptată era şi referirea ei la un amănunt atât de neînsemnat care aparținea trecutului, încât, în locul atitudinii critice pe care fusese înclinat s-o adopte înainte, Grant o învălui într-o privire blândă şi recunoscătoare. Cum de se putuse înşela atât de mult asupra caracterului ei? Totdeauna o preferase pe Euphemia, care spunea îndată ce avea pe suflet. Şi, la urma urmei, de ce nu s-ar fi înşelat şi asupra ei? Fără să ştie prea multe despre necazurile matrimoniale ale lui Rice – mai ales că, după acele măsurători topografice, n-au mai lucrat împreună – fusese înclinat să dea vina pe el. Acum i se părea că poate o fi avut şi el motivele lui. Se întreba dacă ea îl iubise cu adevărat, aşa cum lăsase de înțeles Peters. Se întreba dacă ea ştia că el, Grant, nu mai era în relații prea apropiate cu Rice, aşa că nu cunoştea deloc ce mai făcuse ea. În orice caz, acceptă ospitalitatea pe care i-o oferea şi trimise la hotel să-i aducă bagajele. Apoi se lăsă luat de vorbă, aşteptându-se la o discuție scurtă, alandala, în care se vor mărgini fiecare doar la un stupid rezumat al felului în care s-au afirmat pe scara socială de când s-au despărțit în Sidon. Dar nici de data asta nu ghici. Ea începu să abordeze, cu un aer familiar, diverse subiecte referitoare la viața socială, vorbi despre lucruri pe care le cunoştea bine, fără să facă vreun efort sau să pozeze. Vreo două ierni stătuse la New York, vara trecută şi-o petrecuse la Newport. Probabil că tinerețea dădea acea precizie, fluență, acea stăpânire a amănuntelor din relatarea ei, în care nu se vedea urmă de entuziasm provincial. În primăvară, poate, avea de gând să plece în străinătate. Se gândise să stea iarna aceea în Italia, dar acum trebuia să aştepte până când putea s-o ia şi pe sora ei cu ea. Domnul Grant ştia, desigur, că Euphemia se despărțise de domnul Rice… Nu? Decât ce-i spuse tatăl ei? Ei, da… căsătoria aceea fusese pentru amândoi o prostie nebunească. Dar acum Euphemia era din nou în mijlocul propriei familii, în casa din San Francisco. Spusese că voia să vină în Tasajara, în ziua aceea şi poate spre seară o să fie şi ea acolo. Ah, Doamne, se făcuse de-acum ora trei şi trebuiau să pornească îndată spre Bibliotecă. Avea să se ducă să-şi ia pălăria şi se întorcea îndată.

Într-adevăr, trecuse o oră de discuție plăcută, inteligentă, din care emana un aer nedesluşit de satisfacție. Poate că de vină era uimitoarea ei transformare sau poate numai conştiința că o judecase greşit mai înainte. Îi urmărea trăsăturile şi se întreba cum de le putuse socoti lipsite de expresie. Apoi îi trecu prin minte plăcuta idee – obişnuită oricărei ființe umane în astfel de situații – că avea şi el meritele lui în această schimbare, că poate trezise o oarecare simpatie față de persoana lui şi acest sentiment insuflase căldura vieții în acea rece şi fără de cusur statuie. Printr-o ciudată străfulgerare a memoriei, îşi aminti cum, cu cinci ani înainte, când Rice îi spusese fetei că „era greu să-i fie cineva pe plac", ea îi răspunse că „nu ştia, dar avea să aştepte şi avea să vadă". Nu-i trecu prin minte să se întrebe de ce nu trezise acea simpatie încă de atunci, sau dacă nu cumva în treaba asta un rol important îl juca şi voința ei. Părea improbabil să se mai întâlnească vreodată de acum încolo şi chiar dacă aveau să se mai vadă, nu era sigur că ea n-avea să redevină ceea ce fusese şi astfel să nu-l mai impresioneze cum se întâmplase acum. Dar… uite-o… exemplu de promptitudine feminină… apărând în cadrul uşii, încălțată şi îmbrăcată fără cusur, cu mănuşi, o pălărie simplă, gri, care-i încununa cu modestie figura distinsă, decentă.

Au traversat piața, mergând unul lângă celălalt, sub soarele dogoritor, care părea să-şi râdă de umbra puțină a tinerilor eucalipți şi îndată fură înghițiți de un şuvoi de oameni care mergeau în aceeaşi direcție. Iată-le şi pe fetele Sidonului de demult, pe domnişoarele Billings, Peters şi Wingate, înfloritoare şi strălucind de mătăsuri şi bijuterii, în aura noii prosperități. Se vedeau şi figuri noi, simpatice, deoarece Tasajara, ca nouă regiune în creştere a vitelor, atrăsese colonişti cu familie numeroasă şi se desluşeau tipuri omeneşti de toate felurile, cu totul deosebite, din est şi vest. Mulți se întorceau şi urmăreau lung din ochi silueta zveltă a fetei părintelui Tasajarei, privelişte rară pentru oraş în ultima vreme şi aruncau şi câte o privire însoțitorului ei, demn şi el de remarcat, deoarece era străin de acele locuri. Totuşi, mulțumită intensei reclame făcute de dinainte de către funcționarul hotelului, de Peters şi chiar de Daniel Harcourt în persoană, în momentul în care Grant şi domnişoara Harcourt au ajuns la Bibliotecă, numele şi reputația profesorului erau de-acum bine cunoscute şi se făceau speculații dacă nu cumva, cu abilitatea lui ştiută, Harcourt nu reuşise să dea o nouă lovitură, asociind-o pe Clementina cu un faimos şi folositor partener.

Biblioteca era într-unul din noile cartiere mai mărginaşe. Geamurile laterale şi cele din spate dădeau spre îndepărtata şi nesfârşita câmpie a Tasajarei. Era o construcție pe structură din lemn, care sugera soliditate şi bun gust şi arăta uimitor, copleşitor de modernă. De fapt, asta era nota ei dominantă: nicăieri tinerețea şi prospețimea nu se dovedise atât de netulburată şi, în acelaşi timp, tulburătoare. Un iz de lemn proaspăt, de pădure neumblată, venea dinspre podelele de pin şi lemnăria exterioară de cedru – în care mustea încă seva – şi de sequoia roşu, din care curgeau încă picături de sânge. Nicăieri nu se mai văzuseră pereți şi tavane atât de orbitor de albe în puritatea lor fără pată, care să amintească de îndepărtate cariere prin aerul de prospețime şi răcoare pe care-l respirau lespezile de piatră, varul imaculat. Până şi mirosul de terebentină al vopselelor proaspete sporea acea senzație de germinație sănătoasă; iar în vreme ce soarele strălucitor al Californiei năvălea prin ferestrele deschise şi pătrundea toată acea alcătuire plină de viață cu dogoarea sa atotrăzbătătoare, aerul însuşi părea îmbibat de mireasma creației.

Culorile proaspete al tinerei republici, stema strălucitoare a celui mai nou stat, blazonul ținutului Tasajara, aflat abia în pruncie (vigneta unui apus de soare deasupra stuhăriilor, tăiată de aburii unei locomotive care înaintează), ce atârnau pe pereți – toate erau parte integrantă a acestei neînvinse tinereți. Ba mai mult, cele mai noi mătăsuri, panglici şi imprimeuri după moda ultimului sezon şi-au făcut virginala apariție în clădire, ca pentru a o sfinți, până se pătrunse de zvonul tinereții, ca de freamătul primăverii ce înmugureşte.

Acordurile noii orgi – a cărei inimă parcă, totuşi, gustase din prea fragedă tinerețe propria-i amărăciune – au fost urmate de un cor de fete, cu glasuri subțirele, limpezi, dar cam pițigăiate şi de rugăciunea venerabilului domn Pilsbury. Apoi urmă o pauză plină de aşteptare şi blonda însoțitoare a lui Grant, care până în acea clipă împlinise cu naturalețe rolul de gazdă a musafirilor tatălui ei, se scuză, strâmbându-se cu prefăcută îngrijorare şi se depărta condusă de cineva din comitetul de organizare. Privirea, de obicei pătrunzătoare a lui Grant, rătăcea oarecum distrată pe deasupra câmpului foşnitor şi agitat de panglici, flori şi pene de dinaintea lui, dincolo de stemele şi flamurile de pe pereți, pe ferestrele deschise, spre întinderile scăldate în soare de afară, când, deodată, observă o mişcare pe podiumul sau platforma ridicată într-un capăt al încăperii, unde erau adunate, în mod oficial, notabilitățile din Tasajara. Masa aceea de veşminte negre se desfăcu deodată în două şi se trase spre perete, pentru a îngădui să iasă dinainte o singură siluetă grațioasă. Când o recunoscu pe Clementina simți, cum îl străbate un neaşteptat şi inexplicabil fior.

În mijlocul tăcerii ce se lăsă deodată, ea dădu citire cu o voce limpede, netulburată

– vocea de demult a Sidonului – raportului comitetului, scris pe nişte hârtii pe care le ţinea în mână şi declară, în mod oficial, inaugurarea clădirii. Soarele, coborât aproape de orizont, pătrundea prin ferestrele dinspre apus, aflate în faţa platformei pe care stătea Clementina şi-i transfigura trăsăturile fine şi nobile. Tăcerea care se lăsă asupra sălii era în aceeaşi măsură efectul prezenţei acelei calme, minunate fiinţe, ca şi al mesajului pe care-l transmitea. Cu toate acestea, apariţia ei era la fel de nepotrivită cu acea revărsare de lumină care o scotea în evidenţă, ca şi cu noile embleme şi decoraţii falnice din jur, cu nepătatul răboj al pereţilor albi, sau cu chipurile nostime, sincere, pline de însufleţire care o priveau. Probabil că, simţind instinctiv toate aceste lucruri, audienţa ezită o vreme şi abia apoi s-au auzit aplauze întârziate care o însoţiră la coborârea de pe platformă, ceea ce le dădu o notă mai mult politicoasă şi de stânjeneală decât de spontaneitate. Cu toate acestea, Grant o felicită sincer, cu căldură.

— Ai fost mult mai stăpână pe dumneata şi mai calmă decât aş fi fost eu în locul dumitale, decât am fost eu cu adevărat ascultându-te – îi spuse el. Bănuiesc că ai mai făcut-o şi înainte?

Îl privi mirată, cu ochii ei frumoşi cufundaţi în ai lui.

— Nu…, e prima oară când apar în faţa unui public… Nici la şcoală nu mi s-a mai întâmplat… că am fost la şcoală particulară.

— Mă uimeşti – exclamă Grant. Parc-ai fi avut o veche experienţă.

— Poate că aşa-i, sau poate pentru că n-am dat prea mare importanţă… şi poate că şi cei care m-au ascultat n-au dat nici ei prea mare importanţă tot din cauza asta…

Deci remarcase şi ea atmosfera destul de rece cu care fusese întâmpinat discursul, totuşi nu vădea în tonul şi comportarea ei nici cea mai uşoară urmă de dezamăgire, regret sau orgoliu rănit.

— Şi acum trebuie să mă conduci la bufet – adăugă ea, glumind – şi să mă ajuţi să mă ocup de domnişoarele care sunt invitatele mele. Mi-e teamă că vor fi şi alte discursuri, fiindcă tata şi domnul Pilsbury arată plini de ei, de parcă ar trebui să ne aşteptăm la ceva şi mai grozav din partea lor.

Cu amabilitatea lui firească şi cu un cuceritor aer ghiduş, de puştan, Grant se oferi de îndată să-şi împlinească menirea. Probabil că era dornic să placă tuturor, pentru ca şi tovarăşa sa să se împărtăşească din popularitatea lui, fiindcă era de netăgăduit că domnişoara Harcourt părea să trezească doar o politeţe cam stânjenită în mijlocul grupurilor prin care trecea. Şi acest lucru fu subliniat mai ales de un incident petrecut ceva mai târziu.

În apropiere de uşa bufetului care dădea în holul central, se iscase, de câteva minute, un zvon de râsete şi salutări şi se pornise o vizibilă mişcare în mulţime, mai ales în rândul celor tineri. Era limpede că asta anunţa neaşteptata sosire a vreunei persoane care se bucura de multă popularitate. Atras ca şi ceilalţi de această zarvă, Grant se întoarse şi văzu asistenţa îndreptându-se către o tânără femeie îmbrăcată foarte atrăgător, ce zâmbea degajat, cu un aer pe jumătate obraznic, pe jumătate complezent. În timp ce se întorcea când într-o parte, când în alta, ca să salute cu ironică familiaritate sau cu fermecătoare obrăznicie pe unul sau altul dintre admiratorii ei, avea în ton şi-n mişcări ceva care-i reînvie deodată lui Grant trecutul. Fără îndoială, era Euphemia! O căută instinctiv din ochi pe Clementina. Aceasta îl urmărea, la rândul ei, cu o privire gravă şi pătrunzătoare, ce exprima pe jumătate îndoială, pe jumătate dorinţă, privire care se deosebea atât de mult de calmul ei netulburat, încât Grant se simţi ciudat de mişcat. Dar în clipa următoare, când se apropie de el, acea privire se ştersese cu desăvârşire.

— Mi se pare că n-ai mai văzut-o pe sora mea de când ai fost prin Sidon – făcu ea, liniştită. I-ar părea foarte rău să nu te întâlnească…

Dar Euphemia şi cortegiul ei trecuseră mai departe, îndreptându-se spre celălalt

capăt al mesei lungi, care era întinsă acolo. Îl recunoscuse, fără îndoială, pe Grant, iar când el îşi ridică privirea spre ea, cele două surori se uitară cu încordare una în ochii celeilalte. Apoi când el se înclină spre ea, Euphemia se roşi pe moment, făcu, cochetă, un semn de salut cu mâna pe deasupra mesei, exagera uşor fermecătoarea ei nepăsare şi se îndepărtă zâmbind. Grant se întoarse spre Clementina, dar, în acel moment, un ciocănit – ce nu promitea nimic plăcut – în celălalt capăt al mesei atrase atenția tuturor şi fu văzut domnul Harcourt urcat pe un scaun, cu aere de orator convins, pe figură şi în întreaga lui atitudine.

Se iscă o nouă mişcare în rândul mulțimii, care se apropie şi mai mult. Apoi se lăsă tăcere. Probabil că în acea siluetă înveşmântată în postav negru, cu un lanț masiv de ceas deasupra, cu jiletcă albă şi ac cu diamante înfipt în cravata de mătase, Euphemia vedea împlinirea viziunii sale profetice de la Sidon, din urmă cu cinci ani.

Domnul Harcourt vorbi timp de zece minute, cu uşurință şi pe un ton sincer, la obiect, ca un om de afaceri, ceea ce-l uimi pe Grant. Spunea, printre altele, că nu venise acolo pentru a ridica în slăvi cele înfăptuite de el, de familia lui sau de prietenii săi din Tasajara. Poate cei care aveau să urmeze după el să facă asta, sau poate că vor fi în stare să explice mai bine decât el şi să scoată în relief foloasele instituției pe care o inaugurau în acel moment, consecințele sale sociale, morale sau religioase asupra comunității. El nu participa decât în calitate de om de afaceri pentru a le demonstra – aşa cum făcuse întotdeauna şi cum spera să o facă şi de acum încolo – cum se converteşte în valoare bănească orice pas înainte pe calea dezvoltării, în profit – dacă le făcea plăcere să spună astfel – orice speculație bine calculată şi fundamentată. Bucata de teren pe care se aflau acum, din care acea construcție nu ocupa decât a opta parte, fusese cumpărată, în urmă cu doi ani, cu zece mii de dolari. O lună mai târziu, când planurile de construcție fuseseră terminate valoarea celorlalte şapte optimi se ridicase destul de mult pentru a acoperi cheltuielile întregii construcții. Era în situația de a le putea spune că numai în acea dimineață, terenul alăturat, împărțit şi jalonat în străzi şi loturi de construcții, fusese acceptat să facă parte din perimetrul oraşului, aşa încât la prima aniversare a acestei construcții se vor îndrepta către ea pe un bulevard mărginit de clădiri gata terminate!

Punctul culminant al acestui discurs pragmatic fu subliniat de un ropot de aplauze. Fețele tinere, proaspete ale auditoriului străluceau de însuflețit entuziasm. Alizeul care înviora în acea după-amiază câmpiile nemărginite din fața clădirii făcu să fluture flamurile de la ferestre, ca într-o manifestare de bucurie, iar nişte resturi de talaj de pin parfumat, uitate într-un colț în graba pregătirilor de inaugurare, se porniră, mânate de o învolburare de vânt şi alunecară pe podea ca nişte mici zulufi gălbui.

Întâmpinat de o tăcere şi mai impresionantă, se ridică în picioare venerabilul Pilsbury. Ascultase şi încuviințase, cu admirație, ba chiar cu adânc respect, am putea spune, cele spuse de antevorbitorul său. Cu toate că distinsul său prieten, cu modestia-i cunoscută, trecuse uşor peste serviciile aduse de el şi încântătoarea lui familie, el, vorbitorul, nu se ridicase pentru a-i înălța osanale. Nu. Daniel Harcourt nu trebuie lăudat pentru această clădire, proiectată mulțumită puterii sale de pătrundere a viitorului şi ridicată prin generozitatea sa, în acest oraş născut din energia sa şi care poartă amprenta calităților sale, în acest ținut – ce s-a dezvoltat datorită geniului său şi cu capitalul său – da, desigur, din acest stat a cărui măreție prezentă a fost posibilă numai mulțumită unor giganți ca el; pentru că acest panegiric n-ar constitui decât o banală repetiție. Nici nu se va opri – aşa cum a sugerat acest eminent om – asupra foloaselor sociale, morale şi religioase ale acelui pas înainte, care era acum sărbătorit. Pentru că asta se putea vedea pe fețele fericite şi nevinovate din preajmă, în veşmintele lor sărbătoreşti, în purtarea lor cuvioasă, în ochii inteligenți ce sclipeau în jurul său, se putea vedea după prezența acelor enoriaşi pe care-i putea întâlni la fel de

bine aici, acum, ca şi în biserica sa în orice duminică. Atunci, ce putea spune? Atunci, ce trebuia să se mai spună? Probabil că, de n-ar fi fost vorba de tinerii de faţă, n-ar fi trebuit să mai spună nimic…

Se opri şi-şi fixă părinteşte privirea asupra tânărului Johnny Billings, care, împreună cu alţi vreo şase elevi ai şcolii duminicale, fuseseră rânduiţi în faţa venerabilului vorbitor.

…Şi ce învăţături urmau să tragă ei din asta? Auziseră câte se înfăptuiseră prin muncă, strădanie şi spirit de iniţiativă. Probabil că vor fi înclinaţi să creadă şi e firesc să fie aşa, că ceea ce au înfăptuit odată munca, strădania şi iniţiativa, poate fi înfăptuit din nou. Dar asta e totul? Nu se afla nimic altceva în spatele acestor calităţi care, la urma urmei, erau la îndemâna oricăruia din cei de faţă? S-au gândit ei, vreodată, că în spatele oricărui pionier, al oricărui explorator, deschizător de noi drumuri, fondator sau creator, se află un altul? Nu există *terra incognito*, care să nu fie ştiută de cineva, nici pustietate atât de îndepărtată pe care să n-o încapă un orizont mai larg decât al ei, nici întindere atât de nebătută pe care să n-o fi călcat chiar nimeni! S-au întrebat, oare, vreodată cine era cel care – pe vremea când fluxul leneş al oceanului se revărsa prin stuhării chiar în acel loc unde se aflau acum – a prevăzut, a plănuit şi a pus în mişcare această uriaşă prefacere ce urma să aibă loc? Care a călăuzit şi a condus mijloacele modeste ce-au stârnit această prefacere? Al cărui spirit, ca în zilele de demult, despre care au citit, a păşit pe deasupra apelor stătute? Probabil că da. Atunci cine a fost adevăratul pionier al Tasajarei, dincolo de acei Harcourt, Peters, Billings şi Wingate?

Venerabilul domn se opri blând, aşteptând un răspuns. Răspunsul, de numai trei cuvinte, se auzi prin vocea limpede, cu accente speriate, a lui Johnny Billings, care era pe jumătate fascinat, pe jumătate prins de spaimă:

— Lige Curtis, domnule!

CAPITOLUL VI.

Alizeul care, bătând drept dinspre Aurita Poartă, părea să-şi fi dezlănţuit toată puterea asupra părţii de vest a Dealului Rusului, ar fi descurajat pe orice alpinist ce s-ar fi arătat mai puţin plin de speranţe şi energie ca acest băietan, unul dintre reporterii cei mai înzestraţi cu imaginaţie şi unul dintre cei mai tineri soţi – John Milton Harcourt. Era un vânt pe cinste şi suflarea lui uscată, plină de putere şi pătrunsă de miros de sare părea să-l îmboldească la şi mai entuziaste eforturi, până ce, aproape de culmea dealului, la capătul unui şir răzleţ de case micuţe, pe jumătate îngropate în nisipul mişcător, ajunse la intrarea locuinţei sale modeste.

— Auzi, Loc – strigă el, dând buzna cu sufletul la gură în sufragerie. Când urcam dealul, mă gândeam să scriu ceva despre viitorul lui, despre cum are să arate peste vreo cincizeci de ani! Împânzit tot de case şi grădini. Şi taman aici, sus, un fel de Acropole, ştii! Am în minte limpede tabloul.

O femeie tânără, cu o faţă plăcută, care părea să fi fost prematur secătuită de culoare şi vitalitate, îmbrăcată modest, puse în clipa aceea deoparte nişte material alb, pe care-l ţinea în poale şi la care cosea şi-i răspunse:

— Dar ai mai făcut asta o dată, Milty şi doar ştii că la *Herald* n-au să ţi-o ia pentru că au şi spus că era ca o reclamă pentru terenurile de construcţie ale domnului Boorem, iar ei la jurnalul lor nu dau reclame. Mereu ţi-am spus că mai întâi trebuia să te întâlneşti cu Boorem.

Tânărul clipi din ochi, voalându-le o secundă lucirea de încredere netulburată ce radia din ei şi care era trăsătura lor deosebită şi-i răspunse, totuşi, cu nepotolită vioiciune:

— Am uitat. Oricum, e tot una, fiindcă am mai făcut-o o dată în *Sunday Walk*. Şi e la fel de uşor s-o scrii şi din partea ailaltă, ştii… adică uitându-te înapoi… de pe culme la vale… ştii. Ceva despre vechii *padre* trudindu-se prin nisipuri înaintea *angelusului*. Sau chiar mai departe, până în vremurile lui sir Francis Drake şi să arăţi cum trage la ţărm un echipaj de fugari în căutare de aur, după cum povesteau mexicanii. Ah, Doamne! Ce uşor e. Ascultă ce-ţi spun eu, Loc, merită să trăieşti aici numai pentru felul în care te inspiră locul.

Chiar în timp ce dădea drumul copilăreşte acestui entuziasm şi se descotorosea de nişte pachete al căror conţinut părea să arate că adusese şi mâncarea de seară, tânăra doamnă Harcourt aşeza masa cu o lehamite şi indiferenţă ce contrastau ciudat cu energia plină de veselie a soţului.

— N-ai aflat nici o slujbă permanentă încă? întrebă ea absentă.

— Nu… nu chiar – îi răspunse el. Dar ştii – reluă el entuziast – e cu mult mai bine pentru mine să nu accept nimic aşa, în pripă şi să mă îngrop definitiv într-o singură treabă. Acum mă simt liber.

— Şi bănuiesc că nu te-ai mai întâlnit nici cu acel domn Fletcher! continuă ea.

— Nu. Nu voia decât să ştie nişte amănunte în legătură cu mine. Aşa fac toţi, Loc. Când caut de lucru undeva, totdeauna mă trezesc că mi se spune: „Şi zi aşa, eşti feciorul lui Dan'l Harcourt, aşa-i? Te-ai ciondănit cu bătrânul? Rea treabă. Mai bine împacă-te. Câştigi mai mult dacă-l asculţi. Face milioane!”. Toţi par să-l scoată pe el buricul pământului, ca şi cum eu, de n-aş fi fiu-su, n-aş avea nici o personalitate. Mă bate gândul foarte tare să-mi schimb numele.

— Şi care va fi atunci numele meu, te rog?

Avea o voce atât de enervată, încât el se trase mai aproape de ea şi o cuprinse blând de mijloc.

— Cum care, dragă? Al meu, oricare ar fi – îi spuse el, cu un zâmbet drăgăstos. Doar nu te-ai îndrăgostit de un anumit nume, nu-i aşa, Loc?

— Nu. Dar m-am căsătorit cu unul anume – răspunse ea, iute.

El clipi din ochi din nou, ca şi cum ar fi vrut să evite o idee neplăcută care-l urmărea, iar femeia se potoli.

— Ştii ce vreau să spun, dragule – reluă ea, cu un râs scurt. Numai pentru că taică-tu-i un bătrân afurisit doar nu ți-ai pierdut dreptul la numele şi averea lui. Iar cei care-ți tot spun c-ar trebui să te împaci cu el poate că ştiu ei ce-i mai bine.

— Dar îți aduci aminte ce-a spus de tine, Loc? făcu tânărul, cu o scăpărare de mânie în ochi. Crezi că pot ierta asta vreodată?

— Dar uiți, dragule, uiți când te trezeşti în oraş, printre noi figuri şi noi oameni, când cauți de lucru. Uiți, când te aşezi la masă şi-ți scrii articolul… c-am văzut eu cum zâmbeşti când scrii. Uiți, când te lupți la deal cu nisipurile astea groaznice, fiindcă chiar mai înainte te gândeai ce s-o fi petrecut pe aici cu ani în urmă sau ce va fi în anii ce vor veni. Şi eu vreau să uit, Milty. Nu mai vreau să stau aici toată ziua, gândindu-mă numai la asta şi vântul să-mi azvârle tot nisipul în geam şi să n-am altceva la care să mă uit decât cavourile acelea albe din cimitirul Lone Mountain şi crestele albe de valuri care parcă-s tot pietre de mormânt şi să n-am un suflet de om cu care să vorbesc şi eu sau măcar să-l văd trecând, până ce mi se pare că-s moartă şi îngropată şi eu. Dac-ai fi în locul meu… tu… tu… nici tu nu te-ai putea opri… să nu plângi!

Într-adevăr, nici el nu era prea departe de a izbucni în lacrimi. Şi când o cuprinse în brațe, cu puterea de pătrundere a îndrăgostitului şi cu imaginația poetului, el văzu tot ceea ce-i spusese ea, chiar mai mult şi se îngrozi în fața viziunii ce-i trecu pe dinaintea ochilor. Cât de cumplite trebuie să fi fost acele zile monotone, doar cu marea ce sclipea necruțător! Ce brută egoistă putuse să fie! Totuşi, în timp ce-o ținea în brațe şi îşi sublinia în tăcere sentimentele de dragoste şi remuşcările, legănând-o dintr-o parte în alta, ca un metronom obosit, ea îşi desprinse obrazul umed de umărul lui şi-i spuse pe un cu totul alt ton:

— Şi aşa, s-au strâns cu toții la Tasajara, săptămâna trecută?

— Cine, dragă?

— Taică-tu şi surorile tale.

— Da – spuse John Milton, şovăind.

— Iar după ce-a divorțat, au primit-o pe soră-ta înapoi?

Ochii luminoşi şi drăgăstoşi ai soțului începură să clipească la fel ca mai înainte, la auzul acestui fapt cu totul deplasat.

— Iar tu dacă dai divorț de mine… şi tu ai să fii primit – adăugă ea repede, trăgându-se înapoi, cu un gest țâfnos şi apoi se duse la fereastră.

El merse după ea.

— Nu vorbi aşa, Loc! Şi nu fă mutra asta, dragă! îi spuse el, luându-i blând mâna, nu fără a observa o anumită inconsecvență în felul ei de a se purta, care se bătea cap în cap cu sinceritatea şi franchețea lui. Doar ştii că acum nimic nu ne mai poate despărți. Am greşit, eu sunt de vină c-am lăsat-o pe fetița mea să se chinuie singură-singurică aici, dar eu… eu… credeam că totul era aşa… aşa de luminos şi plin de libertate pe dealul ăsta… de unde se vede departe… departe, dincolo de Aurita Poartă… până la Cathay, doar ştii şi tu şi câtă deosebire față de întinderea posomorâtă a Tasajarei şi stuhăriile acelea groaznice. Acum ştiu cât ai suferit. O să mergem în altă parte.

Ea nu-i răspunse. Probabil că-i venea greu să-şi păstreze atitudinea aceea de suflet rănit, în fața tandreții soțului ei. Poate că atenția i-a fost atrasă de spectacolul

neobişnuit pe care-l oferea un străin ce se trudea să urce dealul şi trecea acum încet de-a lungul şirului de cocioabe, cu un aer şovăielnic şi întrebător.

— Poate chiar casa asta o caută, poate pe tine – spuse ea, pe un ton schimbat, din care răzbătea curiozitatea. Dă o fugă în partea cealaltă şi vezi. Poate-i careva care vrea…

— Un articol – spuse Milton, înveselit. Oh, Zeus! Vine încoace.

Într-adevăr, străinul se apropia de casă cu oarecare hotărâre. Era bine îmbrăcat, bine făcut, un bărbat a cărui vârstă era greu de stabilit, din cauza contrastului dintre mustaţa groasă, castanie şi părul din care se vedeau ieşind, pe sub borul pălăriei, câţiva cârlionţi aproape albi. Tânărul tresări şi spuse în grabă:

— Cred, într-adevăr, că e Fletcher… fiindcă spuneau că a albit din cauza frigurilor luate în Panama.

Era, într-adevăr, domnul Fletcher care intră şi se prezentă; om cumsecade şi rezervat, având în felul de a vorbi un fel de lipsă de culoare, datorită îmbătrânirii premature care era evidentă şi în cazul părului. Auzise de domnul Harcourt de la un prieten care-l recomandase cu căldură. Aşa cum, probabil, domnul Harcourt fusese informat, el, interlocutorul, avea de gând să pună ceva capital la bătaie, pentru un ziar de mare clasă în San Francisco şi trebuia să-şi aleagă singur oamenii pentru redacţie. Voia să pună mâna numai pe talente de prima mărime… Dar, mai presus de orice, voia ca oamenii să aibă sinceritate, originalitate şi tinereţe. *Trâmbiţa* – fiindcă aşa se va numi – n-are nevoie de nici o „deşcă bătrână”. Nu. Fără excepţie, va fi ziarul tineretului din California!

Toate astea şi încă multe altele curgeau de pe buzele, cu linii aspre, ale vestejitului tânăr, al cărui discurs părea să se împartă între drăguţa, dar cam trecuta, soţie şi personificarea tineretului neînvins al prezentului – soţul ei.

— Dar mi-e teamă că v-am abătut de la treburile gospodăriei – spuse el, pe un ton prietenos. Vă pregăteaţi să luaţi cina. Vă rog, nu vă împiedicaţi de mine. Şi daţi-mi voie să vă ajut… nu-s un bucătar prea rău… şi mă puteţi răsplăti dacă mă invitaţi şi pe mine la masă, fiindcă urcuşul până aici mi-a stârnit apetitul. Putem şi vorbi în vremea asta.

Orice protest era zadarnic. Emana un aer părintesc şi practic camaraderia acestui capitalist în prezent şi posibil Mecena şi patron în viitor, care, în vremea asta, îşi pusese la cuier pardesiul şi pălăria şi ajută să se aşeze masa, cu o mână de expert. Şi, aşa cum spusese, convorbirea nu lâncezi deloc şi înainte de a se aşeza la masa aceea frugală, el îl angajase pe John Milton Harcourt ca redactor adjunct la *Trâmbiţa*, cu un salariu care-i părea princiar fiului de milionar!

Nevasta luase şi ea parte activă la discuţie. Fie că se socotise că prea multă imaginaţie şi talent exclud orice înclinaţie spre afaceri, fie că se luase în consideraţie gradul evident mai ridicat de maturitate al doamnei Harcourt şi al musafirului, în orice caz, un lucru e cert: ei au rezolvat toate amănuntele practice ale angajării, iar tânărul soţ a stat cuminte, doar din când în când dându-şi consimţământul, cu însufleţirea şi optimismul care-i erau proprii.

— Cred că acum o să vă luaţi o casă mai aproape de oraş – continuă domnul Fletcher, adresându-i-se doamnei deşi de aici aveţi o privelişte minunată. Cred că a fost o schimbare faţă de Tasajara şi casa socrului dumitale. Are şi acolo un teren la fel de minunat ca şi cel de aici, nu-i aşa?

Pleoapele sensibile ale tânărului Harcourt se lăsară din nou în jos. I se părea groaznic să nu poată scăpa niciodată de aluzii la situaţia tatălui său. Probabil că bunăvoinţa musafirului său se datora numai acestei înrudiri, în simplitatea şi onestitatea sufletului său, nu putea suferi nici măcar gândul unei astfel de neînţelegeri.

— Probabil, domnule Fletcher, că dumneata nu ştii – începu el – că eu şi tata nu

suntem în relații prea bune şi că nici nu sperăm şi nici nu putem dobândi nimic de la el. Aşa-i, Loc?

El îi puse acea întrebare fără rost pe de-o parte pentru că văzuse că fața soției sale nu arăta nici un fel de aprobare față de cele spuse şi pe de alta pentru că Fletcher se uita curios la ea, aşteptând o încuviințare.

Dar nimeni nu părea să ia în seamă părerile şi acțiunile sale practice şi asta era una din încercările prin care era nevoit să treacă mereu reporterul plin de imaginație, John Milton!

— Pe domnul Fletcher nu-l prea interesează micile noastre ciorovăieli de familie, Milty – spuse ea, uitându-se totuşi la domnul Fletcher, în loc să se uite la el. Orice s-ar întâmpla, eşti fiul lui Daniel Harcourt.

Domnului Fletcher nu-i scăpă norul care trecu prin ochii şi pe fața tânărului, pentru că zâmbi şi adăugă vesel:

— Şi prețiosul meu locotenent, sper, în orice situație.

John Milton se lăsă împins de inspirație şi se oferi să aducă musafirului nişte havane, de la Panorama Mării, de pe cealaltă pantă a dealului, ca în felul acesta să scape de inevitabilul subiect. Când se trezi afară, la aer curat, îşi recâştigă deodată optimismul copilăresc. Sus, pe cer, pânza subțire a norilor alungați de vânt acoperise primele stele, iar în vale ceața, care se ridica de pe mare, ascunsese malul de apus, ca şi întinderea apelor. Dar spre est, licărul luminilor oraşului părea să se iște cu o nouă, amețitoare strălucire. Era valea diamantelor, pe care o văzuse Sindbad la picioarele sale! Poate că acolo, pe undeva, începuse să licărească şi lumina norocului şi a faimei sale!

Se întoarse plin de veselie şi inspirație sub propriul acoperiş. Când intră în hol, auzi vocea soției sale, care-i pomenea numele, după care urmă o tăcere stânjenită, fără rost şi care arăta ori că tocmai el pusese subiectul discuției, ori că discuția nu era menită urechilor sale. Amintea în mod neplăcut copilăria petrecută la Sidon şi Tasajara. Dar el era prea însuflețit de speranțe şi ambiții ca să mai acorde vreo importanță acestor amănunte, iar mai târziu, după ce se despărțiră de domnul Fletcher, entuziasmul, ținut cu greu în frâu, izbucnit în fața tinerei sale tovarăşe. Îşi dăduse ea seama că suferința şi lupta luase sfârşit, că viitorul le era asigurat? Nu mai trebuia să le fie teamă niciodată că aveau să fie siliți să se aştepte la mila familiei. Erau liberi, nu mai aveau nevoie de ei. Avea să-şi facă un nume, al lui, care să n-aibă nici o legătură cu al tatălui său şi o să adune avere, care va fi a lor şi numai a lor.

Tânăra soție zâmbi:

— Dar toate astea nu trebuie să te împiedice, dragule, să-ți ceri şi tu drepturile când va veni vremea.

— Şi dacă voi refuza, din silă, să am vreo pretenție sau să iau vreun ban de la ei, Loc?

— Spui că ți-e silă să iei banii pe care taică-tu i-a dobândit printr-o simplă şmecherie, în cel mai bun caz. Nu i-a muncit. Şi acum vei fi în stare să arăți că poți trăi şi fără ei şi să-ți câştigi şi tu banii tăi. Ei bine, dragule, tocmai de asta, de ce să-l laşi pe tatică-tu şi pe alții să se înfrupte şi să risipească ceea ce ți se cuvine de drept? Fiindcă ți se cuvine, fie că taică-tu a câştigat banii cinstit sau nu. Şi chiar dacă nu i-a câştigat cinstit, e de datoria ta, tocmai pentru că gândeşti astfel, să te lupți să-ți iei partea, fiindcă aşa, cel puțin, poți să faci cu banii aceia ce vrei… poate ai vrea să-i dai înapoi… cuiva!

Tânărul râse:

— Dar, draga mea Loc! Închipuie-ți că aş fi destul de nevolnic ca să cer ce mi se cuvine. Crezi că taică-meu s-ar lăsa? El e stăpânul şi nici o lege din lumea asta nu-l poate sili să-mi dea mai mult decât are el poftă să-mi dea.

— Legea – nu. Dar tu poți!

— Nu te înțeleg – spuse el, iute.

— Îl poți obliga pur şi simplu spunându-i şi lui ceea ce mi-ai spus odată şi mie.

John Milton se trase înapoi, iar mâna i se desprinse din mâna soției şi se lăsă moale în jos. Culoarea îi dispăru din obrajii tineri, proaspeți, lucirea vie a ochilor tremură o clipă şi apoi se mohorî şi rămase fixă. În clipa aceea, arăta cu zece ani mai bătrân decât ea.

— Am greşit când ți-am pomenit vreodată de asta, Loc – spuse el, cu voce răguşită. Iar tu greşeşti de-mi mai aminteşti vreodată. Din clipa asta, te rog să uiți totul, dacă ții la dragostea noastră şi vrei să dăinuiască. Şi să uiți şi tu, Loc, aşa cum uit şi eu şi niciodată nu-mi voi mai aminti că mi-ai spus vreodată să mă folosesc de acea taină, aşa cum ai făcut-o mai înainte.

În clipa aceea doamna Harcourt izbucni în lacrimi, mai mult pentru că simțise schimbarea din purtarea soțului ei, decât din pocăință pentru greşeala făcută. Sigur, dacă voia s-o lipsească de încrederea lui, aşa cum mărturisise chiar el că voia s-o lipsească şi de numele lui, ea n-avea ce face, dar era păcat să fie astfel răsplătită, după ce stătea închisă acolo toată ziua, bătându-şi capul să găsească cea mai bună cale pentru amândoi!

Potolit şi cu inima iertătoare, John Milton zâmbi, plin de remuşcare şi încercă s-o mângâie. Cu toate acestea, din când în când, părea să simtă un nedesluşit fior de gheață răzbătând prin entuziasmul cu care sărbătorea acea zi aducătoare de noroc. Nu ştia şi nici n-a bănuit multă vreme că, în noaptea aceea, zănatica lui nevastă îi divulgase musafirului aproape întregul secret.

A doua zi prezentă directorului *Trâmbiței* o scrisoare de recomandare din partea domnului Fletcher, iar în ziua următoare era instalat cum se cuvine în biroul său. Nu l-a mai văzut apoi pe binefăcătorul său. Acea vizită se învălui în taina şi singularitatea unei întâmplări miraculoase. Mai târziu s-a aflat că alte interese, mai importante, reclamau prezența patronului său în valea San Jose. De altfel el nu furniza ziarului decât capitalul şi linia sa generală – menindu-l a deveni un argou de partid, care să-i susțină interesele şi eventualitatea că ar fi nutrit aspirații sanatoriale la momentul potrivit.

John Milton, deşi îi era recunoscător, se simți uşurat: poate că domnul Fletcher l-a ales pentru propriile lui merite şi nu fiindcă era fiu de milionar. Se dărui muncii cu vechiul lui entuziasm nepotolit, aducând, poate, o notă de originalitate care-i asigura şi acea independență aparte. Fără să fie stânjenit de închistarea celui şcolit prin tot felul de instituții – cei doi ani de şcoală de la Tasajara, din vremea începutului prosperității familiei, veniseră prea târziu ca să-i mai impună vreo disciplină – nu era încătuşat de nici o lege, ci se conducea fără greş doar după gustul său instinctiv, care se apropia de genialitate. Era un reporter strălucit şi original, chiar dacă nu era totdeauna prea profund sau prea meticulos. Încetul cu încetul, pentru cititorii *Trâmbiței* începu să devină un centru de interes permanent, apoi de influențare. Aceştia – ei înşişi actori în numeroase drame sângeroase, având parte de o viață plină de dăruire, emoție şi incidente pitoreşti – se mulțumiseră până atunci doar cu o scurtă consemnare în cronica acelor meleaguri şi, la început, s-au arătat uimiți şi surprinşi, descoperind că mulți dintre ei fuseseră eroi şi unii chiar poeți.

Puştiul din Sidon, care citea romane pe furiş, învățase pe de rost istoria cavalerilor emigrației. Coloana a doua din *Trâmbița* ajunsese faimoasă chiar în timp ce silueta necunoscută a tânărului gazetar urca mai departe, noapte de noapte, prin nisipurile Dealului Rusului, uneori oprindu-se să se uite în jos, ca şi mai înainte, spre luminile oraşului în plină dezvoltare, fără să se gândească o clipă că ar fi adăugat şi el ceva acelei tremurătoare constelații.

Înviorat şi mulţumit de solicitările activităţii sale, el ar fi fost nespus de mulţumit, de nu l-ar fi bântuit o altă spaimă, care începu, deodată, să-l îmboldească s-o ia devreme pe cărarea abruptă spre căsuţa lui, să se oprească în faţa uşii, răsuflând greu din cauza neliniştii pe care abia avea curajul să şi-o mărturisească şi care, uneori, îl făcea să lâncezească fără vreo noimă, câte o zi întreagă, sub propriul acoperiş. Pentru că simpatica, dar slăbuţa doamnă Harcourt, ca şi alte femei asemeni ei, sporise încercările conjugale cu o firavă şi zadarnică maternitate şi într-o dimineaţă, devreme, născu un copil care adastă alături de ei abia atât cât au ţinut şi negurile zorilor, iar odată cu răsăritul şi-a dat sufletul. Tânăra soţie îşi recapătă, încetul cu încetul, puterile – atât de încet, încât tânărul ei soţ fu nevoit, în câteva rânduri, să-şi aducă de lucru acasă şi să-i ţină tovărăşie. Soţia suferi o prefacere cu totul aparte. Nu mai vorbea nici de trecut, nici de familia lui. Acum păreau mult mai apropiaţi sufleteşte, ca şi cum scânteia aceea de viaţă ce se stinsese odată cu negurile zorilor ar fi fost o ispăşire.

Starea ei de slăbiciune îl făcu să-i ascundă alte necazuri care se abătuseră asupra lui. Era de vreo trei luni la *Trâmbiţa* când, într-o după-amiază, în vreme ce corecta nişte şpalturi pe biroul şefului, dădu peste următorul paragraf din editorial: «Osanalele răsuflate cu „pionier de geniu” şi „descoperiri de pionierat” par a fi atins punctul culminant în încercarea unor contemporani de-ai noştri de a pune acum, înaintea alegerilor pentru Adunarea Legislativă, aceste atribute pe seama celor înfăptuite mai nou la Tasajara de Dan Harcourt. Chiar şi în ţinutul lor se ştie foarte bine că, departe de a fi un pionier şi un descălicător el însuşi, Harcourt n-a fost decât continuatorul – aşa cum e obiceiul – operei începute de un oarecare Elijah Curtis, adevărat pionier şi descoperitor, cu ani de zile mai înainte, pe vremea când, socotim noi, Harcourt ţinea o dugheană amărâtă de frontieră în Sidon şi furniza o poşircă de whisky şi nişte carne sărată şi proastă nenorociţilor agricultori de prin Pike, stabiliţi prin împrejurimi. Asta-l îndreptăţeşte la fel de mult la onoarea de „descoperitor şi pionier” ca şi pe şarpele cu clopoţei care, la început, e numai musafir cu casă şi masă şi apoi pune definitiv stăpânire pe vizuina unui câine de prerie. Şi dacă e adevărată şi povestea că şarpele cu clopoţei ajunge să se şi hrănească uneori cu fostul lui proprietar, atunci poate fi crezută şi povestea ce circulă prin Sidon că pionierul iniţial a dispărut în mod misterios cam în vremea în care Dan Harcourt a ajuns apropitar. Ceea ce ar părea să sugereze că Harcourt nu se află într-o situaţie prea fericită, care să ofere prietenilor săi motive de a ne invita la o mai adâncă examinare a „înfăptuirilor sale din vremea pionieratului”».

Se ridică mecanic în picioare, ţinând în mână hârtia, iar în sufletul tânărului se perindară fulgerător stupefacţia, o nedesluşită spaimă şi mânia. Era scrisul redactorului şef, a cărui duritate firească o privise uneori cu o copilărească admiraţie. Fără să mai stea să cântărească deosebirea de poziţie dintre ei, porni îndată în căutarea lui şi-i puse şpaltul dinainte. Redactorul şef râse.

— Dar ce te atinge pe tine? Doar nu mai ai nici un fel de relaţii cu bătrânul.

— Dar e tatăl meu! spuse John Milton, înfierbântat.

— Ascultă – îi spuse şeful, bine dispus. Aş fi încântat să-ţi fac serviciul ăsta. Dar asta nu-i afacere, ştii… iar în cazul ăsta… mă înţelegi… e afacerea patronului! Sigur, îmi dau seama că asta ar putea să stea în calea împăcării tale cu bătrânul, mai târziu şi să te alegi cu milionul. Ei bine, poţi să-i spui că eu îs de vină. Spune-i că eu am ţinut să apară! Spune-i că-s un parşiv… şi sunt!

— Atunci înseamnă că trebuie să intre? întrebă John Milton alb la faţă.

— Poţi pune pariu!

— Atunci trebuie să ies eu!

Şi scriindu-şi demisia, o puse dinaintea şefului şi plecă.

Dar, în vreme ce urca în seara aceea dealul, inima nu-l lăsa să-i spună soţiei toată

povestea şi scorni nişte pretexte ca să se justifice pentru că lucra acasă. Bolnava nu băgă de seamă nici o schimbare în felul său exuberant de-a fi şi mi-e teamă că atunci când se puse de-a binelea pe lucru, aşezat la piciorul patului ei, el aproape că şi uitase episodul. Dar fu trezit la realitate de un oftat uşor.

— Ce s-a întâmplat, dragă? spuse el, ridicându-şi ochii.

— Îmi place să te văd scriind, Milty. Arăți totdeauna atât de fericit.

— Totdeauna fericit, dragă?

— Da. Eşti fericit, nu-i aşa?

— Totdeauna.

Se ridică şi o sărută. Totuşi, când se aşeză din nou la treabă, se întoarse cu fața ceva mai mult spre fereastră.

La scurt timp după asta, urmă un alt incident serios, sortit şi acesta să nu fie împărtăşit bolnavei. Articolul din *Trâmbița* dădu roade. La trei zile după ce-şi dăduse demisia, un ziar rival răspunse tăios: „Insinuările laşe la adresa trecutului unui, pe bună dreptate, onorat om de afaceri – spunea *Pionierul* – deşi pe măsura neruşinării obişnuite a neobrăzatei *Trâmbițe* – ar fi atras atenția celui calomniat, dacă n-ar fi fost un fapt cunoscut atât prietenilor, cât şi lui însuşi, că firul acestei calomnii ne conduce direct la un membru declasat al familiei, care, se pare, e nevoit să bată la uşile dosnice ale unor ziare de scandal, ca să-şi ofere ieftina lui marfă. Delatorul nu va fi demascat oprobriului public, din cauza înrudirii sale cu persoane decente, care se abțin să-şi vânture rufele de familie în editorialele ziarelor".

Era tocmai ziarul spre care se îndreptase John Milton, plin de speranțe că avea să fie angajat. Când citi acestea, i se păru că nu era de făcut decât un singur lucru şi-l făcu. Optimist şi blând din fire, crescuse într-un mediu în care la sinceritatea firească a unei jigniri personale se răspundea cu o corecție la fel de sinceră şi firească, aşa că… Îl provocă pe redactor la duel. Scrisoarea de provocare i-o duse un oarecare Jack Hamlin – îmi pare rău că trebuie să spun – pocherist de meserie, dar între el şi John Milton se iscase o ciudată prietenie, despre care se poate spune, spre lauda ei, că era la fel de generoasă şi fără foloase pentru amândoi. Provocarea a fost acceptată, aranjamentele încheiate.

— Mă bate gândul – spuse Jack, nepăsător – că ți-ai făcut un fel de testament, fiindcă bătrânul ar trebui să aibă şi el grijă de nevasta dumitale, în caz de accident.

— M-am gândit şi eu la asta – spuse John Milton, şovăielnic – dar mi-e teamă că nu foloseşte la nimic. Vezi – se codi el – nu-s major.

— Pot să te întreb, fiule, câți ani ai? spuse Jack, cu multă gravitate.

— Am aproape douăzeci – îi răspunse John Milton, roşind.

— Nu e chiar vingt-et-un, dar eu aş merge la potul ăsta. Dacă aş fi în locul dumitale, n-aş miza pe mâna asta, ca să scap – îi spuse Jack, calm.

În seara aceea, tânărul soț aranja lucrurile în aşa fel, încât să nu trebuiască să se ducă acasă, iar dimineața îl găsi cu o figură gravă, dar plin de curaj, împreună cu Jack, într-o mică vâgăună din spatele Dealului Misiunii. De îndată se apropie de ei rivalul însoțit, cu dezinvoltură, de colonelul Starbottle, secondantul său. Se opriră şi, după saluturile de rigoare, Jack Hamlin se duse la ei. Câteva momente, John Milton rămase singur şi stingher… soarta lui depinzând de o conversație care, chiar în acele clipe supreme, i se părea a fi la fel cu purtarea obişnuită a tuturor prietenilor săi, care reuşeau să-l ignore totdeauna cu desăvârşire. Apoi cei trei bărbați păşiră spre el.

— Am venit aici, domnule – îşi începu colonelul Starbottle discursul, în stilul său precis şi cu un aer cât se poate de dezinvolt – pentru a vă oferi depline şi satisfăcătoare scuze, scuze personale, care nu vin decât să completeze scuzele publice pe care clientul meu, acest domn – şi arătă cu mâna spre redactorul de la *Pionierul* – le-a prezentat în dimineața aceasta în coloanele ziarului său, după cum veți observa –

adăugă el, scoțând un ziar. Domnule – continuă colonelul cu un aer nobil abia în ultimele douăsprezece ceasuri am… parvenit a afla adevăratele împrejurări ale cazului. Am regreta nespus de mult faptul că această afacere a ajuns atât de departe, dacă nu ne-ar fi oferit, domnule, prilejul de a fi martorii curajului care vă caracterizează. Şi facem aceasta cu multă plăcere, iar dacă… ăă… peste câteva ore, domnule Harcourt… veți avea cumva nevoie de vreun prieten pentru orice afacere de acest fel, domnule, sunt la dispoziția dumneavoastră.

John Milton îl privi pe Jack pe jumătate întrebător, pe jumătate stingherit.

— E-n regulă, Milt, spuse el *sotto voce*. Dă mâna cu toată lumea şi să mergem să ne luăm micul dejun. Şi mi se pare că redactorul vrea să te angajeze la ziarul lui.

Era adevărat. Iar pe când urca plin de nerăbdare dealul abrupt către casă, avea la el oferta scrisă de angajare la Pionierul. Când intră pe uşă, asistenta ce avea grijă de soție şi-i ținea tovărăşie îl întâmpină cu o figură serioasă. Starea bolnavei suferise o neaşteptată şi ciudată schimbare, iar doctorul fusese acolo de două ori până atunci. Când îşi lăsă pardesiul şi pălăria şi intră în camera ei, i se păru că lăsase deoparte pentru totdeauna toate celelalte griji şi ambiții, în afara celor existente între cei patru pereți. Şi, odată cu acest gând, o mare pace coborî asupra sufletului său. I se părea că aşa era bine să trăiască, doar pentru ea.

Dar asta n-a durat mult. În vreme ce fiecare zi se scurgea plină de monotonie, aducând cu regularitate cețurile dimineții şi negurile înserării asupra acelei culmi neînsemnate de deal, unde se concentra toată ființa lui, femeia părea să se sleiască tot mai mult de puteri, iar cercul destul de îngust al vieții se strâmta pe zi ce trecea.

Într-una din dimineți, când obişnuita ceață parcă dispăruse, iar soarele se înălțase cu o ciudată şi nemiloasă strălucire, când valurile dansau şi licăreau în golful de la poale, iar lumina reflectată de pânzele uimitoare ale corăbiilor şi chiar de cavourile albe de pe Lone Mountain îl izbeau dureros în ochi, când glasuri vesele care se strigau pe pantele dealului îi ajungeau la urechi limpede, dar fără să aibă vreun sens, vreun înțeles, când pământul cerul şi marea păreau să fremete de viață şi de mişcare, el deschise uşa acelei căsuțe a cărei ultimă umbră parcă se stinsese şi porni mai departe în viață singur.

CAPITOLUL VII.

Casa cea mare din oraş a domnului Daniel Harcourt era tot pe o înălţime, numai că era vorba de acea coastă domoală, aflată la mare vogă, cunoscută sub numele de Dealul Rincon şi se sorea pe panta de miazăzi a bogăţiei. Un reporter recunoscător o caracterizase drept „princiară”, ca „în basme”, turiştii şi cei aflaţi în trecere pe acolo o ridicaseră în slăvi în scrisorile trimise prietenilor şi în însemnările lor intime, fiindcă multe celebrităţi care vizitaseră coasta se bucuraseră de ospitalitatea sa. Totuşi, farmecul acesteia se datora în primul rând gustului fără cusur al domnişoarei Clementina Harcourt, care-şi uimise tatăl intuind nevoile de lux şi confort ce se impuneau în situaţia lor. Şi o făcu pe maică-sa să încerce o chinuitoare perplexitate de cloşcă ce vede că din ouăle de raţă încredinţate grijii ei de mamă adoptivă iese, fără voia ei, un drăguţ, dar turbulent pui de lebădă.

Într-adevăr, după ce a opus o slabă rezistenţă asediului prosperităţii la Tasajara şi San Francisco, doamna Harcourt s-a lăsat deznădăjduită în voia ororilor acestei invazii. A acceptat să fie mazilită din bucătăria ei către entuziastele sale fete, înveşmântată în mătase neagră şi un fel de convenţionalism respectabil şi plantată în sufragerie. E greu de spus cum s-a întâmplat, dar ospitalitatea ei plină de milostenie şi predicile ca de azil nu numai că i-au câştigat popularitate, dar i-au dat şi un fel de distincţie. Atâta exaltare deplânsă cu atâta durere chiar de ea, cea care o manifesta, părea a fi un semn de superioritate. Toţi spuneau despre ea că era „maternă”, chiar şi cei care ştiau ceva vag că exista şi un băiat de care se scuturaseră şi care se lupta pe undeva, împreună cu o soţie neajutorată, cu sărăcia şi că aceeaşi mamă trecuse de partea soţului când fusese vorba să dezmoştenească o fiică ce se măritase fără să se gândească prea mult. Se spunea cu duioşie că era o soţie „adevărată”, pentru că nu se aşezase de-a curmezişul nici unei meschinării a soţului ei, nu-i impusese nici o singură acţiune generoasă, nici nu pusese la îndoială obligaţia de a se sacrifica atât ea, cât şi restul familiei de dragul lui. Pentru că nu exista nimic pentru care să-şi bată prea mult capul să pozeze, doamna Harcourt era aproape lipsită de orice poză şi chiar şi necruţătorul Lawrence Grant fu izbit de aerul de demnitate pe care-l respira, în salonul palatului din San Francisco, simplitatea ei destul de îngustă, care până şi în Sidon părea neînsemnată. Părea să se impună ca o concluzie perfect întemeiată că, atunci când o femeie cu o asemenea simplitate şi lipsită de pretenţie ajunge să aibă o atitudine ostilă faţă de cineva, numai acel cineva putea fi de vină.

De la festivitatea aceea din Tasajara, domnul Grant devenise un musafir permanent al casei Harcourt şi se afla acolo chiar şi în ajunul plecării sale din San Francisco. Situaţia onorabilă a fiecăruia din cei doi făcea ca legăturile dintre ei să pară cât se poate de fireşti, fără să stârnească nici o bârfă cu privire la puterea de atracţie a fetelor lui Harcourt. Târziu, într-o după-amiază, în vreme ce trecea prin faţa uşii biroului lui Harcourt, gazda îl invită înăuntru. Îl găsi pe Harcourt aşezat la birou, cu nişte ziare dinainte şi cu un exemplar împăturit din Trâmbiţa. Cum stătea cu spatele spre lumina tot mai slabă ce venea pe fereastră, faţa îi rămăsese în umbră.

— Fiindcă veni vorba, Grant – începu el afectând o nepăsare ce nu se potrivea cu motivele pentru care-l invitase înăuntru – s-ar putea să fie nevoie să-i cam scutur pe tipii ăia care mă ponegresc şi mă înjură prin *Trâmbiţa*.

— Păi de ce, doar n-au mai spus nimic nou? se miră Grant şi zâmbi, uitându-se spre ziar.

— Nu… nu vântură decât tot ceea ce au spus şi mai înainte – îi răspunse Harcourt,

fără să deschidă ziarul.

— Atunci – reluă Grant bine dispus – nu te prea supără că declară că nu dumneata ești cel dintâi pionier al Tasajarei, fiindcă-i adevărat, sau că tipul acela, Lige Curtis, a dispărut subit, că așa s-a întâmplat, dacă-mi amintesc eu bine. Și nimic din ceea ce spun nu-ți anulează nici unul din drepturile pe care le ai asupra Tasajarei, ca să nu mai vorbim de cei cinci ani în care ai fost stăpânul necontestat al orașului.

— Desigur, nu ridică nici o problemă legală – interveni Harcourt, brusc. Dar fiind vorba de o relatare absurdă, vreau să le anulez insinuările. Iar dumneata îți aduci aminte toate împrejurările, nu-i așa?

— Așa cred! Ascultă, scumpul meu prieten, le-am spus peste tot. Aici, la New York, Newport și la Londra. Ah, Doamne, e una din cele mai reușite povești ale mele. Cum m-a trimis o companie împreună cu un topograf, să cântăresc posibilitățile de a construi o cale ferată și de a dezvolta o regiune agricolă în plină pustietate, cum, îndată ce mi-am făcut treaba – care s-a vădit a fi de mare amploare – m-am trezit luat de viituri pe o plută, am naufragiat pe malul dumitale și ți-am demonstrat practic ceea ce dumneata nici nu știai și nici nu îndrăzneai să speri: că putea exista o cale de legătură pe apă drept de la *embarcadero* la Sidon. Am povestit ce seară minunată am petrecut cu dumneata și fetele dumitale, în vechea casă și cum ți-am plătit pentru ospitalitate, vânzându-ți pontul cu calea ferată, cum în vreme ce noi ne distram cu cărțile ai dispărut, pentru a încheia târgul pentru teren cu bețivul acela de 'Lige Curtis…

— Cum asta? îl întrerupse Harcourt, iute.

Era bine că Grant nu putea vedea limpede expresia feței lui Harcourt, pentru că stătea contra luminii, fiindcă altfel răspunsul său ar fi fost mai tăios. Așa că răspunse doar puțin mai bățos:

— Scuză-mă… Harcourt își reveni.

— Vă înșelați cu toții! spuse el. Târgul se încheiase cu mult înainte. Din clipa în care-ai pus dumneata piciorul în casa mea, nu l-am mai văzut niciodată pe Lige Curtis. După-amiază, atunci, mi-a călcat ultima oară în magazin. Pot dovedi asta.

Era atât de șocat și revoltat de a vedea că felul în care brodise el faptele, lăsând unele deoparte și falsificându-le pe celelalte, era confruntat cu o versiune și mai uimitor de eronată, încât, pe moment, se simți neajutorat. Ce s-ar întâmpla, îi trecu lui prin minte, dacă s-ar pretinde că Lige s-a întors din nou după ce-au plecat puturoșii ăia din prăvălie, sau că n-a mai părăsit deloc prăvălia, așa cum s-a spus? Prostii! Doar John Milton fusese acolo și citise toată vremea și el putea tăgădui așa ceva. Da… dar John Milton… era fiul de care se lepădase el… dușmanul lui… poate chiar cel care-l calomnia.

— Dar – reluă Grant liniștit – nu-ți aduci aminte că fata dumitale, Euphemia, spunea în seara aceea ceva despre terenul pe care Lige ți-l oferise, iar dumneata te-ai repezit la fată destul de aspru, pentru că-ți dădea secretele în vileag și după aceea ai ieșit? Cel puțin, asta-i impresia mea.

De fapt, era mai mult decât o impresie. Grant, cu memoria lui de savant, sensibilă la amănunte caracteristice, reținuse acele împrejurări particulare ca parte integrantă a unor fenomene sociale generale.

— Nu știu ce spunea Phemie – reveni Harcourt, enervat – dar știu că nu exista nici o ofertă care să aștepte răspuns. Terenul mi-a fost vândut înainte de a te fi zărit vreodată pe dumneata. Cum? M-ai crezut în stare de potlogării mărunte față de Curtis? Adăugă el, râzând forțat.

Grant zâmbi. Era obișnuit să audă despre astfel de șmecherii de la oamenii de afaceri pe care-i cunoștea – deși, prin firea și educația lui profesională, nu era în stare să le facă – și nu-l socotise pe Harcourt mult mai scrupulos decât alții.

— Poate că aşa-i – răspunse el înveselit – dar, pentru dumnezeu, nu-mi cere să-mi distrug faima de povestitor numai de dragul unui amănunt sau două. Te asigur că, aşa cum o spun eu, e o poveste foarte pasionantă şi nu te stânjeneşte deloc în afacerile dumitale. Dumneata eşti eroul. Hai s-o lăsăm baltă!

— Da – făcu Harcourt, fără să bage de seamă aerul de superioritate, oarecum cinică, a lui Grant. Dar îți rămân îndatorat dacă nu o vei mai repeta în felul acesta. Sunt şi oameni destul de josnici care să scoată din asta cea mai neagră calomnie. Mie puțin îmi pasă… desigur… dar familia mea… fetele… doar ştii, sunt foarte sensibile.

— Nici nu mi-a trecut prin cap că ele ştiu ceva… cu atât mai puțin că le pasă de toată treaba asta – spuse Grant deodată, serios. Îmi vine să cred că, dacă tipii ăia de la *Trâmbița* ar şti că deranjează nişte doamne, ar renunța. Cine-i redactorul? Ascultă… lasă-mă pe mine. Mă ocup eu de treaba asta. E mai bine ca dumneata să nu te arăți.

— Cred că înțelegi, Grant, că dacă ar fi fost o tărăşenie cât de cât serioasă – adăugă Harcourt cu un aer de nepăsare – n-aş fi lăsat pe nimeni să se ocupe de chestiune, ci m-aş fi ocupat personal de ea.

— Scumpul meu prieten, te asigur că nu va fi nimeni provocat la duel şi nu va avea loc nici un schimb de focuri, după canoanele clasice, oricare ar fi rezultatul intervenției mele – îi răspunse Grant, vesel. Se va aranja totul.

Era conştient de greutatea poziției sale de om independent, mai ales că fusese invitat adesea să medieze în alte situații delicate. Şi Harcourt era conştient de asta şi printr-un ciudat capriciu al firii, acum se simți deodată uşurat, văzând calmul cu care Grant acceptase ideea că versiunea lui era falsă, ceea ce, la început, păruse atât de primejdios. Dacă era gata să ierte ceea ce socotea el a fi *şmecherie*, atunci nu va fi mai aspru nici cu faptele adevărate care ar putea ieşi la iveală, bineînțeles, exceptând acea intervenție în actul de vânzare-cumpărare, pe care nimeni n-o putea descoperi, decât Curtis cel dispărut. Faptul că un om cu poziția solidă a lui Grant se interesa de această problemă avea să-l apere de maşinațiile acelor meschine gelozii personale provocate de modestele sale începuturi. Iar dacă, aşa cum socotea el, lui Grant nu-i era deloc indiferentă Clementina…

— Cum vrei, spuse el, cu prefăcută indiferență. Şi acum, să vorbim de altceva. Clementina se gândeşte de mult la o plimbare călare la San Mateo, ca să-i facă plăcere doamnei Ashwood. Trebuie să le arătăm puțină amabilitate şi trebuie invitat şi fratele acela al ei din Boston, domnul Shipley. Eu nu pot pleca, iar nevastă-mea poate să-i întâmpine doar cu trăsura la San Mateo. Bănuiesc că Clementinei i-ar veni mult mai uşor dacă mi-ai lua dumneata locul, ca amfitrion şi ai ajuta-o să se ocupe de cei ce iau parte la plimbare. E nevoie de un bărbat şi cred că te preferă pe dumneata… fiindcă după cum ştii, are o slăbiciune… numai dacă nu cumva te va răpi doamna Ashwood, sau Phemie, sau altcineva.

Din colțul său aflat în umbră putea vedea încântarea care se aprinsese în ochii lui Grant, deşi acesta îi răspunse pe tonul lui obişnuit de zeflemea:

— Voi fi cât se poate de încântat să devin cowboyul domnişoarei Clementina, să prind cu lasoul pe toți fugarii şi să-i țin pe drumul cel bun pe cei care o iau razna.

Dar s-a văzut că nu prea era nevoie de această activă cooperare, pentru că atunci când, câteva dimineți mai târziu, cavalcada cea veselă o porni de acasă, împovărătoarele sarcini ale lui Lawrence Grant păreau să se mărginească doar la obligația de a se purta ca un obişnuit cavaler pe lângă domnişoara Clementina – câțiva paşi în urma restului grupului. Această distanță de siguranță le dădea prilejul să stea de vorbă fără să-i audă nimeni – discreție bătătoare la ochi.

— Tatăl dumitale a fost atât de drăguț cu mine ieri, că, de nu ți-aş fi promis să nu spun nimic, cred că i-aş fi căzut acolo în genunchi, i-aş fi dezvăluit sentimentele mele, i-aş fi cerut mâna dumitale şi binecuvântarea lui… tot ce face cineva în astfel de

situații. Dar spune-mi, cât mai ai de gând să mă ții sub tensiune?

Clementina își întoarse, pe jumătate absentă, privirea limpede spre el, de parcă ar fi încercat să-și readucă în memorie ceva de care nu-și putea aminti prea bine.

— Uiți – spuse ea – acea parte a promisiunii dumitale în care era vorba că, fără încuviințarea mea, n-ai să-mi mai pomenești nici mie nimic.

— Dar de-acum nu prea mai am timp. Dă-mi și mie o speranță înainte de a pleca. Lasă-mă să sper că atunci când ne vom întâlni la New York…

— Ai să vezi că voi fi la fel ca acum! Da! Cred că asta ți-o pot promite. Ajunge atât. Ieri mi-ai spus că mă iubești pentru că în cinci ani nu m-am schimbat deloc. Poți să fii sigur, bănuiesc, că nu mă voi schimba acum în tot atâtea luni!

— Măcar dacă aș ști…

— Ah, dacă aș ști… dacă am ști cu toții! Dar nu știm. Hai, domnule Grant, să lăsăm lucrurile în pace, așa cum sunt. Numai dacă nu vrei să te întorci puțin mai înapoi și să vezi cum erau lucrurile atunci… la Sidon. Mi se pare că, pe vremea aceea, erai mai înclinat spre Euphemia.

— Clementina!

— Așa mă cheamă, iar cei de dinaintea noastră știu și ei asta.

— Ți se spune Clementina… dar nu ești deloc milostivă!

— Greșești foarte mult, fiindcă puteai să vezi că domnul Shipley și-a strunit de vreo două ori calul numai ca să poată auzi ce-mi spui, iar Phemie îi arată mereu doamnei Ashwood peisajul din spatele nostru.

Pentru Grant toate astea erau cu atât mai exasperante, cu cât vorbele și purtarea fetei nu trădau nici urmă de cochetărie sau glumă. Nu se putu stăpâni să nu-i spună puțin cam amărât:

— Din felul în care te porți, nimănui nu i-ar trece prin cap că asculți o declarație de dragoste.

— Dar după purtarea dumitale ar putea să-și închipuie că ai dreptul să te cerți cu mine… ceea ce ar fi și mai rău.

— Nu ne putem despărți astfel! Ar fi prea crud pentru mine.

— Altfel nu ne putem despărți, fără riscul de a fi și mai crudă.

— Dar măcar spune-mi că n-am nici un rival! Nu e nici un alt pretendent preferat?

— Acum te porți la fel ca toți bărbații… și ești atât de departe de bărbatul mândru care am crezut că ești. De ce-i trece unui bărbat ca dumneata prin minte o idee ca asta? Dacă aș fi bărbat, mie nu mi s-ar întâmpla una ca asta.

Îi aruncă o privire atât de limpede și netulburată, nici de vanitate nici de dorința de a ocoli un răspuns, încât el se convinse, plin de deznădejde, de adevărul spuselor ei. Ea continuă, pe un ton ușor coborât.

— N-ai dreptul să-mi pui astfel de întrebări… dar poate tocmai de aceea vreau să-ți răspund. Nu! Nu e nici unul! Taci! Un călăreț atât de bun ca dumneata dă un exemplu prost celorlalți, înghesuindu-mă cu calul în marginea drumului. Du-te înainte și spune-i Euphemiei să nu mai zădărască și ea calul doamnei Ashwood sau s-o provoace la întrecere. Mi-e teamă că e cam nărăvaș, iar doamna Ashwood nu e obișnuită cu frâiele astea spaniole. Și cred că trebuie să-i spun vreo două vorbe și domnului Shipley, care nu pare să înțeleagă că eu sunt aici în calitate de „doamnă de companie", iar dumneata de căpitan al expediției.

Dădu pinteni calului, îmboldindu-l înainte, iar Grant fu obligat să se ducă lângă sora ei care, călare pe un murg zdravăn, se distra stârnind mustangul negru al doamnei Ashwood, care era și așa destul de nervos din cauza felului neobișnuit în care strunea frâul mâna acelei femei din est. Praful gros, care silise ceata celor douăzeci de călăreți să meargă până atunci în grup strâns în două șiruri, îi obligă, la prima spărtură ivită în îngrăditura de pe marginea drumului, s-o apuce în galop peste câmp, răzlețindu-se.

Grant s-ar fi pus la dispoziţia oricui numai să scape de nemulţumirea care îl rodea; îşi struni calul lângă Euphemia şi blonda ei tovarăşă.

— Lasă-mă pe mine în locul dumitale, până se mai domoleşte calul doamnei Ashwood – îi şopti el Euphemiei.

— Mersi… şi bănuiesc că asta n-o deranjează pe Clem, care se chinuie să-l potolească pe al meu – i-o întoarse ea, aruncându-i o privire provocatoare şi scuturând din cap – gest demn de năbădăiosul bidiviu pe care-l călărea.

— Te crede în stare să te stăpâneşti şi singură, ba chiar şi pe alţii – îi răspunse el, uitându-se înveselit la Shipley, care călărea cam ţeapăn de cealaltă parte.

— Nu fi chiar atât de sigur – îi replică Phemie, expediindu-i o altă privire primejdioasă. Dumitale îţi mai pot face încă necazuri.

Se apropiau de prima unduire a acelei câmpii cu pământ brun-roşcat – o pantă împădurită, care părea să se împartă brusc în două văi umbroase. Grant îi dădu câteva sfaturi practice doamnei Ashwood şi-i arătă cum să-şi stăpânească mai bine mustangul, abia atingându-l, ca şi cum l-ar fi mângâiat numai pe grumazul foarte sensibil. Nu încerca nici o pornire sentimentală spre acea frumoasă invitată – o văduvă tânără şi foarte bogată – deşi nu putea să-i tăgăduiască neîndoielnica bună creştere, rafinamentul intelectual şi un fel de aer languros şi gânditor care aducea aproape a melancolie şi-i sublinia trăsăturile delicate de blondină. Dar băgă de seamă că, faţă de cei din familia Harcourt, ea manifesta un fel de politeţe rezervată şi uşor stânjenită, lucru pe care el îl resimţi neplăcut, cu instinctul de loialitate al îndrăgostitului.

Mai întâi puse acest lucru pe seama nepotrivirii dintre rafinamentul intelectual şi sufletesc al doamnei Ashwood şi lipsa recunoscută de înclinaţii sentimentale la cei din familia Harcourt. Dar mai există şi altă contradicţie înnăscută.

Era foarte politicos cu doamna Ashwood, iar ea îi răspunse cu amabilitatea unei femei bine crescute, vădind totodată – era nevoit să recunoască – o înţelegere mult mai adâncă faţă de meritele sale, decât au arătat vreodată fetele Harcourt. Şi, totuşi, simţea că ea era cam în dezacord cu ceilalţi.

— Mi-e teamă că nu vă place California, doamnă Ashwood – începu el, glumind. Probabil că viaţa de aici vi se pare prea neconformistă şi pornită împotriva convenţiilor.

Ea îi aruncă iute o privire mirată.

— Spuneţi asta cu toată sinceritatea? Mie mi se pare că din contră. Şi îmi doream atât de mult o astfel de viaţă. Din câte mi s-a povestit despre California, despre modul original de a trăi, plin de neprevăzut, despre dispreţul dumneavoastră faţă de vechile forme sociale şi obiceiuri, mi-e teamă că speram să văd tocmai contrariul celor pe care le văd acum. Ba chiar şi grupul acesta, în afară de faptul că doamnele sunt mai drăguţe şi îmbrăcate cu lucruri mai scumpe, e aidoma oricărui grup pornit la plimbare la Saratoga sau New York.

— Şi la fel de fără har, vreţi să spuneţi.

— La fel de convenţional, domnule Grant. În afară de această minunată fiinţă de sub mine, pe care n-o înţeleg şi căreia puţin îi pasă de asta. Uite! Vezi! Ce-am zis!

Calul ei făcu deodată un salt înainte, dar când Grant se luă după ea, văzu că de vină era Phemie, care, apucată de o toană nebunească, o pornise în galop turbat. Vreo şase tineri primiră provocarea cu veselie, emoţia se transmise şi celorlalţi şi, până la urmă, toată cavalcada porni în goană la vale. Grant rămase lângă doamna Ashwood, încercând să stăpânească mustangul, precum şi propriul său cal, cuprins şi el de nelinişte, când lângă ei se arătă Clementina.

— Mi-e teamă că iapa Euphemiei e apucată într-adevăr de năbădăi – îi spuse ea repede, în şoaptă. Ia-te după ea şi nu-ţi mai bate capul cu noi.

— Grant privi iute înainte. Iapa Euphemiei, stârnită şi mai mult de chiotele care veneau din urmă şi fiind, după toate aparenţele, de nestăpânit, se îndepărta repede. Fără o vorbă, având încredere doar în instinctul lui de călăreţ şi în buna cunoaştere a terenului, Grant ţâşni glonţ, luând-o înaintea celorlalţi, ca s-o ajungă din urmă.

Dar, din nenorocire, asta dădu din nou imbold celorlalţi cai; se apropiau de un loc unde panta se termina şi porneau două canioane în direcţii diferite. Doamna Ashwood struni cam brutal frâul. Spre consternarea ei, mustangul se opri scurt, aproape în aceeaşi clipă, învingându-şi copitele din faţă în pământ şi alunecând chiar puţin înainte. Dacă nu s-ar fi ţinut atât de bine în şa, ar fi fost zvârlită peste cap. Se redresa, dar, făcând asta, trase şi frâul şi, spre uimirea ei, mustangul se înţepeni pe cele patru picioare ca şi cum ar fi aşteptat o smucitură şi apoi începu să se tragă încet înapoi, tremurând tot de emoţie. Femeia nu avea de unde să ştie că animalul, crescut pe acele meleaguri, crezuse că participa la un rodeo şi, cu mintea lui de cal, socotise că blonda călăreaţă pe care o ducea în spinare prinsese ceva cu lassoul. În zadar îl îndemna înainte, calul aştepta smucitură. Când norul de praf care-i învăluia se împrăştie, ea văzu cu uimire că rămăsese singură. Toată ceata dispăruse într-unul din canioane, dar în care anume nu ştia!

Când reuşi, în cele din urmă, să-şi îmboldească mustangul mai departe, se hotărî s-o ia prin canionul din dreapta, nutrind speranţa că ori se vor întoarce şi-i va întâlni, ori o vor ajunge din urmă. O fire mai practică şi mai puţin înclinată spre aventură ar fi aşteptat la acea răscruce până când se întorcea careva, dar doamnei Ashwood nu-i părea deloc rău să mai rămână şi ea cu gândurile ei şi să se bucure singură o vreme de acea nouă privelişte. Nu se îndoia că, în cele din urmă, avea să găsească drumul spre hotelul din San Mateo, care nu putea fi prea departe şi să ajungă la vreme acasă.

Deocamdată, drumul se desluşea bine, deşi începu să şerpuiască printre şirurile de pini şi zadă ce urcau conturând pantele dealurilor atât de înalte, încât se mira că nu le văzuse încă din câmpie. O impresie neprihănită de singurătate primitivă, o senzaţie de apropiere tainică şi tăcută de un chip al naturii pe care nu-l mai văzuse, mireasma ciudată, aproape înăbuşitoare a frunzişului niciodată atins de soare, a ierbii necălcate şi a buruienilor, toate la un loc conspirau să-i stârnească un sentiment de exaltare, în vreme ce mergea încet călare.

Chiar şi mustangul ei încerca o senzaţie de eliberare şi parcă era mai inteligent; sau poate că între ei se stabilise prin simpatie un fel de înţelegere a nevoilor lui şi a dorinţelor ei. Instinctiv, femeia îl lăsă în voia lui, frâul spânzura liber pe grumazul arcuit şi mândru al calului. Cuprinsă de un sentiment de siguranţă, în acea pustietate, femeia se trezi că-i vorbeşte calului cu o primitivă naturaleţe. În timp ce mergea mai departe, în jurul ei părea că se lasă tot mai mult liniştea neînţeleasă a tuturor celor însufleţite şi neînsufleţite, până când, fără să-şi dea seama, se opri dinaintea unui codru întunecat, cu arbori înalţi şi în faţa ei se deschise o poiană întinsă, numai iarbă, pe ale cărei buze cafenii şi mute natura însăşi părea să-şi fi pus degetul a tăcere. Uită şi de ceata de care se rătăcise şi de prânzul spre care se îndrepta. Şi, mai important decât toate, uită că lăsase în urmă drumul bătut şi, cuprinsă de emoţie şi de un fel de aşteptare, porni înainte, cufundându-se sub acea boltă de umbră.

În timp ce copitele calului se afundau neauzite în muşchiul elastic al poienii, ea se lăsă şi mai mult cuprinsă de uitare. Uită de imboldurile şi pasiunile artificiale ale vieţii pe care o trăia de atâta vreme, uită de lucrurile mărunte şi grijile meschine ale traiului ei de femeie bogată, uită de ea însăşi, sau mai bine zis îşi aminti de eul ei demult uitat. Fiindcă în dulcele refugiu al acestui, sanctuar pe jumătate cuprins de umbră, nimicurile şi gătelile trecutului alunecară de pe ea, ca un veşmânt de prost gust. Şi anii copilăriei răzgâiate, pline de mângâieri şi precocitatea searbădă care apoi au trecut într-o maturitate cu mici ambiţii şi triumfuri fără rost; şi a ajuns apoi la triumful – în

ochii lumii – mizerabil al unei căsătorii care i-a ultragiat gingăşia şi i-a lăsat în suflet neîmplinire şi silă; şi anii căsniciei fără un cămin, un copil sau puţină izolare şi văduvia care i-a adus în cele din urmă alinare, dar odată cu asta şi conştiinţa tinereţii risipite în zadar – toate, toate păreau să se desprindă de ea, uşor ca cetina sau ca rămurelele ce se uscau în tăcere în bolta întunecată de deasupra capului ei. În mireasma plină de măreţie a răsuflării codrului îşi regăsi adevărata conştiinţă. Pe undeva, pe sub umbra aceea grea, părea să se ascundă încă ceea ce ar fi trebuit să fie tinereţea ei nevinovată de nimfă, care s-ar fi putut să-i iasă în cale şi s-o salute. Cântece vechi, uitate, a căror muzică o nesocotise, asaltată de dezacordurile vieţii ei uşuratice, se înălţau din nou, doar de ea auzite, în acea tăcere adâncă şi duioasă. Visuri de fetişcană, de care-i fusese ruşine fără nici un rost sau le aruncase odată cu jucăriile copilăriei, se apropiau iarăşi de ea şi căpătau fiinţă adevărată în acea blândă lumină. Închipuiri de demult, vechi frânturi de versuri şi cântece din copilărie deveneau reale şi se mişcau uşor dinaintea ei. Copilărosul prinţ, care ar fi trebuit să vină, era acolo; copilul pe care ar fi trebuit să-l aibă era şi el…

Se opri deodată cu ochii scăpărând şi înroşindu-se toată de mânie. Fiindcă se părea că acolo era şi un bărbat, care tocmai se ridica de pe trunchiul de copac pe care şezuse.

CAPITOLUL VIII.

Se lăsase atât de mult în voia farmecului acelor locuri, a închipuirilor sufletului ei dezbrăcat de convenienţele obişnuite şi a fiinţei ei lăuntrice, încât în faţa acestui reprezentant al lumii din afară, al deşertăciunii lumii, păru că sufletul ei se trage înapoi, împins de instinctul sfiiciunii rănite. Într-o secundă, trecutul foarte apropiat se întoarse înapoi: îşi aminti unde se afla, cum ajunsese acolo, de la cine plecase şi la cine se întorcea. Acum putea să vadă că rătăcise fără vreo ţintă nu numai departe de lume, ci şi departe de drumul pe care venise. Şi, în clipa aceea, îl urî pe bărbatul care-i amintea de asta, deşi era conştientă, în acelaşi timp, că trebuia să-i ceară ajutorul. Încercă, totuşi, un oarecare sentiment de uşurare când observă că şi el părea la fel de tulburat şi supărat ca şi ea, iar când îşi scoase capătul creionului din gură şi-l puse în buzunar abia dacă se uită la ea.

Dar, odată cu întoarcerea la convenienţe, veni şi stăpânirea de sine şi, cu o uşurinţă de femeie de lume, se aplecă peste grumazul mustangului şi-i spuse cu o voce fermecătoare:

— M-am pierdut de ceilalţi şi mi-e teamă că am rătăcit drumul. Mergeam spre hotelul de la San Mateo. Sunteţi atât de amabil să-mi spuneţi în care parte e sau să-mi arătaţi cum aş putea să ajung din nou pe drumul pe care am venit?

Vocea şi purtările ei erau suficiente ca să-l facă să se oprească pe loc, iar pe faţa lui luminoasă, copilărească să se zugrăvească o plăcută surpriză. În ciuda mustăţii lungi, mătăsoase, arăta absurd de tânăr. Şi, în ciuda acelui aer de tinereţe, avea un aspect absurd de bărbătesc. Ce făcuse acolo? Era băiatul vreunui fermier, vreun artist, topograf, sau vreun funcţionar de la oraş venit în vacanţă? Poate că pe undeva, prin preajmă, era şi vreo tânără ca şi el, pe care tocmai o aştepta, iar ea se nimerise să tulbure tocmai această întâlnire. Sau poate era – groaznic gând! – postul de pază a vreunei petreceri de familie? Îmbrăcămintea lui simplă, fără ostentative podoabe nu trăda nimic. Aşteptă să-i audă vocea.

— Ah, dar aţi lăsat San Mateo la dreapta, la multe mile – spuse el cu o grabă tinerească – la cel puţin cinci mile. Unde v-aţi despărţit de ceilalţi?

Avea o voce plăcută şi chiar cultivată, gândi ea. Îi răspunse aproape spontan:

— La o bifurcaţie de drumuri. Acum văd că am apucat-o greşit.

— Da, aţi mers pe drumul care duce spre Izvorul de Cristal. E acolo, jos, în vale, la nici o milă. Acolo aţi fi ajuns dacă nu v-aţi fi abătut prin pădure.

— N-am rezistat. E atât de frumos!

— Nu-i aşa?

— Da.

— Şi ce umbre şi ce intensitate a culorilor!

— Minunat! Şi de-a lungul crestei, de unde se vede jos, în defileu.

— Da şi colo unde ţi se pare că n-ai decât să întinzi mâna ca să culegi manzanita de pe cealaltă parte a canionului… tocmai la jumătate de milă distanţă.

— Da! Şi când ghiceşti, deodată, valea pe sub acel portal gotic de stânci…

— Şi ce culori au stâncile: brun deschis şi bronz, stropite cu verdele-deschis al viţelor de *yerba buena*.

— Da. Şi dacă-i vorba de culori, aţi băgat de seamă coasta aceea plină de flori galbene care curg la vale ca o Niagară de aur?

— Sigur! Şi cât de limpede pare totul!

— Şi, totuşi, e atâta linişte şi pace!

— Ah! Da!
— Da!
Amândoi încuviinţau şi scuturau din cap cu seriozitate, obrajii li se aprinseseră, ochii le străluceau şi nu se uitau unul la altul, ci la priveliştea din depărtare, care se dezvăluia privirii printr-o deschidere rombică în desişul pădurii. Deodată, doamna Ashwood se îndreptă în şa, luă o figură gravă, apucă frâul şi parcă se întoarseră din nou cei zece ani care-i căzuseră de pe umeri. Însă pe un ton firesc, de femeie de lume, spuse oftând:
— Deci trebuie s-o iau pe drum înapoi, până unde se bifurcă?
— Nu, nu! Puteţi merge şi pe la Izvorul de Cristal Drumul nu e mai lung şi am să vă conduc eu. Dar poate e mai bine să vă odihniţi puţin şi să lăsaţi şi calul să răsufle când ajungem la hotelul Izvorului. E un loc minunat. Vin mulţi călare tocmai de la San Francisco, iau masa aici şi se întorc. Mă mir că tovarăşii dumneavoastră n-au ales locul ăsta. Iar dacă vă caută… sunt sigur… – adăugă el, conştient deodată că avea în faţa lui o persoană de vază – au să vină acolo când vor vedea că nu sunteţi la San Mateo.
Era o propunere rezonabilă, deşi nu-i surâdea deloc ideea să se lase „vrăjită” şi să facă în compania cuiva cele cinci mile de care se bucurase atât de mult când fusese singură.
— N-aş putea pleca îndată? spuse ea, impulsivă.
— Atunci o să-i întâlniţi cu atât mai curând – îi replică el, gânditor.
Argumentul era suficient pentru doamna Ashwood.
— Cred că mai bine să las şi calul ăsta, care-i tare obosit, să se mai odihnească – reluă ea, cu o fermecătoare ipocrizie – şi am să mă opresc la hotel.
Văzu cum faţa băiatului se luminează. Poate că era fiul proprietarului hotelului sau partenerul său mai tânăr.
— Bănuiesc că locuiţi aici! insinua ea, uşor. Cunoaşteţi locurile atât de bine.
— Nu – îi răspunse el, în grabă. Dau câte o fugă de la San Francisco, când am şi eu câte o zi liberă.
Zi liberă! Era, deci, angajat în vreun serviciu! Bărbatul continuă:
— Am făcut şcoala la un internat de prin apropiere, aşa că ştiu pădurile astea!
E din partea locului! Ce ciudat! Nici nu-i trecuse prin minte că puteau exista şi băştinaşi, nu numai emigranţi pe acele meleaguri. Poate că de asta era atât de interesant şi deosebit de ceilalţi.
— Tatăl şi mama dumneavoastră locuiesc aici?
Faţa lui, incapabilă de vreo prefăcătorie, se schimbă deodată.
— Nu – răspunse el scurt, dar fără nici o urmă de stinghereală.
Apoi, după o mică pauză, îşi aşeză mâna – ea băgă de seamă că era o mână albă şi îngrijită – pe grumazul mustangului şi-i spuse:
— Dacă… dacă aveţi încredere în mine, aş putea să vă conduc în vale, pe o potecă şi drumul e cel puţin cu o treime mai scurt. Aşa nu mai sunteţi nevoită să vă întoarceţi la drumul obişnuit şi am să vă pot arăta şi unul sau două locuri minunate. Dacă nu vă deranjează, mie mi-ar face mare plăcere. Într-un loc, sau în două, cărarea e mai abruptă… dar cred că nu e nici un pericol.
— N-o să-mi fie teamă.
Femeia zâmbi atât de fermecător şi atât de matern – era convinsă – încât el o privi din nou. La prima impresie, formată în grabă, când i se păruse că are de-a face cu o femeie elegantă şi rafinată, din acea tagmă de distinşi turişti pe care moda începea să-i mâne prin acele părţi, trebuia acum să mai adauge un păr bogat, mătăsos şi blond, strâns într-un coc mare sub pălăria gri, o gură cu buze delicate şi minunat de sensibile, un ten plăcut, care, deşi chiar în acel moment părea aprins de emoţie, era o catifea

palidă şi obosită mai degrabă de *ennui*, decât de prea multă experienţă, ochii ascunşi de un voal gri, prin care nu se vedea decât o slabă licărire. La toate astea mai trebuia adăugat un aer de poezie – al cărui autor era, de fapt, el – ce părea s-o învăluie aşa cum stătea acolo, călare şi poalele lungi ale veşmântului gri ce pornea din talia lungă, prinsă în corset, cădeau în falduri pe greabănul roşcat al mustangului, iar mâinile fine, înmănuşate legănau uşor frâul, încât aducea cu regina Guinevere pierdută în pădure. Nu pentru că ar fi avut el o slăbiciune pentru regina Guinevere sau pentru că s-ar fi închipuit cumva a fi un Lancelot, dar imaginea era pe măsura minţii bântuite de vedenii a lui John Milton Harcourt, pe care cititorul, cu agerimea lui, l-a recunoscut demult, desigur.

O luă înaintea ei, pe covorul moale al acelei bolţi de verdeaţă, conducându-se fără greş, cu un instinct de om al pădurii, fiindcă nu se vedea nici o urmă de potecă, iar după o vreme lumina moale de amurg ce domnea pe sub copaci începu să facă loc luminii puternice a zilei şi, deodată, femeia tresări când văzu înaintea ei albastrul limpede al cerului parcă la acelaşi nivel cu pământul acoperit de cetina uscată, cafenie de pin, pe care păşea. Se încredinţa că trecuse de creastă, iar câteva clipe mai apoi ieşi din pădure şi dădu de o coastă aurie, ce ducea spre o vale adăpostită, plină de vegetaţie şi potrivit de mare. Un turn mic, dar pitoresc, câteva acoperişuri şi frontoane de case răzleţite, lucirea unei ape cristaline prin frunziş şi panglica îngustă şi albă a drumului ce şerpuia în vale, toate vădeau că acolo se afla hotelul pe care-l căutau. Arăta atât de odihnitor şi singuratic, ascuns între dealuri, încât li se părea că ei îl descopereau atunci pentru prima oară.

El mergea înainte, uneori apucând frâul, alteori abia mângâind grumazul mustangului. Au dat şi de câteva locuri care-ţi tăiau răsuflarea, unde pălăria lui de paie apărea undeva mai jos, printre hăţuri, iar femeia mai-mai să alunece şi ea peste umărul lui, dar au trecut şi prin acele greutăţi, mai ales pentru că tovarăşul ei vădea atâta seninătate şi curaj, o atât de neştirbită încredere tinerească, încât îi pieri şi ei orice fel de sfială. Uneori, câte-o frântură de privelişte li se dezvăluia dinaintea ochilor, îi copleşea pe amândoi, se opreau să se uite îndelung, fără să scoată o vorbă, sau alteori schiţau doar un gest ca să-şi exprime bucuria sau să-şi atragă atenţia. Într-unul din aceste momente de efuziuni artistice, doamna Ashwood îşi puse, fără să se gândească, uşor mâna fină, înmănuşată pe braţul lui John Milton, dar şi-o retrase iute, cerându-şi iertare ca o fetişcană şi se înroşi toată, ceea ce o supără mai mult decât acel gest de familiaritate.

De-acum ajunseseră în vale, în faţa lor se ivi curtea hotelului, relaţiile, lipsite de orice familiarism, stabilite între ei în acea lume de sus, se schimbară; în noile împrejurări, era nevoie de mai multă abilitate, iar ei îi trecu prin minte că tocmai simplitatea acelui necunoscut era stânjenitoare.

— Am să vă rog să continuaţi să fiţi însoţitorul meu – îi spuse ea, râzând. Eu sunt doamna Ashwood din Philadelphia şi mă aflu în vizită la San Francisco împreună cu fratele meu care, mi-e teamă şi acum mă aşteaptă deznădăjduit cu masa la San Mateo. Dar, cum se pare că nu sunt şanse să ajung acolo la timp, sper că-mi veţi face plăcere să-mi ţineţi companie la masă, indiferent ce ne pot servi aici ca să ne mai întremăm.

— Aş fi foarte bucuros – îi răspunse John Milton, cu totală candoare. Dar poate că prietenii dumneavoastră vor veni să vă caute, dacă nu cumva au şi ajuns aici.

— Atunci vor veni şi ei la masă sau ne vor aştepta – replică doamna Ashwood, tăioasă, folosind pentru prima dată tonul poruncitor al femeii frumoase şi bogate.

Probabil că era puţin supărată că, după ce se recomandase cu atâta meşteşug, nu reuşise să-l facă şi pe însoţitorul ei să se prezinte.

— Vreţi să fiţi amabil să-l trimiteţi pe hotelier până la mine? adăugă ea.

John Milton dispăru în hotel, în vreme ce ea o porni domol spre uşă. O clipă mai

târziu, îi prezenta hotelierului comanda, cu deplina stăpânire de sine a celui care se ştie a fi totdeauna oriunde un musafir binevenit şi foarte respectat, lucru ce nu rămase fără efect.

— Şi apoi – adăugă ea ca în trecere – când totu-i gata, fiţi atât de amabil şi spuneţi-i… domnului…

— Harcourt – se băgă iute hotelierul.

Faţa foarte stăpânită a doamnei Ashwood nu trăda nici cea mai mică urmă de surpriză, deşi era şocată.

— Desigur, domnul Harcourt.

— Ştiţi, e fiul milionarului – continuă stăpânul hotelului, încântat să dezvăluie ce oameni de vază sunt habitues la Izvorul de Cristal. E drept, că sunt cam supăraţi şi nu se prea înţeleg.

— Ştiu – spuse doamna, fără prea mare interes. Şi dacă vine cineva şi întreabă de mine, roagă-l să mă aştepte în hol până cobor.

Apoi, după ce se încredinţa şi pe ea şi costumul ei prăfuit de călătorie, în mâinile fetei din casă, o irlandeză, începu să se simtă tulburată de o plăcută curiozitate. Îşi aducea aminte cam vag că auzise ceva de neînţelegerile din familia Harcourt… dar parcă era vorba de o fată ce divorţase, precis! Iar tânărul acesta era băiatul lui Harcourt şi se certase cu taică-său! Să te cerţi cu un om atât de sincer, de deschis şi nevinovat ca el! Numai taică-său putea fi vinovat. Din fericire, nu scăpase o vorbă de Harcourt! Nici de acum încolo n-avea de gând s-o facă. El nu trebuia să ştie că taică-său pusese la cale plimbarea aceea. De ce să-l facă să se simtă stingherit în cele câteva clipe în care vor fi împreună.

Când coborî ca să-l întâlnească, pe faţa ei nu se mai vedea nimic din aceste frământări. El socoti că avea un chip frumos, delicat, de femeie din lumea bună. Neştiutor cum era într-ale lumii, i se părea că acest aer delicat, de femeie de lume e doar masca frumoasă a unui suflet despre care el nu ştia nimic şi nu fu deloc surprins să constate că ochii ei minunaţi, cenuşii – care acum nu se mai ascundeau după voal – nu-i dezvăluiau mai multe decât aflase de pe buzele ei. Îi era puţin teamă de ea şi cum femeia pierduse acel entuziasm naiv de mai înainte, lui începu să-i cam pară rău că-şi întrerupsese îndeletnicirea lui din pădure. Ce căuta acolo? El, care se ferea de acea lume crudă şi egoistă a avuţiei şi plăcerii, lume pe care o reprezenta tocmai această femeie, lume care-l părăsise când fusese vorba de singurul vis al vieţii lui… şi o lăsase pe Loc să moară! Faţa lui expresivă se întunecă.

— Mi se pare că atunci când v-am întâlnit acolo v-am întrerupt de la lucru – spuse ea blând, uitându-se la el cu un aer de nedisimulată părere de rău. Ştiu că lucraţi ceva. Şi, ca o egoistă, nu m-am gândit decât la mine. Dar toată priveliştea aceea era atât de nouă pentru mine şi întâlnesc atât de rar un om care să vadă şi el acelaşi lucru ca şi mine, încât ştiu că o să mă iertaţi – adăugă ea, uitându-se la el cu o blândă timiditate. Sunteţi artist?

— Mi-e teamă că nu – răspunse el, roşindu-se şi zâmbind uşor. Nu cred că-s în stare să trag nici măcar o singură linie dreaptă.

— Nici nu încercaţi. Nu-s deloc arătoase şi dacă ştii să tragi linii drepte sau curbe, asta nu înseamnă că eşti artist. Dar ştiu că iubiţi natura şi, din câte v-am văzut, sunt convinsă că sunteţi în stare să faceţi ceea ce numai un iubitor al naturii poate s-o facă: să-i îmboldească şi pe alţii să simtă şi asta numesc eu artist. Scrieţi? Sunteţi poet?

— Oh, Doamne, nu – spuse el zâmbind, jumătate uşurat şi jumătate cu un aer de naivă superioritate. Scriu proză… la un cotidian.

Spre surprinderea lui, femeia nu se arătă dezamăgită. Parcă doar faţa i se lumină de însufleţire, când spuse încântată:

— Ah, dar atunci sunt sigură că-mi puteţi satisface şi mie o curiozitate. Ştiţi

drumul de la San Francisco la Casa Stâncilor. În afară de priveliştea leilor de mare, ce ți se oferă după ce ajungi acolo, restul e fără noimă. Fratele meu spune că e la fel ca toate excursiile din San Francisco: un drum plin de praf, la capătul căruia poți bea un *julep*. Într-o zi, ne întorceam călare dintr-o excursie făcută la stânci şi, când drumul începu să şerpuiască pe marginea îngrozitorului cimitir Lone Mountain, am spus că eu descalec şi o iau pe jos, ca să scap de lucirea supărătoare a pietrelor de mormânt ce se ridicaseră înaintea mea tot drumul. Am deschis o portiță şi am intrat. Îndată ce am ajuns printre crini statuari şi verdeața aceea de cimitir totul s-a schimbat. Nu mai vedeam strălucirea supărătoare a pietrelor, pentru că, la fel ca şi ele, eram acum cu fața spre mare. Drumul dispăruse. Totul dispăruse, în afară de oceanul nesfârşit de la picioarele mele, chiar şi panta aceea de pietre şi nisip, până la mal. Părea cel mai nimerit loc de cimitir: capătul unde pământul se face praf şi pulbere şi unde începe marea eternă. Stați! Să nu credeți că asta-i ideea mea, sau că mi-a trecut prin cap mie în clipa aceea. Nu! Abia după aceea am citit-o undeva şi de asta v-am povestit totul.

Nu se putu stăpâni să nu zâmbească atunci când văzu cu câtă atenție o asculta şi apoi continuă.

— Câteva zile mai târziu, am dat peste un ziar vechi de vreo cinci, şase luni şi acolo am găsit redat tot ceea ce am gândit, am văzut şi am simțit eu, numai că mult mai frumos şi mai emoționant spus, după cum veți vedea, fiindcă am tăiat bucata de ziar şi am păstrat-o. Mi se pare că trebuie să fie vorba de vreo suferință personală… ca şi cum cel care a scris toate astea şi-a condus acolo un prieten scump… şi asta este expresia delicată, nedesluşită şi lipsită de ostentație a unui sentiment adevărat. M-a impresionat atât de mult, că m-am dus acolo de două sau trei ori şi de fiecare dată mi s-a părut că trăiesc ritmul acelui marş funebru… Şi, pentru că sunt femeie, mi-e teamă că am rătăcit îndelung printre morminte, ca şi cum aş fi putut afla cine era persoana plânsă atât de frumos, de era bărbat sau femeie. Uite-o – făcu ea, dând la iveală un portmoneu fin, de culoarea fildeşului şi scoțând cu vârful degetelor o tăietură de ziar împăturită. Mă gândeam că poate recunoaşteți stilul scriitorului şi poate ştiți ce i s-a întâmplat. Fiindcă i s-a întâmplat ceva. Uite. E numai o parte din articol, bineînțeles, dar e tocmai partea care mă interesează. Citiți de aici – îi arătă ea, înclinându-se puțin spre el, încet şi răsuflarea ei uşoară îi mişcă vreo câteva fire de păr. Până la capăt. Nu e mult.

Prin ceața care păru să-i învăluie deodată privirea, literele păreau şterse, de nedescris. Dar ştia că-i pusese în mână ceea ce scrisese el după moartea soției lui, nişte pagini spontane şi impulsive, când gândul pierderii ei îi umplea zilele şi nopțile şi-i mânase condeiul pe hârtie aproape fără să-şi dea seama. Îşi aminti ce privire posomorâtă avea când scrisese aceste rânduri, iar acum să ajungă să vadă că i le întinde zâmbind această femeie bogată! Simți la început un şoc, de parcă ar fi surprins-o citindu-i scrisorile personale. După asta, îl apucă deodată ruşinea că-şi dăduse astfel în vileag simțămintele şi apoi fu cuprins de convingerea certă, deşi fără sens, că totul era fals şi idiot. Cele câteva fraze pe care i le arăta ea acum păreau şi mai ieftine, de un retorism găunos în acea ambianță de tete-a-tete la un prânz. Nu era nici un pericol ca amețeala laudelor femeii să i se urce la cap şi să-l facă să se trădeze. În tonul lui, nu se simți nici urmă de artist măgulit, când puse hârtia pe masă şi spuse scurt.

— Mi-e teamă că nu vă pot ajuta s-ar putea să fie doar imaginație.

— Nu, nu cred – replică doamna Ashwood, gânditoare. În acelaşi timp, tocmai din cauza asta nu mi se pare o durere de nesuportat. E prea plină de înțelegere! Mă gândesc că asta trebuie să fi fost cea dintâi suferință a unui suflet prea tânăr ca să fie deprins cu tristețea şi încercările şi să primească totul drept fatalitate obişnuită. Dar, ca toate impresiile din tinerețe şi asta e plină de sinceritate şi adevăr. Mă îndoiesc că,

odată cu vârsta, ajungi la mai mult adevăr.

Cu o lipsă de sinceritate pe care nu şi-o putea explica el se simţi înclinat să respingă vechile sentimente, deşi era continuu conştient de farmecul scepticismului tovarăşei sale. Până acum, prin firea lui independentă şi dintr-o bucată, fusese ferit de influenţa acelor cinice linguşiri care-i macină pe cei cu minte slabă şi necopţi. Dar pe ea o asculta, poate, mai ales pentru că era pradă farmecului ei personal. Nu semăna deloc cu surorile lui. Nu avea aerul acela distant şi rece al Clementinei, nici exuberanţa exagerată a Euphemiei. Şi începu să se simtă mai în largul lui când, în adâncul conştiinţei sale, îşi făcu loc ideea măgulitoare că era cunoscut de mai demult, iar ea îl încredința că, încă înainte de a se fi întâlnit vreodată el, reuşise, fără voie, să facă impresie asupra ei. La rândul ei, tovarăşa lui – cunoscându-i în taină povestea – nu simţea nici un fel de stânjeneală alături de el, de parcă prezentările s-ar fi făcut cu tot tipicul. Nimeni n-o putea învinui pentru că se arăta amabilă faţă de fiul, după cât se părea, al gazdei sale. Nu era obligată să cunoască neînţelegerile lor de familie. Avea un farmec aparte singurătatea aceea forţată, în hotelul deosebit de pustiu în acea zi şi la acea masă izolată de lângă fereastra salonului, ceea ce dădea un plăcut aer de intimitate prânzului. Din când în când, îşi arunca privirile în vale, spre canionul singuratic care se estompa în umbrele după-amiezii. Pasiunea pentru natură n-o împiedica pe doamna Ashwood, împinsă de curiozitatea omenească, să încerce să afle ceva mai multe despre cearta lui John Milton cu taică-său.

Cu siguranţă că n-avea nimic de fiu risipitor; ochii lui nu trădau urmă de parşivenie precoce, faţa proaspătă, de om sănătos, nu era un răboj al exceselor, iar înclinaţiile sale morale şi înţelegerea faţă de frumuseţea naturii excludeau gusturi tulburi, viciate. Dacă ar fi încercat să-l descoasă de-a dreptul şi el şi-ar fi dezvăluit numele, atunci ar fi fost obligată să-i mărturisească şi ea că era oaspetele tatălui său. Aşa că o luă pe ocolite. El pomenise că fusese reporter, iar acum era un fel de cronicar al acestei vieţi ciudate. Desigur, auzise de nenumărate ciorovăieli de familie, de familii dezbinate. Fratele ei îi povestise de nişte vendete groaznice prin sud-vest, când toată familia se dezbinase. De când era pe aici, auzise tot felul de cazuri ciudate, de fraţi care s-au întâlnit întâmplător, după o îndelungată despărţire fără sens, despre soţi care s-au trezit faţă în faţă cu soţiile pe care le-au părăsit, despre taţi întâlnindu-şi fiii renegaţi!

Chipul lui John Milton nu trăda o conştiinţă încărcată, însă începu să-i strălucească de copilărească admiraţie în faţa farmecului şi inteligenţei frumoasei femei, expresie sporită şi de o senzaţie de umilinţă, născută oarecum dintr-un fel de orgolioasă cochetărie.

— Râdeţi de istoriile mele – spuse ea, în cele din urmă – dar, aşa inumane şi egoiste cum par şi cum şi sunt uneori, eu cred că aceste nefireşti înstrăinări şi despărţiri se datoresc unui nenorocit defect de caracter, care poate fi îndreptat, sau vreunei neînţelegeri mărunte, care poate fi lămurită. Numai despărţirea face să pară irevocabile aceste neînţelegeri, fiindcă astfel nu există prilejul de a fi lămurite şi o amintire nedesluşită e totdeauna mai cumplită decât una exactă. Faptele pot fi uitate şi iertate, dar fantomele totdeauna te obsedează. Cred că există oameni slabi, prea sensibili, cărora le e teamă să dea contur greşelilor lor – tipul acela de oameni ursuzi – şi dacă, după ce că sunt înstrăinaţi, mai sunt şi ursuzi, atunci împăcarea devine imposibilă. Cândva, am cunoscut un caz aparte. Dacă vreţi, am să vi-l povestesc. Poate că într-o zi, o să aveţi prilejul să-l strecuraţi în vreuna din scrierile dumneavoastră. E adevărat de la un capăt la altul.

Nu mai e nevoie să spunem că John Milton nu resimţi nici o aluzie personală în spusele interlocutoarei, indiferent de intenţiile ei; şi la fel de adevărat e că, fie pentru că ea uitase, pe moment, cu ce scop începuse povestea, fie că se lăsase furată de propria-i relatare, faţa ei deveni tot mai însufleţită, purtarea tot mai apropiată şi păru

să recâştige ceva din acel entuziasm tineresc pe care-l vădise pe munte.

— Aş putea să spun că s-a petrecut cine ştie unde şi că e vorba de M sau N, dar, de fapt, s-a întâmplat chiar în familia mea şi cu toate că pe vremea aceea eram foarte fragedă, m-a impresionat foarte tare. Vărul meu, care mi-a fost şi tovarăş de joacă în copilărie, era orfan şi fusese dat în grija tatălui meu, care-i era tutore. Era un băiat deştept, dar foarte sensibil şi, una-două se simțea jignit şi se supăra. Poate din cauză că averea pe care i-o lăsase tatăl lui era neînsemnată şi asta îl obliga să depindă oarecum de tatăl meu; poate pentru că eram mai bogată, iar lui i se părea că se făcea deosebire între noi. Pe vremea aceea, eram prea necoaptă ca să înțeleg. Dar cred că toate astea nu existau decât în închipuirea lui, fiindcă bănuiesc că lumea se purta cu amândoi la fel. Îmi amintesc că mereu bombănea tot felul de amenințări zănatice, că are să fugă şi are să se ducă pe mare, iar temperamentul lui nevolnic îl făcea să încerce să mă înspăimânte cu tot felul de secrete aiurite de-ale lui. După câte o scenă de asta, mie mi-era totdeauna teamă când îşi făcea valiza sau îşi aduna doar câteva lucruşoare într-o batistă – ca în afişele acelea cu sclavi fugiți – şi-mi declara că n-aveam să-l mai vedem niciodată. La început, n-am prea văzut partea ridicolă din toate astea – trebuia să vă spun că era un băiețel firav, timid, cu totul nepotrivit pentru o viață aspră, plină de greutăți – dar alții au văzut, iar într-o zi mi-am râs şi eu de el şi i-am spus că n-are să facă nimic, pentru că-i un fricos. N-am să uit ce figură a făcut şi n-am să mi-o iert niciodată. A plecat… dar s-a reîntors a doua zi! Odată, a amenințat că se sinucide şi-a lăsat hainele pe mal şi s-a întors apoi acasă îmbrăcat în alte haine, pe care le luase cu el. Când m-au trimis la şcoală în străinătate nu l-am mai văzut. Când m-am întors, era la liceu… aproape neschimbat. Când venea acasă în vacanță, nu numai că după contactul cu atâția oameni străini nu era mai domesticit, ba din contra, se părea că sensibilitatea aceea a lui nefericită se accentuase şi mai mult, stârnită de hazul pe care-l făceau colegii pe seama lui. Încropise chiar una din cele mai caraghioase teorii despre influența degradantă a civilizației şi voia să se întoarcă la sălbăticie. Spunea că pustietatea sălbatică era adevăratul lăcaş al omului. Tatăl meu, în loc să fie îngăduitor cu ceea ce socoteam eu a fi o infirmitate a lui, îi oferi fără multă vorbă mijloacele pentru a încerca această existență. A plecat pe undeva prin Texas, spunând că n-aveam să mai aflăm niciodată nimic despre el. O lună mai târziu, a scris, cerând alți bani. Tatăl meu i-a răspuns cam tăios – bănuiesc – fiindcă niciodată n-am aflat ce i-a spus. Asta s-a întâmplat acum câțiva ani. Până la urmă, a spus adevărul, fiindcă de atunci n-am mai auzit nimic de el.

Ne e teamă că s-ar putea ca John Milton să fi urmărit mai cu atenție buzele şi ochii plini de însuflețire ai frumoasei povestitoare decât povestea propriu-zisă. Probabil că de aceea spuse:

— Şi nu se putea să fi fost un om dezamăgit?

— Nu vă înțeleg – făcu ea, cu naivitate.

— Probabil – începu John Milton, roşindu-se ca un puştan – că, fără să vreți, i-ați trezit anumite speranțe în suflet… şi…

— N-aş îndrăzni să încerc a trezi interesul unui om ca dumneavoastră, care relatează mereu atâtea întâmplări neobişnuite, cu o poveste atât de banală, de roman de duzină – spuse ea, uşor iritată. Chiar dacă orgoliul m-ar împinge să fac astfel de mărturisiri unui străin. Nu… nu era o prostie de asta. Şi apoi – adăugă ea iute, cu un zâmbet amuzant, când văzu amărăciunea evidentă a tânărului – aş fi auzit, probabil, din nou de el. Toate poveştile astea isprăvesc aşa.

— Şi ce credeți…?

— Cred – reluă doamna Ashwood încet – că, până la urmă, s-a sinucis, totuşi, sau a dispărut în vreun fel sau altul şi-s la fel de convinsă de acest lucru, ca şi de faptul că putea fi salvat dacă am fi fost mai înțelegători cu el. O să spuneți că asta-i idee de

femeie… dar ştiu că uneori noi simţim instinctiv adevărul şi apoi eu îi cunoşteam caracterul.

Încă urmărind jocul trăsăturilor ei delicate şi încropind în jurul lor o poveste închipuită de el, tânărul reporter, plin de imaginaţie, care văzuse atâtea de pe înălţimile Dealului Rusului, spuse cu toată seriozitatea:

— Atunci pot socoti că am îngăduinţa dumneavoastră să folosesc acest material oricând voi crede de cuviinţă?

— Da – îi răspunse doamna, zâmbind.

— Şi n-o să vă supăraţi dacă am să-mi permit să fac unele schimbări?

— Nicidecum, trebuie să las şi gustului dumneavoastră artistic toată libertatea. Dar o să-mi arătaţi, totuşi şi mie?

De afară se auziră, deodată, voci care alungară liniştea verandei. Fuseseră atât de preocupaţi, încât nu băgaseră de seamă sosirea unui călăreţ. Pe coridor se auziră paşi: hotelierul intră înăuntru. Doamna Ashwood se întoarse iute spre el.

— Domnul Grant, doamnă, din grupul dumneavoastră, a venit să vă conducă.

Pe faţa expresivă a tânărului ei prieten ea văzu o neîndoielnică schimbare.

Sunt gata într-o clipă – îi spuse ea hotelierului.

Apoi, întorcându-se spre John Milton, prefăcuta îi spuse pe un ton dulce:

— Probabil că fratele meu a bănuit din instinct că sunt în mâini bune, de n-a venit. Îmi pare rău, fiindcă mi-ar fi plăcut tare mult să vi-l prezint, deşi, fiindcă veni vorba – adăugă ea, luminându-se într-un zâmbet mi se pare că nici mie nu mi-aţi spus cum vă cheamă. Sunt sigură că n-aş fi uitat.

— Harcourt – răspunse John Milton, cu un râs cam stânjenit.

— Dar trebuie să veniţi să-mi faceţi o vizită, domnule… Harcourt – spuse ea, scoţând o carte de vizită dintr-o cutiuţă ce apăruse în mâna ei. La mine la hotel şi să-i daţi voie fratelui meu să vă mulţumească atunci pentru amabilitatea care aţi arătat-o unei necunoscute. O să stăm pe aici încă vreo câteva săptămâni, înainte de a o lua spre sud, ca să căutăm un loc unde fratele meu îşi poate petrece iarna. Vă rog să-mi faceţi o vizită, deşi eu n-am să vă pot arăta nimic atât de frumos şi adevărat cum mi-aţi arătat dumneavoastră astăzi. La revedere, domnule Harcourt. Nu vă mai deranjaţi să mă conduceţi până jos şi să suportaţi întrebările şi mulţumirile tovarăşului meu.

Înclină capul şi îşi opri privirea asupra lui cu o gingăşie pe care gura n-ar fi putut s-o exprime, îşi trase apoi din nou vălul peste ochi – sugerând astfel ştrengăreşte că ceea ce avusese de spus cu ei spusese şi, ridicând uşor în mână fusta lungă de călărie, doamna Ashwood păru să lunece uşor afară din încăpere.

În drum spre San Mateo, unde se pare că ceata aceea dezorganizată de plimbăreţi îşi prelungise şederea primind o invitaţie la masă din partea unui magnat din partea locului, doamna Ashwood vorbi mai tot timpul înveselită, iar Grant o asculta puţin cam absent. Îi părea atât de rău că le dăduse bătaie de cap! Bineînţeles că ar fi trebuit să aştepte la bifurcaţie, dar nu se îndoise o clipă că avea să-i ajungă curând din urmă pe drumul principal. Îi părea tare bine că bidiviul nărăvaş al domnişoarei Euphemia putuse fi oprit fără să se întâmple un accident. Domnul Harcourt pare atât de ataşat de fetele lui. Păcat că nu avea şi un băiat… Ah! Nu mai spuneţi! Deci a avut un băiat. Aşa! Şi tatăl şi băiatul s-au certat? E mare păcat. Fără îndoială că pentru nişte nimicuri.

— Mi se pare că din cauză că s-a însurat cu fata în casă – spuse Grant, posomorât. Fiţi atentă! Lăsaţi-mă pe mine.

— Degeaba – se porni doamna Ashwood, roşie de enervare, în clipa în care se aşeza din nou în şa, după ce un salt brusc al calului mai-mai s-o arunce jos. Nu reuşesc să mă descurc cu năravurile animalului ăsta! Mulţumesc – adăugă ea, cu un zâmbet dulce – dar de-acum cred că pot să-l stăpânesc şi singură. Nu ştiu de ce s-o fi

oprit. Am să fiu mai atentă. Spuneați că fiul s-a însurat… dar nu poate fi vorba de puştiul acela!

— Puştiul! se auzi ca un ecou glasul lui Grant. Atunci înseamnă că ştiți…?

— Vreau să spun că trebuie să fie doar un puşti… au crescut cu toții aici… iar părinții lor au emigrat abia acum cinci-şase ani – replică ea, puțin cam enervată. Ah! Ce-i cu ființa asta?

— Cine, calul?

— Doar ştiți, am vrut să spun femeia cu care s-a însurat. Bineînțeles că trebuie să fi fost mai în vârstă decât el… Şi l-a îmbrobodit?

— Mi se pare că era vorba de o diferență de vreun an-doi între ei – o lămuri Grant, liniştit.

— Da, dar cavalerismul dumneavoastră vă împiedică să-mi spuneți adevărul şi anume că în astfel de cazuri femeile sunt mai în vârstă şi au mai multă experiență.

— Aşa să fie? Acum, în orice caz, are. A murit.

Doamna Ashwood îşi lăsă calul la pas.

— Sărmana ființă – făcu ea.

Apoi o nouă idee puse deodată stăpânire pe ea şi-i încețoşa ochii.

— Şi când s-a întâmplat asta? întrebă ea, pe un ton coborât.

— Acum şase sau şapte luni, cred. Mi se pare că era şi un copil mic care a murit.

Continuă să-şi mâne calul la pas, încet, mângâindu-i gâtul arcuit.

— Cred că-i o mare ruşine! exclamă ea, deodată.

— Nu, nici chiar aşa, doamnă Ashwood. Fata s-ar fi putut să-l iubească… iar el…

— Doar înțelegeți perfect ce vreau să spun, domnule Grant… Vorbesc de purtarea mamei şi tatălui său, a celor două surori!

Grant ridică uşor din sprâncene.

— Dar uitați un lucru, doamnă Ashwood. Gestul aparține tânărului Harcourt şi soției lui… au vrut să-şi croiască singuri propriul lor drum şi să meargă pe el după voia lor.

— Părerea mea-i că să laşi doi copii nefericiți să se chinuie şi să se zbată singuri – spuse doamna Ashwood cu tărie – acolo… printre dealurile nisipoase din San Francisco… a fost pur şi simplu josnic!

Ceva mai târziu, seara, doamna Ashwood se supără fără nici un temei pe fratele ei, domnul John Shipley, pentru că profitase de absența lui Grant pentru a-i face curte Clementinei şi reuşise chiar s-o convingă pe tiranica zeiță să-l însoțească după masă la o plimbare sub lună pe terasele de la Los Pājaros. Cu toate astea, buna dispoziție păru să-i revină îndestul când începu să povestească încântată despre priveliştea minunată pe care o descoperise după ce fusese lăsată în părăsire prin pustietățile primejdioase ale Munților Coastei şi-şi dădu în vileag intenția de a mai face o excursie într-acolo; avu prilejul să vorbească pe un ton foarte practic şi sever despre faptul că acele locuri erau mult mai nimerite pentru tinerele perechi de căsătoriți aflați la începutul vieții decât mahalalele oraşelor sau dealurile uitate de dumnezeu din San Francisco; iar de aici alunecă uşor, treptat, spre o disertație asupra falselor prejudecăți care dăinuie în legătură cu căsniciile încheiate în grabă şi ideilor greşite ale unor părinți care nu acceptă inevitabilul şi nu se străduiesc să facă tot ce se poate în situația asta. Îşi găsi timp să se angajeze într-o exhaustivă şi lăudabilă critică asupra literaturii şi gazetăriei care se practică pe coasta Pacificului, cu proprietarul ziarului Pionierul şi reuşi să-l facă pe acel domn să declare că indiferent ce-ar spune oamenii despre femeile bogate, la mare vogă din est, doamna Ashwood are o minte pe măsura frumuseții ei.

A doua zi dimineața, era mai gânditoare şi mai potolită, în timp ce toți ceilalți se pregăteau să se întoarcă, fratele ei o găsi pe verandă, unde stătea şi citea o tăietură de ziar pe care o scosese din portmoneu şi avea fața uşor întunecată.

— Ce-ai găsit acolo, Conny? îi spuse el vesel. Pare prea serios pentru o rețetă.

— Ceva ce mi-ar place să citeşti şi tu cândva, Jack, dacă ai să-ți dai osteneala – replică ea, ridicându-şi genele cu uşoară timiditate. Chiar mă întreb ce impresie îți va face.

— Ia dă-mi-o – făcu Jack Shipley, bine dispus, ținându-şi trabucul între dinți. Am să-mi arunc ochii chiar acum.

Îi dădu tăietura şi se întoarse într-o parte. El o luă, se uită pieziş la ea, o răsuci, deodată privirea îi deveni mai concentrată şi îşi scoase trabucul din gură.

— Ei – făcu ea bine dispusă, întorcându-se din nou spre el. Ce crezi de treaba asta?

— Ce cred? exclamă el, roşindu-se. Cred că-i o infamie! Cine a făcut treaba asta?

Ea îl privi țintă, apoi îşi aruncă ochii la decupaj.

— Ce citeşti tu acolo? întrebă ea.

— Chestia asta, bineînțeles! replică el, enervat. Pe care mi-ai dat-o tu.

Numai că el arăta spre partea cealaltă a tăieturii de ziar. I-o smulse nerăbdătoare din mână şi citi pentru prima oară cele scrise pe versoul articolului pe care-l păstra de mult ca pe-o comoară. Era paragraful final al unui articol mult mai mare, se părea: „Un singur lucru e sigur. Un om cu situația lui Daniel Harcourt nu-şi poate îngădui să treacă sub tăcere acuzații ca cele de mai sus, care au repercusiune nu numai asupra persoanei sale, ci şi asupra temeiniciei dreptului său asupra terenului, care a stat la baza averii sale. Când se vorbeşte de şmecherii, pungăşii sau chiar crimă, în trecut, la toate astea nu se poate răspunde doar printr-o tăcere arogantă sau prin aluzii la poziția socială, prestigiu sau la distinşii prieteni care-l înconjoară".

Doamna Ashwood întoarse din nou tăietura din ziar, cu dispreț şi enervare, ridicând uşor din sprâncene şi strângând din buze.

— Bănuiesc că trecutul nici unuia dintre ei nu prea rezistă să-l răscolească cineva îndeaproape… şi ar trebui să fie ultimii care să caute paiul în ochii altuia. Dar, Jack, ce legătură are asta cu tine?

— Cu mine? se răsti Shipley, mânios. Aseară i-am cerut mâna Clementinei.

CAPITOLUL IX.

Drumeții întâmplați la bariera Tasajara, pe lângă care trecea încruntat domnul Daniel Harcourt, mânându-şi iapa lui iute, văzură îndată că marele lor concetățean era preocupat de treburile lui mai mult decât de obicei, pentru că le răspundea scurt la salut. Totuşi, pe măsură ce se apropia de râu, începu să-şi mai strunească bidiviul şi când ajunse pe o uşoară ridicătură a acelei câmpii nesfârşite – unde pe vremuri fusese malul râului – opri calul, coborî, legă animalul de un gard de leațuri şi, trecând peste îngrăditură, o porni de-a lungul crestei. Locul era stăpânit de urzici, ciulini şi vreo câteva zade pricăjite de prin acele părți, invadat de praful drumului din apropiere şi nişte bilețele rupte, hârtii, cârpe vechi, cutii goale şi alte gunoaie pe care le întâlneşti la marginea oraşului. Era chiar locul cabanei lui Lige Curtis, ştearsă de mult de pe fața pământului şi uitată. Vechea albie a râului se trăsese mai înapoi, ultimele stuhării dispăruseră, iar canalul şi embarcadero erau acum la vreo jumătate de milă de locul unde stătuse pe mal, pe un buştean la soare, pionierul Tasajarei.

Domnul Harcourt mergea alene, uneori întorcând cu piciorul vreun lucru aruncat pe jos şi oprindu-se ca să cerceteze pământul mai atent. Părea că nimeni nu tulburase liniştea locului de când, cu vreo şase ani în urmă, dărâmase chiar el vechea şandrama şi luase lemnul pentru a înălța o cabană mai mare, ceva mai departe de mal. Ridică ochii să vadă priveliştea din fața lui: oraşul cu cheiurile sale unde ancoraseră vapoare, silozul de cereale, depozite, stația de cale ferată, unde se auzeau pufăind locomotivele, catargul pentru steag de la hotelul Harcourt, ciorchinele de acoperişuri ale oraşului, iar dincolo de acestea cupola colorată a ultimei sale creații – Biblioteca independentă. În toate era munca lui, planurile lui, puterea lui de viziune, indiferent ce-ar spune ei de bețivul acela vagabond din a cărui mână tremurătoare smulsese temeiul acestor înfăptuiri. Pe astea nu i le putea lua nimeni, indiferent cât l-ar urmări cu invidia şi insultele lor, la fel cum nu-i putea smulge cei cinci ani în care stăpânise totul în linişte. Când se săltă din nou în şareta lui şi porni mai departe, încerca acea fericită stare de spirit pe care o trăise când se urcase pe podium la inaugurarea Bibliotecii independente. După ce intră în oraş, se opri la Oficiul Funciar şi dădu câteva dispoziții.

— Vreau să faceți o îngrăditură zdravănă din pari în jurul celor cincizeci de *vara* din lotul şaptezeci şi cinci, iar locul să fie curățat ca lumea, imediat. Să-mi spuneți când se duc oamenii la lucru acolo şi am să-i supraveghez şi eu.

Ajunse apoi din nou în locuința lui din piață, unde îl aşteptau cu masa doamna Harcourt şi Clementina – care-l însoțeau adesea în astfel de vizite de afaceri – şi zâmbi cu un aer uşor arogant când lacheul îl informă că „profesorul Grant tocmai a sosit”, omul ăsta făcea tot ce putea pentru a se învârti cât mai mult pe lângă Clementina. Ca să fie drept, era puțin cam dezamăgit de Grant, care de când se oferise să-i hăituiască pe calomniatorii lui, nu făcuse mare lucru. Se duse în birou şi rămase oarecum uimit când îl găsi pe Grant cam îngândurat, aşezat în fotoliul lui, în loc să fie în salonul de alături, unde să-i facă curte Clementinei. Când Harcourt intră pe uşă, el se ridică.

— Le-am spus să nu mă anunțe şi doamnelor – începu el – fiindcă mai întâi am câteva chestiuni importante de vorbit cu dumneata şi s-ar putea să fie nevoie să iau trenul următor înapoi spre oraş. Îți aminteşti că, acum câteva săptămâni, m-am oferit să mă ocup de treaba cu calomnia. Am crezut că va fi o treabă măruntă, stârnită din

invidie, de către vechii dumitale asociați sau vecini, care putea fi aranjată cu puțină bunăvoință. Dar trebuie să fiu sincer cu dumneata, Harcourt şi să-ți spun de la început că s-a vădit a fi o afacere afurisit de urâtă. Numeşte-o, dacă vrei, conspirație, sau duşmănie bine organizată şi tare mi-e teamă că vei avea nevoie mai degrabă de un avocat decât de un mediator ca să rezolve chestiunea şi cu cât faci treaba asta mai repede, cu atât mai bine. Şi cel mai neplăcut lucru e că n-am reuşit să aflu cât de gravă e situația.

Din nefericire în acel moment ieşi la iveală partea slabă a caracterului lui Harcourt, pe care-l cuprinse acea turbare grosolană care-l făcu să confunde vestea proastă cu aducătorul ei.

— Şi asta-i tot ce-a reuşit să facă afurisitul dumitale amestec în treaba asta? izbucni el, dur.

— Nu – adăugă Grant liniştit, prea preocupat ca să bage de seamă insulta, ceea ce spori enervarea lui Harcourt. Se zvoneşte că, în noaptea aceea, Lige Curtis nici nu s-a înecat, nici n-a pierit în vreun alt fel, ci a scăpat şi de vreo trei ani l-a convins şi pe un altul că dumneata îi stăpâneşti fără nici un drept pământul şi că, deci, aceştia doi te au la mână şi aşteaptă doar atât: să fii obligat să începi o acțiune în tribunal pentru calomnie ca să-şi dovedească temeinicia tuturor acuzațiilor. Până atunci, din anumite motive pe care numai ei le ştiu, Curtis rămâne în culise.

— Neagă cineva, cumva, actul prin care dețin proprietatea? se repezi Harcourt, înfuriat.

— Se spune doar că nu era decât un fel de gaj pentru o neînsemnată sumă de bani, luată cu împrumut şi nu un act propriu-zis de vânzare.

— Tembelii aceia nu ştiu că şi dreptul asupra acelui gaj se poate pierde?

— Dar nu în felul în care e înregistrat la Oficiul de cadastru al ținutului. Spun că din registru se vede că în actul pe care ți l-a lăsat s-a făcut un adaos… ceea ce înseamnă fals. Pe scurt, Harcourt, de asta eşti acuzat. Mai mult… cică ar declara că atunci când a căzut în râu şi s-a salvat agățându-se de o plută luată de ape, a fost mai întâi lovit pe la spate şi amețit de cineva interesat să scape de el.

Făcu o pauză şi se uită pe fereastră.

— Asta-i tot? întrebă Harcourt cu voce calmă, stăpânită.

— Tot – răspunse Grant, întorcând iute privirea spre el, izbit de schimbarea produsă în purtarea interlocutorului său.

Într-adevăr suferise o transformare radicală şi semnificativă. Fie din cauză că simțea o uşurare, ştiind de-acum la ce se putea aştepta mai rău, fie pentru că în urma acestei ultime acuzații cu totul false încerca aceeaşi reacție ca şi atunci când Grant îl nedreptățise degeaba cu relatarea amintirilor lui; cert e că, în aceste momente grele, îi veni în ajutor rezerva de tărie care zăcea neştiută în adâncul ființei sale. Asta îi conferi o ciudată demnitate care trezi, pentru prima dată, respectul lui Grant.

— Îți cer iertare, Grant, pentru felul repezit în care ți-am vorbit mai înainte, fiindcă îți rămân îndatorat şi apreciez cu toată sinceritatea ceea ce ai făcut pentru mine. Ai dreptate. Trebuie să ne luptăm, nu să facem mofturi. Dar trebuie să ştiu în cine să dau. Cine-i?

— Cel care se socoate răspunzător în fața legii e Fletcher… patronul *Trâmbiței,* om cu avere.

— *Trâmbița*? Nu-i ăsta ziarul care a început atacul? întrebă Harcourt.

— Da şi trebuie să-ți spun cinstit că fiul dumitale şi-a părăsit slujba pe care o avea acolo tocmai din cauza atacului la adresa dumitale.

S-ar putea ca pleoapele lui Harcourt să fi tremurat uşor – ticul acela ce-l avea şi fiul de care se lepădase – însă comportarea lui nu suferi, de altfel, nici o schimbare. Grant continuă apoi mai bine dispus:

— Ți-am spus tot ce ştiu. Când am zis că partea cea mai gravă n-o cunosc, nu m-am gândit la alte acuzații, ci la probele pe care le-or fi măsluit, la martorii mituiți ca să-şi dovedească spusele. Rămâne încă necunoscută cartea pe care o au în mână şi nu se ştie cât de cinstit au de gând s-o joace. Împotriva tuturor acestora, dumneata ai de partea dumitale dreptul incontestabil de proprietate, caracterul nu prea limpede şi antecedentele acestui Lige Curtis, care-i vor face mărturia demnă de neîncredere, ba chiar va fi cam dificil să i se stabilească cu certitudine identitatea în fața legii. Mi s-a spus că omul n-a protestat că ți-ai însuşit proprietatea lui din cauză că a fost plecat din țară cea mai mare parte a timpului. Dar nici măcar asta nu justifică tăcerea lor de până acum şase luni, numai în cazul în care au nevoie de noi dovezi ca să-şi probeze spusele. Dar chiar şi atunci ar fi trebuit să ştie că perioada în care îşi putea recăpăta drepturile trecuse. Dumneata eşti un om practic, Harcourt, aşa că nu mai e nevoie să-ți spun eu, ceea ce o să-ți spună probabil şi avocatul, că, în ceea ce priveşte drepturile dumitale, acestea rămân neştirbite, la fel ca înainte de aceste calomnii; că deschiderea unei acțiuni, fără a exista o acuzație clară sau aflată în suspensie, practic n-are sens şi nu dumitale îți revine sarcina s-o anticipezi. Dar…

Făcu o pauză şi se uită țintă la Harcourt. Harcourt îi înfruntă privirea cu o indiferență opacă, bovină.

— Am să încep procesul de îndată – spuse el.

— Iar eu am să fiu de partea dumitale – făcu Grant, întinzându-i mâna. Dar ia spune-mi ce ştii de tipul ăsta… Curtis, ce fel de om e, ce înclinații are? Poate aflăm în felul ăsta care-i sunt metodele şi ce intenții are.

Harcourt îl descrise pe scurt pe Lige Curtis aşa cum îl cunoscuse şi-l înțelesese el. Portretul atât de veridic, imparțial şi la obiect era o nouă dovadă a puterii sale de stăpânire – şi pe Grant fidelitatea descrierii îl impresiona.

— E ceva care nu pricep – spuse el. Portretul pe care l-ai făcut e al unui om slab, nevolnic, dar nu necinstit sau pervertit. Trebuie să fie altcineva în spatele lui. Nu te-ai gândit la nici un duşman personal?

— Am avut şi eu de suferit ponoasele invidiei vechilor mei vecini, dar atât. Cu bună ştiință n-am făcut rău nimănui.

Grant rămase tăcut. Prin minte îi fulgeră ideea că poate Rice clocise răzbunarea asta împotriva fostului său socru, pentru că se amestecase în scurta lui aventură matrimonială. Îşi aduse, deodată, aminte şi discuția lui cu Peters din ziua când venise prima oară în Tasajara. N-ar fi fost de neconceput ca el să cunoască ceva despre toată afacerea asta. În seara aceea, avea să-l caute. Se ridică.

— Nu rămâi la masă? Soția mea şi Clementina or să te aştepte.

— Nu, în seara asta nu. Iau masa la hotel – spuse Grant, zâmbitor. Dar dacă se poate, revin mai târziu.

Se opri o clipă, nehotărât.

— Soția sau fetele dumitale şi-au spus vreo părere în legătură cu treaba asta!

— Nu – răspunse Harcourt. Doamna Harcourt nu ştie nimic decât ceea ce se întâmplă în casă, Euphemia nu ştie decât ceea ce se petrece pe acolo pe unde se află în vizită, iar tinerii cu care se întâlneşte bănuiesc că preferă să discute despre cu totul alte subiecte decât bârfele care circulă la adresa tatălui ei, iar Clementina… doar ştii cât de calmă şi rezervată e față de astfel de treburi.

— Tocmai de aceea m-am gândit că ea ar putea să vadă lucrurile mult mai limpede… dar nu contează. Socot că bine faci că nu discuți toate astea în casă.

Acesta era adevărul, deşi Grant nu uitase că Harcourt, cu câteva săptămâni în urmă, invocase tocmai liniştea fetelor ca motiv pentru a înăbuşi scandalul, motiv care, de altfel, nu părea să fie confirmat de vreo manifestare de sensibilitate deosebită din partea fetelor.

După plecarea lui Grant, Harcourt rămase câteva clipe uitându-se țintă pe geam, spre câmpia Tasajarei. Nu-i dispăruse expresia aceea de voință şi concentrare, nici hotărârea de a lupta. Simțea nevoia unei răfuieli între el şi fantomele trecutului, ceea ce era un sentiment necesar, fie chiar şi din motive gratuite pentru echilibrul său mintal şi fizic. În fața ochilor îi reveni chipul palid, agitat, nehotărât al lui Lige Curtis, nu cel pe care-l prejudiciase el, ci omul care-l lovise pe el, pe Harcourt, al cărui spirit îl lovea acum din umbră, fără nici o noimă, fiindcă el, în carne şi oase, nu încercase niciodată să-şi redobândească bunul, nici nu încercase să intre în legătură cu cel ce-l stăpânea, nu. Şi tocmai pe omul acela, pe nenorocitul acela palid, chinuit, speriat îl ajutase el cândva! Da! Îl salvase în noaptea aceea de delirium tremens, când îi dăduse whisky, îl salvase de urgia vremii. Şi pentru că-i salvase viața atunci, acum pusese în mişcare o întreagă conspirație ca să-l distrugă! Cine poate jura că Lige n-a pus la cale, cu bună ştiință, povestea aceea când toți au crezut că fusese o încercare de sinucidere, numai ca să arunce asupra lui bănuiala crimei! De unde se vede că lui Harcourt puterea de înțelegere a mobilurilor morale nu-i sporise deloc în ultimii cinci ani şi până şi imparțialitatea pe care o vădise în portretul schițat lui Grant fu înecată de acest nou sentiment de jignire. Fondatorul Tasajarei, a cărui logică rece, viziune fără cusur şi concluzii practice, de om de afaceri, nu dăduseră greş niciodată, era, încă o dată, ca un puştan în voia valurilor, purtat de furtunile propriei sale etici.

Dar uite, Clementina, de a cărei putere de judecată Grant vorbise atât de insistent. Îl poate ajuta? După cum mărturisise, cu ea nu vorbise nimic despre afacerile lui. Când, uneori, îşi dădea seama, cu stânjeneală, că era mai înzestrată decât el, se ferea să-i dezvăluie frământările lui, cu atât mai mult secretele, evita să facă orice pas care i-ar fi ştirbit din aerul impunător de părinte pe care începuse să-l afişeze de când cu prosperitatea financiară. Nici măcar nu era sigur că fata îl privea cu respectul râvnit de el. Deşi era mândru de calitatea ei, această mândrie nu era totdeauna lipsită de un fel de invidie. Acest sentiment se deosebea de disprețul binevoitor pe care-l încerca față de supuşenia soției lui, de mânia şi neîncrederea pe care i le treziseră îndărătnicia fiului, de îngăduința oarecum tandră pe care o manifesta față de toanele Euphemiei. În tot cazul, avea s-o iscodească şi pe Clementina, fără să se trădeze! Dorința-i fu anticipată de un pas uşor care se auzi pe coridor, după care uşa biroului se deschise. În cadrul uşii se ivi silueta zveltă, grațioasă a fetei.

— Mi s-a spus că domnul Grant a fost pe aici. Rămâne la masă?

— Nu! Are o întâlnire la hotel, dar probabil că va reveni mai târziu. Intră, Clemmy. Vreau să stăm de vorbă, închide uşa şi stai jos.

Fata intră liniştită, închise uşa, se aşeză pe canapea, îşi netezi încet rochia şi-şi întoarse spre el capul grațios şi chipul senin. Cum stătea, părea mai degrabă unul dintre acele tablouri desăvârşite care împodobeau încăperea, dar fără ca acolo să fie locul lor, străină nu numai de carnea şi sângele din fața ei, ci şi de casă, chiar şi de acel peisaj monoton ce se înfățişa pe fereastră, cu acoperişuri noi de şindrilă, cu coşuri noi care tăiau cerul proaspăt şi albastru. Această perfecțiune unică părea să sporească, în mintea lui Harcourt, sentimentul exasperant de jignire provocat de demascarea lui Lige. I se părea o infamie pe care providența nu o putea îngădui, ca o fată atât de desăvârşită, o ființă fără pereche – şi de-ar fi fost numai ea şi ar fi fost de ajuns ca să înnobileze acea avere pe care numai priceperea şi geniul lui o putuse ridica din mâlul stuhăriilor Tasajarei, unde o lăsase Lige – să fie victima acestor mizerii. Cum se putea compara greşeala lui scuzabilă, cu această pedeapsă mult prea mare!

— Clemmy, am să-ți pun o întrebare. Ascultă, draga tatei – începu el, amintind de tandrețea care existase între ei în vremea copilăriei, dar citind în ochii ei netulburați o maturitate care nu se emoționa la această amintire, el abandonă tonul. Ştii, Clementina, eu nu m-am amestecat niciodată în treburile tale, nici n-am încercat să-ți

influențez prieteniile. Indiferent ce-ar spune oamenii despre mine, de asta nu pot fi acuzat. Am avut totdeauna încredere în tine aşa cum aş fi avut în mine însumi şi te-am lăsat să-ți alegi singură tovărăşiile. Dar aş vrea să ştiu… am astăzi motivele mele să întreb… care sunt relațiile dintre tine şi Grant?

Capul de marmură de Paros al Minervei de pe biblioteca din spatele ei nu putea exprima mai multă stăpânire de sine, fără nici o sfială de fetişcană, decât Clementina în acel moment. Taică-său nu se aşteptase s-o vadă sfâşiindu-se, dar nici el nu se aştepta să primească o replică atât de rece:

— Vrei să spui dacă *l-am acceptat*?

— Nu… ei… da.

— Atunci, nu! De asta a vrut să te vadă? Ne înțelesesem să nu pomenească nimănui de acest subiect.

— Nu mi-a vorbit de asta. Era doar o părere de-a mea. Am discutat cu totul altceva. Poate că tu, Clementina, nu ştii – începu el prevenitor – dar în ultima vreme am devenit ținta unor calomnii anonime, iar Grant s-a străduit să afle de unde vin. O calomnie care se referă la lucruri vechi, tocmai de pe vremea Sidonului şi am nevoie de mintea ta limpede şi de memoria ta bună ca să o pot combate.

Apoi îi repetă clar, calm, fără nici o urmă din mânia care-l bântuise cu câteva clipe mai înainte, miezul celor dezvăluite de Grant. Fata ascultă fără să trădeze vreo emoție. Când termină, îl întrebă:

— Şi ce vrei să-mi aduc aminte?

Acum venea partea cea mai grea a rolului lui Harcourt.

— Ei bine, îți aduci tu aminte să-ți fi spus eu în ziua în care au plecat cei doi topografi… că… am cumpărat terenul lui Lige mai demult?

— Da îmi amintesc că mi-ai spus, dar…

— Dar ce?

— Am crezut c-ai spus asta doar ca s-o linişteşti pe mama.

Daniel Harcourt simți că i se scurge tot sângele din vine, dar împins de un impuls irezistibil, voi să bea amarul până la fund.

— Atunci cum ai crezut tu că stau lucrurile în realitate?

— Am crezut că Lige Curtis ți-a lăsat terenul, pur şi simplu.

Harcourt respiră din nou.

— Dar de ce? De ce s-o facă?

— Păi… datorită mie.

— Datorită ție! Pentru dumnezeu, dar ce amestec ai tu în treaba asta?

— Mă iubea!

Pe fața ei liniştită, neclintită nu se vedea urmă de vanitate, înfumurare sau cochetărie şi Harcourt îşi dădu seama după asta că spunea adevărul.

— Te iubea! Pe tine, Clementina?! Fata mea! Ți-a spus el vreodată asta?

— Nu prin vorbe! Când stăteam la geamul din spate, sau în grădină, totdeauna se arăta şi el şi începea să bată drumul în sus şi-n jos, iar uneori rătăcea pe malul apei ceasuri în şir, ca o sălbătăciune. Nu cred să-l mai fi văzut cineva, sau dacă l-au simțit, au socotit că era vorba de Parmlee, care se învârtea după Euphemia. Şi Euphemia credea la fel şi de asta era aşa de încrezută şi-l lua pe Parmlee cam de sus în ultima vreme. Şi în noaptea aceea, când au venit Grant şi Rice, a crezut că era tot Parmlee. De fapt, era Lige Curtis, care stătea în ploaie şi se uita la ferestrele luminate şi, probabil, după aceea s-a dus să stea de vorbă cu tine în prăvălie. Totdeauna am lăsat-o pe Phemie să creadă că era Parmlee… părea să-i facă atâta plăcere!

În purtarea ei nu era nici o undă de răutate, sau îngâmfare, nici un aer ocrotitor în tonul ei. Era la fel de calmă şi neîndurătoare ca şi soarta ce l-ar fi putut împinge pe Lige la distrugere. Când se opri, chiar şi tatăl ei simți un fior uşor de spaimă.

— Atunci înseamnă că nu ți-a spus niciodată vreo vorbă, aşa-i? întrebă el, iute.
— O singură dată. Eram singură într-o zi şi adunam nuferi, la vreo milă mai jos de cotul râului şi a dat pe neaşteptate peste mine. Probabil pentru că nici n-am luat-o la fugă, nici n-am sărit în sus – nu vedeam de ce-ar fi trebuit să fug sau să sar în sus – el mi-a spus: „Domnişoară Harcourt, dumneavoastră nu vă este frică de mine, aşa, ca celorlalte fete? Nu socotiți, la fel ca ele, că-s beat sau pe jumătate nebun?”. Nu mai ştiu exact ce i-am spus, dar cam ăsta era miezul, că, indiferent dacă era beat, pe jumătate nebun sau treaz, nu vedeam nici un motiv să-mi fie frică de el. Apoi mi-a spus că, dacă-mi plac nuferii, pe locul lui erau câți nuferi voiam şi chiar şi locul lui mi-l dădea, cu nuferi cu tot, pentru că el avea de gând să plece, fiindcă nu mai putea îndura singurătatea aceea. Spunea că el n-are nici o legătură nici cu pământul, nici cu oamenii din partea locului – aşa cum n-aveam nici eu – şi de asta se simțea atras de mine. I-am spus că, dacă îi era atât de groază de locul lui, n-avea decât să-l lase-n plata domnului, sau să-l vândă altcuiva care ar fi avut nevoie de el şi să plece. Asta i-a trecut prin minte atunci când ți l-a oferit dumitale… sau, cel puțin, aşa am crezut eu atunci când ne-ai spus că ai cumpărat terenul. Nu ştiu ce ți-o fi spus el… fiindcă de față cu mama n-ai pomenit o vorbă.
Domnul Harcourt rămase uitându-se la ea, năuc de uimire.
— Şi tu… crezi că… că Lige Curtis… te… te iubea?
— Da, cred că mă iubea… şi mă iubeşte şi acum!
— Acum? Ce vrei să spui? Omul e mort! izbucni Harcourt.
— Uite, eu nu cred asta!
— Imposibil. Gândeşte-te ce spui.
— Când toată lumea zicea că e mort, eu n-am reuşit nici să cred, nici să încerc sentimentul că e mort, iar acum, după ce-am auzit povestea aceea, ştiu că e în viață.
— Dar atunci de ce n-a apărut la vreme, ca să pretindă dreptul asupra proprietății?
— Pentru că nu-i păsa.
— Atunci de ce-i pasă?
— De mine, cred eu.
— Dar calomnia asta parcă nu prea aduce cu gestul unui om care te iubeşte.
— Dar seamănă cu a unuia gelos.
Făcând un efort, Harcourt se scutură de neîncrederea şi uimirea aceea şi luă situația aşa cum era. Trebuia să lupte acum cu un adversar în carne şi oase, dar carnea şi oasele acelea aveau să fie tare nevolnice în mâinile netulburatei fete de lângă el. Fața i se lumină. Deşi nu se clinti un muşchi pe chipul ei, probabil că aceeaşi idee să fi trecut şi prin mintea Clementinei atunci când reluă discuția.
— Nu văd de ce te mai frămânți de-acum cu treaba asta – spuse ea. E doar o chestiune ce mă priveşte pe mine şi pe el. Poți s-o laşi în seama mea.
— Dar dacă te înşeli şi omul nu mai e în viață?
— Nu mă înşel. Acum sunt convinsă că l-am şi văzut.
— L-ai văzut?
— Da – spuse fata şi pentru prima dată chipul i se însufleți. Acum patru sau cinci luni, când am făcut o vizită familiei Brione, la Monterey. Era lună şi ne plimbam călare spre locul vechii Misiuni. În jurul hotelului, erau câțiva mexicani tolăniți, iar unul dintre ei îmi atrase atenția, pentru că mă privea insistent, dar n-am putut să-i văd deloc fața, ci doar ce-am reuşit să surprind sub sombreroul acela tras pe ochi; era îmbrăcat cu un poncho şi la gât avea legată o batistă neagră de mătase. Dar am simțit că era, totuşi, un american, iar ochii mi s-au părut cunoscuți. Cred că el era.
— De ce n-ai spus nimic de treaba asta până acum?
De pe chipul fetei se şterse orice urmă de însuflețire.
— De ce ți-aş fi spus? îi replică ea, cu indiferență. Pe atunci nu ştiam nimic de

poveştile astea. Nu însemna nimic pentru noi. Nu te-ai fi dat în vânt ca să-l vezi iarăşi.

Se ridică, îşi aranja veşmintele şi se uită la taică-său.

— Dar un lucru trebuie să faci de îndată.

Vocea i se schimbase atât de mult şi de ciudat, că taică-său spuse iute:

— Ce anume?

— Nu-l mai lăsa pe Grant să adulmece urma asta. O să-ți sperie vânatul, sau o să-l exaspereze pe om şi nu asta vrei dumneata.

Vocea ei era tot atât de poruncitoare acum, pe cât de indiferentă fusese mai înainte. Şi era pentru prima dată când o auzea vorbind mai puțin elevat. Replica n-ar fi fost mai izbitoare dacă ar fi venit de pe buzele de marmură din spatele ei.

— Dar i-am promis că o să mergem mâine împreună la avocatul meu şi am să încep acțiunea împotriva proprietarilor *Trâmbiței*.

— Să nu faci asta. Descotoroseşte-te de ajutorul lui Grant în treaba asta şi du-te singur la proprietarul *Trâmbiței*. Ce fel de om e? Poți să-l inviți cumva la noi?

— Nu l-am văzut niciodată. Cred că locuieşte la San Jose. E un om cu avere şi are mult pământ acolo. Doar îți dai seama că, după ce a apărut primul articol în ziar, nu puteam să mai am nici o legătură cu el, mai ales că ştiam că-l angajase şi pe fratele tău… deşi Grant spune că băiatul n-a avut nici un amestec în treaba asta de care e vinovat numai Fletcher. Chiar dacă l-aş invita, nu va veni.

— Trebuie să vină. De asta mă ocup eu.

Se opri şi-şi reluă aerul indiferent de mai înainte.

— Şi eu trebuie să-ți spun ceva, tată. În ziua în care am fost la San Mateo, domnul Shipley mi-a cerut mâna.

În ochii tatălui se aprinse o scânteie lacomă.

— Ei şi? se repezi el.

— I-am adus aminte că nu ne cunoaştem decât de vreo câteva săptămâni şi că mie îmi trebuie ceva mai mult timp ca să mă gândesc.

— Să te gândeşti! Păi, Clemmy, e dintr-una din cele mai vechi familii din Boston, bogați de pe vremea tatălui şi bunicului lui… bogați pe când eu țineam o dugheană, iar maică-ta…

— Am crezut că-l simpatizezi pe Grant – făcu ea, liniştită.

— Da, sigur, da dacă poți alege, dacă nu te-ai legat sufleteşte de nimeni, păi atunci Shipley de departe e cel mai de vază. Dar dacă ajunge la urechile lui scandalul ăsta…

— Cu atât mai bine dacă eu sunt cea care ezit să-i dau un răspuns. Dar dacă socoteşti că e mai bine aşa, atunci uite, mă aşez la masă să-i scriu de îndată că nu pot să accept cererea lui.

Fata se îndreptă spre masă.

— Nu, nu! Nu asta am vrut să spun – se grăbi Harcourt să intervină. Mă gândeam că de aude povestea asta, să nu se spună că el a dat înapoi.

— Sora lui ştie şi ea de faptul că mi-a cerut mâna şi, deşi nu-i prea convine lucrul acesta şi nici nu mă prea îndrăgeşte, ea nu va nega niciodată. Şi fiindcă veni vorba, îți aminteşti când s-a rătăcit pe drum în ziua aceea, la San Mateo?

— Da.

— Ei bine, a fost cu fiul dumitale, John Milton, toată vremea şi au luat masa împreună la Izvorul de Cristal. Am aflat asta întâmplător, de la hotelier.

Harcourt se încruntă.

— Îl cunoştea de mai înainte?

— Nu ştiu, dar acum îl cunoaşte.

Chipul lui Harcourt se întunecă, muncit de gânduri, de îndoieli.

— Ținând seama de propunerea lui Shipley şi toate scandalurile astea, nu prea îmi place şi povestea asta acum, Clemmy!

— Mie, da!

Harcourt se uită pătrunzător la ea în timp ce pe faţă i se citea încă o umbră de îndoială. Deşi îi cunoştea firea rece şi calmă, i se părea totuşi, imposibil să nu fie atrasă nici de Grant, nici de Shipley. Avea ea vreun ideal măreţ, statornic, al ei, sau poate vreo pasiune irezistibilă de care el nu ştia nimic? Ea nu era genul care să-şi trădeze pasiunea… şi aveau să afle asta cu toţii când avea să fie prea târziu! Să fi fost ceva între ea şi Lige şi el să nu ştie nimic? Gândul acesta îl făcu să se cutremure. Fata se îndreptă spre uşă, când el o strigă, făcând parcă un efort.

— Dacă socoti că e mai bine să-l întâlneşti pe Fletcher, poţi să dai o fugă la San Jose, o zi, două, ia-o şi pe mama şi staţi la Ramirez. El trebuie să-l cunoască, sau măcar ştie pe altcineva care-l cunoaşte. Bineînţeles, dacă-l întâlneşti şi-l inviţi la noi, ca din întâmplare, ar fi cu totul altceva.

— Bună idee – spuse ea, iute. Aşa fac. Mă duc să vorbesc cu mama.

Fu izbit cât de schimbate îi erau vocea şi chipul. Se iluminaseră şi una şi alta, deodată, parcă de un fel de nerăbdare şi se schimbaseră atât de mult, încât acum căpătaseră o notă de asprime şi agresivitate. Ieşi din cameră cu o grabă de fetişcană şi-l lăsă singur, pradă unei noi şi nedesluşite temeri.

Câteva ceasuri mai târziu, Clementina stătea în picioare în faţa ferestrei de la sufragerie, care dădea spre cartierele mărginaşe ale oraşului. Luna împrumuta vastelor întinderi albastre ale Tasajarei o lucire uşoară, ca şi cum apele râului s-ar fi revărsat din nou. Alături de ea, din umbra draperiilor, Grant o urmărea cu ochi neliniştiţi.

— Atunci trebuie să socotesc că acesta-i răspunsul dumitale de neclintit, Clementina?

— Da. Şi dac-aş fi ştiut mai dinainte de aceste calomnii, de-ai fi fost ceva mai sincer cu mine chiar şi atunci, în ziua când ne-am dus la San Mateo, răspunsul meu ar fi fost la fel de neclintit şi ai fi scăpat şi dumneata de îndoieli. Nu-ţi fac nici un reproş, domnule Grant. Vreau să cred că ai socotit că era mai bine să nu le ştiu… şi asta tocmai când te străduiai să afli dacă erau minciuni sau nu… Şi, totuşi, răspunsul meu ar fi fost acelaşi. Atâta vreme cât pe numele tatălui meu rămâne pata asta, n-am să îngădui ca acest nume să fie alăturat numelui dumitale, prin căsătorie sau logodnă. Nici mândria mea, nici a dumitale, nu ne mai îngăduie ca, după asta, să continuăm o simplă prietenie. Îţi mulţumesc pentru că te-ai oferit să ne ajuţi, dar eu nu pot accepta cu nici un chip, iar altora ar putea să li se pară că e un mod de a revendica eventuale pretenţii. Îmi vine să cred că, atunci când dumneata te-ai oferit, iar tata a acceptat să începeţi această anchetă, amândoi aţi ştiut că asta pune capăt oricăror relaţii de acest gen între noi.

— Dar te înşeli, Clementina, crede-mă! Poţi spune că am fost un zănatic, un indiscret… Dar nici unul dintre cei ce cunosc demersurile făcute în numele tatălui dumitale nu ştie nimic de speranţele pe care le nutresc în legătură cu dumneata.

— Dar eu ştiu şi pentru mine e de-ajuns.

Chiar şi în acel moment, când se lupta disperat cu propria lui pasiune, fu izbit de tonul ei şi îşi aruncă iute spre ea, ochii în care revenise ceva din vechea lui privire scrutătoare şi critică. Ea stătea dinaintea lui dreaptă, calmă, stăpână pe sine şi adâncită în gânduri. Da! S-ar putea ca fata dughenarului din vest să aibă mai multă mândrie decât el.

— Deci mă îndepărtezi de dumneata?

— Nu, dumneata ne-ai îndepărtat pe noi.

— Noapte bună!

— La revedere.

El se înclină o clipă asupra mâinii ei reci şi apoi ieşi în hol. Ea rămase trăgând cu urechea, până ce auzi uşa închizându-se în urma lui. Alergă iute în hol şi apoi pe scări

în sus, cu o sprinteneală care părea de neconceput la impunătoarea zeiță de mai înainte. După ce intră în dormitor şi închise uşa, se lăsă pradă unei exuberanțe atât de uşuratice, încât, pentru a ajunge la geam, nu mai avu răbdare să ocolească patul care trona în mijlocul camerei, ci puse mâinile pe el şi sări uşor în cealaltă parte. De acolo urmări silueta lui Grant în vreme ce acesta traversa piața. Întorcându-se apoi în camera slab iluminată, alergă la o mică oglindă de toaletă rezemată de perete. Îşi puse mâinile pe genunchi, se aplecă deodată înainte şi se uită lung în oglindă. Oglinda dezvăluia ceea ce nimeni, ci doar Clementina mai văzuse, dar şi ea numai a rareori: sufletul şi ochii ştrengari ai unei fete încântate de sine, interesate, ai unei obişnuite fete de la țară!

CAPITOLUL X.

În anumite împrejurări, caracterul domnului Lawrence Grant părea să dezvăluie nişte contradicţii la fel de neaşteptate şi inexplicabile ca şi ale Clementinei Harcourt; trei zile mai târziu, îşi oprea calul la intrarea fermei Los Gatos. „Vizuina Felinelor" – numită astfel din cauza pumelor ce năpădiseră localitatea, care timp de un secol se însoriseră la intrarea unuia din cele mai încinse canioane din Masivul Coastei – fusese trezită la oarecare activitate de un american, Don Diego Fletcher, care cumpărase terenul, ridicase un gater şi văduvea de copaci canionul. Impresia de loc bântuit de pume era atât de puternică, încât Grant trăi sentimentul că luase până acolo urma unui duşman ce se furişa prin preajmă, în ciuda paşnicei dezvăluiri pe care o făceau cele câteva cuvinte de pe placa ce atârna pe faţada unei şandramale din scânduri negeluite şi care indicau că acolo se aflau birourile Companiei de cherestea şi terenuri Los Gatos. În faţa uşii, stătea tolănit un muncitor mexican care trăgea dintr-o ţigară. Da! Don Diego era acolo, dar sosise abia cu o seară înainte din Santa Clara şi se ducea după-amiază la colonelul Ramirez, aşa că era ocupat. Numai dacă era o chestiune foarte importantă… Dar purtarea hotărâtă, rece a lui Grant, mai mult chiar decât cuvintele lui, arăta că e vorba de ceva important şi servitorul îl conduse la Don Diego.

Înfăţişarea acestui proprietar de păduri şi patron de ziar nu îndreptăţea prin nimic bănuiala lui Grant că avea de-a face cu un adversar care se strecura pe furiş. Era un bărbat arătos, doar puţin mai în vârstă decât Grant, în ciuda unui păr alb, bogat şi cârlionţat ce contrasta ciudat cu mustaţa castanie şi faţa bronzată. Aceste trăsături contradictorii păreau o mască ce-i ascundea atât de bine identitatea, încât nu numai că nu semăna cu nimeni altcineva, dar nici măcar naţionalitatea nu i se putea stabili cu certitudine. Numai ochii de un albastru deschis, inteligenţi, cu o expresie rară de blândeţe şi frământare – păreau să fie ai omului din faţa lui Grant. Avea purtări alese, pline de naturaleţe. Îl pofti politicos pe musafir să ia loc pe scaun.

— Mi s-a spus – începu Grant, aproape deîndată – că dumneavoastră sunteţi răspunzător pentru o serie de atacuri calomnioase la adresa domnului Daniel Harcourt în *Trâmbiţa*, al cărei proprietar cred că sunteţi. Mi s-a mai spus că nu doriţi să furnizaţi temeiul acţiunii dumneavoastră, decât în cazul în care aţi fi forţat în faţa instanţei.

Ochii albaştri, neliniştiţi ai lui Flechter se opriră asupra lui Grant cu o expresie de milă şi suferinţă reţinută.

— Am auzit de ancheta pe care o întreprindeţi, domnule Grant. O faceţi în numele acestui domn Harcourt sau Harkutt – într-adins sublinie această deosebire de nume – cu scopul, bănuiesc, de a fi un fel de mediator. Socot că acest caz v-a fost prezentat în adevărata sa lumină. Cred că nu mai am nimic de adăugat.

— Acesta-i răspunsul dumneavoastră pentru ambasadorul domnului Harcourt – spuse Grant cu răceală. Şi i l-am transmis ca atare. Dar azi am venit să vă vorbesc în numele meu.

Buzele domnului Fletcher, atât cât se puteau vedea, schiţară un zâmbet ciudat:

— Credeam că… această chestiune rămâne… sau trebuie să rămână… în familie.

Chipul lui Grant deveni mai hotărât, ochii cenuşii îi scăpărau.

— O să vă convingeţi că poziţia mea în această chestiune este atât de independentă, încât eu nu sunt în situaţia domnului Harcourt, de a fi obligat să propun ori începerea unei acţiuni în tribunal, ori să las liniştit calomnia să planeze mai

departe. Pe scurt, domnule Fletcher, aşa după cum ştiţi, sau ştie cel ce v-a informat, eu sunt topograful care i-a dezvăluit domnului Harcourt valoarea terenului asupra căruia pretindea a avea un act de vânzare din partea unuia… Elijah sau Lige Curtis, cum îi spuneţi dumneavoastră – nu putu rezista ispitei de a-l imita pe adversarul lui şi a invoca plin de emfază numele exact. Şi, pe baza informaţiilor mele asupra valorii terenului, a început domnia sa să întreprindă amenajările care l-au făcut apoi om bogat. Dacă acest titlu de proprietar a fost obţinut în mod fraudulos, toate faptele privind această acţiune sunt atât de strâns legate, încât mă văd amestecat şi eu în conspiraţie.

— Nu vă grăbiţi puţin cu aceste presupuneri, domnule Grant? spuse Fletcher, cu nedisimulată surprindere.

— Asta se cade să judec eu, domnule Fletcher – i-o întoarse Grant, luându-l de sus.

— Toată California cunoaşte numele profesorului Grant şi ştie că e deasupra oricărei umbre de bănuială sau calomnie.

— De aceea vă şi propun să-l păstrăm aşa cum este.

— Şi pot să vă întreb în ce fel vă pot ajuta eu în privinţa asta?

— Retractând public şi de îndată în *Trâmbiţa* fiecare cuvânt din acea calomnie la adresa lui Harcourt.

Fletcher se uită ţintă la Grant.

— Şi dacă nu accept?

— Bănuiesc că staţi de destulă vreme prin California, domnule Fletcher, ca să ştiţi care-i alternativa atunci când e vorba de un gentleman – îi răspunse Grant, cu răceală.

Fletcher se uită la chipul lui Grant mai departe ţintă, cu ochii lui blânzi şi albaştri, în care acum surpriza copleşea expresia lor obişnuită de frământare şi suferinţă.

— Dar asta nu e mai degrabă în stilul colonelului Starbottle decât al profesorului Grant? îl întrebă el, zâmbind uşor.

Grant se ridică brusc, alb la faţă.

— Veţi avea o ocazie mai bună să vă daţi seama – replică el – atunci când colonelul Starbottle va avea onoarea de a vă face o vizită din partea mea. Vă mulţumesc că mi-aţi amintit de imprudenţa pe care am făcut-o – lăsându-mă mânat de nebunie – de a socoti că această chestiune putea fi rezolvată în termeni amabili.

Se înclină cu răceală şi ieşi. După ce încălecă şi porni, simţi că-i ardeau obrajii. Acţionase, totuşi, cântărind totul cu calm. Ştia că în ochii băştinaşilor din California, atitudinea lui n-avea nimic extravagant sau don-quijotesc. Oamenii se certau şi duelau pentru motive mult mai mărunte. Aproape că se convinse şi el, pe jumătate, că fusese insultat şi că de-ar fi fost să ţină seama doar de motive de afaceri şi onoarea meseriei reclama retragerea atacurilor îndreptate asupra lui Harcourt. Dar nu era pe deplin convins nici de ideea că Fletcher era personal răspunzător de calomnie, că o făcuse dintr-o răutate gratuită. Pe de altă parte, omul nu arăta nici a fi o unealtă în mâna vreunui duşman ascuns, lipsit de scrupule. Oricum, el îşi jucase cartea. Chiar dacă nu reuşea decât să provoace un duel între el şi Fletcher, cel puţin cu asta va abate atenţia opiniei publice de la Harcourt asupra sa. Ştia că poziţia lui mult mai înaltă avea să lase în umbră cealaltă victimă, mai puţin importantă. Avea să facă acest sacrificiu. Era datoria lui de gentleman, chiar dacă ei nu-i va păsa şi nu va socoti acest gest drept o dovadă a dragostei lui dezinteresate!

Ajunse la punctul unde poteca muntelui dădea în drumul mare al Santei Clara, când, deodată, atenţia îi fu atrasă de o caleaşca de modă veche, dar frumoasă, şi trasă de patru catâri albi, care o luă la vale înaintea lui şi apoi o apucă deodată pe un drum particular. Dar nu echipajul acela pitoresc, de gală, al vreunui grande spaniol de prin partea locului, îl făcu să tresară şi să-i scânteieze ochii, ci silueta de neconfundat, zveltă, elegantă şi profilul fermecător al Clementinei, ce stătea pe bancheta din spate

şi era îmbrăcată în mătăsuri uşoare. Nu era vreo închipuită asemănare, nici rezultatul reveriei lui… Ca ea nu mai era nimeni alta… Era chiar ea! Dar ce făcea acolo?

Dinspre încrucişarea de drumuri, unde praful vehiculului încă nu se împrăştiase, venea alene un cowboy. Grant îl strigă. Ah! O frumoasă *carroza de cuatro mulos* pe lângă care a trecut chiar mai înainte? Şi, senor, aşa-i. Era a lui Don Jose Ramirez, care locuieşte sub deal. Aducea nişte oaspeți la *casa*.

Ramirez! Acolo se ducea şi Fletcher! Oare ştia Clementina că acesta era prieten cu Fletcher? La această neaşteptată întâlnire nu exista riscul ca fata să fie expusă vreunor neplăceri, sau unei primiri foarte reci, sau chiar insultei? Nu era mai bine s-o pună în gardă? Ea îi interzisese lui Grant să o mai viziteze până când nu se va şterge acea pată de pe numele tatălui ei. Dar îl putea învinui dacă încerca s-o ferească să dea ochi cu cel ce lansase calomnia împotriva tatălui ei? Nu! Îşi suci scurt calul în loc, o luă spre întretăiere şi-i dădu pinteni spre Casa.

Aceasta se vedea de-acum: un zid nu prea înalt, de forma unui patrulater, durat din chirpici, văruit în alb, care, pe fundalul verde al coastei, semăna cu o îngrămădire de pietre eratice. Caleaşca aceea cu patru catâri era mult înaintea lui, trecuse de-acum de jumătatea drumului şerpuit care urca spre proprietate. Apoi văzu cum ajunge la zid şi dispare în curte. El ar putea încă să ajungă la vreme şi să-i vorbească înainte ca ea să se retragă să-şi schimbe veşmintele! Are să-i spună pur şi simplu că, în vreme ce făcea o vizită de afaceri la Compania de cherestea şi terenuri Los Gatos, a aflat de legătura lui Fletcher cu calomnia şi, din întâmplare, că acesta avea de gând să-l viziteze pe Ramirez. Soarta care i-a scos în cale caleaşca a determinat, apoi cursul evenimentelor.

Când intră în curte, observă că mai exista un drum, evident mai de-a dreptul spre Los Gatos, probabil vechea cale de comunicație mai scurtă – între cele două ferme. Acest fapt avea să fie demonstrat în mod semnificativ o clipă mai târziu. Grant lăsă calul în grija unui om, îi trimise Clementinei cartea lui de vizită şi se aşeză neliniştit pe una dintre băncile ce înconjurau acel *patio*, când, deodată, prin poarta opusă intră iute şi descăleca un bărbat cu un aer familiar. Un om de casă, care-l recunoscuse, îi aduse la cunoştință că Dona avea drept oaspete o doamnă, dar că amândouă aveau să se arate într-o clipă în galerie, să servească ciocolata. Străinul nu era altul decât omul de care se despărțise Grant doar cu o oră mai înainte: Don Diego Fletcher.

Într-o clipă, îşi dădu seama în ce situație idioată se vârâse. Singura scuză pe care o putea invoca pentru că o urmase pe Clementina fusese aceea de a o preveni de sosirea omului care tocmai intrase şi care acum avea s-o întâlnească în acelaşi timp cu el. Pe moment, îi trecu prin minte gândul să se strecoare încet în ocolul cailor, să încalece şi să fugă de la ferma aceea, dar îşi dădu seama că asta ar fi însemnat că fuge tocmai de cel pe care-l provocase la duel şi, în plus, un fel de duşmănie care se iscă în inima lui îl îmboldi să rămână. Ochii celor doi se întâlniră: ai lui Fletcher vădind un fel de nemulțumire amestecată cu uimire, ai lui Grant – duşmănie greu ascunsă. Nu se ştie ce şi-ar fi spus cei doi, pentru că în clipa aceea se auziră pe coridor vocile Clementinei şi a doamnei Ramirez şi amândouă se arătară în galerie.

Cei doi bărbați stăteau în picioare, unul aproape de altul. Era imposibil să-l vezi doar pe unul şi pe celălalt nu. Cu toate astea, lui Grant – care-şi îndreptase fulgerător privirea spre Clementina – i se păru că ea nu vede pe nici unul. Rămase, un moment, în cadrul uşii, cu acel aer de siguranță şi grație rece pe care-l avusese – îşi amintea de el – pe podium, atunci, la Tasajara. Lăsă pleoapele uşor în jos, de parcă ar fi fost prinsă deodată de un gând sau de-o timiditate feciorelnică. Văzând ezitarea ei, doamna Ramirez trecu nerăbdătoare înainte.

— Sfântă Fecioară! exclamă frumoasa doamnă, privindu-i pe cei doi bărbați care nu scoteau o vorbă. Am dat buzna pe neaşteptate peste dumneavoastră… sau v-a pierit glasul. Dumitale, Don Diego, ți se aude vocea destul de tare când te întâlneşti cu Don

Jose. Măcar prezintă-ne pe prietenul dumitale.

Grant își reveni pe dată.

— Mi-e teamă – spuse el, înaintând – că, dacă domnișoara Harcourt n-are nimic împotrivă, eu nu-s decât în trecere pe la dumneavoastră, senora. Am zărit-o acum câteva momente în caleașca dumneavoastră și, pentru că aveam să-i transmit un mesaj, am îndrăznit s-o urmez până aici.

— E domnul Grant, un prieten de-al tatălui meu – spuse Clementina, zâmbind cu deplină stăpânire de sine, ca și cum atunci s-ar fi trezit după o clipă de uitare, dar părând să nesocotească privirea imploratoare a lui Grant. Dar pe celălalt domn nu am avut plăcerea să-l cunosc.

— Ah… Don Diego Fletcher, concetățean de-al dumneavoastră, deși cred că nici el nu vă cunoaște.

Clementina nu lăsă prin nimic să se vadă că era conștientă de prezența dușmanului tatălui ei, totuși Grant înțelese, după calmul cu care se uită înspre Fletcher, că îi recunoscuse numele. Era însă prea preocupat de fată ca să bage de seamă tulburarea lui Fletcher sau efortul evident cu care acesta se înclină, în cele din urmă, în fața ei. Părea natural să fie tulburat de această dublă întâlnire cu fata celui pe care-l calomniase și cu omul care alesese calea duelului. Dar era cu totul uimit de graba de neînțeles a Donei Maria de a-i invita să servească ciocolata, cum uimit era văzând-o pe Clementina împrumutând din entuziasmul spaniol al gazdei sale. Știa că era o situație stânjenitoare, care trebuia depășită fără a da loc la scene. În prezența Clementinei era înclinat să se poarte chiar politicos cu Fletcher, dar era ciudat că, în aceeași atmosferă exuberantă, plină de politețuri și complimente, el, Grant, trebuia să se simtă cel mai stingherit.

Se așeză și luă și el parte la discuție. Pentru ca să-l audă și Clementina, lăsă să se înțeleagă că fusese la Los Gatos cu diverse treburi. Nu reuși să găsească nici măcar prilejul de a schimba o privire cu ea și se simți și mai stânjenit când văzu că fata nu arăta nici urmă de mirare, nu dădea nici o importanță vizitei lui inoportune. Chinuit de nehotărâre, el se lăsă furat de ospitalitatea spaniolă exagerată a gazdei și acceptă să rămână și la cina ce se servea devreme. Iar ca o culme a acelor împrejurări nefericite, vorbăreața Dona Maria – considerându-l pe el oaspete de vază, fiind străin, în detrimentul lui Fletcher, om din partea locului – îl acapara cu totul. Îl înconjură cu toate onorurile casei; trebuia să-i arate ruinele clădirii vechii misiuni, lângă ocol; Don Diego și Clementina aveau să vină și ei îndată în grădină.

Îi aruncă o privire desperată Clementinei, iar aceasta, drept răspuns îi zâmbi calm, părând la fel de indiferentă față de stânjeneala evidentă și eforturile de a arăta degajat ale bărbatului de lângă ea, așa încât Grant se întoarse și se depărta împreună cu doamna Ramirez.

În galerie se lăsă o tăcere atât de adâncă, încât pașii și vocile lui Grant și ale gazdei, care se îndepărtau pe coridor, se auziră limpede până când ajunseră la capăt. Apoi Fletcher se ridică, scoțând o exclamație nearticulată. Clementina duse iute degetul la buze, se uită de jur împrejur, îi întinse mâna, spunându-i „Vino!" și pe jumătate îl conduse, pe jumătate îl târî în coridor. Se întoarse la dreapta, deschise ușa unei mici cămăruțe ce părea un amestec de budoar și capelă, în care lumina pătrundea printr-o ușă de sticlă ce dădea spre grădină, iar într-o parte se afla un crucifix mare – alb și negru – sub care era un scaun de rugăciune. După ce închise ușa, se întoarse cu fața spre însoțitorul ei. Dar nu mai era chipul femeii ce stătuse mai înainte în galerie; era chipul care-o privise din oglindă, la Tasajara, în noaptea când plecase Grant: împurpurat, avid, un chip obișnuit, cuprins de o banală tulburare!

— Lige Curtis! exclamă ea.

— Da! răspunse el, pornit. Lige Curtis, pe care l-ai crezut mort! Lige Curtis, de

care cândva ți-a fost milă, pe care l-ai compătimit şi disprețuit. Lige Curtis! Cu al cărui pământ v-ați îmbogățit. Cel care pe atunci l-ar fi împărțit cu voi de bunăvoie, dar pe care tatăl tău l-a jucat pe degete şi l-a jefuit. Lige Curtis, cel înfierat de el drept o otreapă de bețivan şi sinucigaş! Lige Curtis…

— Taci!

Îi puse mâna ei mică peste gură, cu un gest iute, dar stângaci, de şcolăriță – gest de neconceput pentru oricine îi cunoştea eleganța nonşalantă a mişcărilor – şi-l ținu aşa. El se zbătu mânios, nerăbdător, plin de reproş, apoi, prins deodată de obişnuita lui slăbiciune – la fel de revelatoare ca şi apucăturile ei băiețeşti de altădată – îi sărută mâna, iar ea o lăsă să cadă în jos. Apoi, punându-şi ca o fetişcană mâinile în şolduri şi făcând o reverență caraghioasă în fața lui, spuse:

— Lige Curtis! Cum să nu! Lige Curtis, care a jurat să facă orice pentru mine! Lige Curtis, care a promis să se lase de băutură de dragul meu, care de dragul meu urma să plece din Tasajara! Lige Curtis, care avea s-o apuce pe drumul cel bun şi să-şi păstreze terenul, ce trebuia să fie cuibul nostru mai târziu şi pe care apoi l-a vândut… şi s-a vândut şi pe el, pe deasupra… lui tata, pe un pahar de whisky! Lige Curtis, care a dispărut şi ne-a lăsat să credem că a murit, numai ca să ne poată ataca pe ascuns, din adăpostul mormântului lui!

— Da… dar gândeşte-te cât am suferit în toți anii aceştia… nu pentru pământul acela blestemat… doar ştii că nu mi-a păsat niciodată de el… din cauza ta, Clementina… tu, cea bogată admirată de toată lumea, idolatrizată, aflată atât de sus deasupra mea… a uitatului proscris… a sinucigaşului nenorocit… a celui căruia i-ai jurat, totuşi, credință. Cui dintre toți vânătorii aceia lacomi de avere, pe care banii mei… sângele meu, cum ai fi putut gândi, i-a atras spre tine… te-ai ostenit să-i mărturiseşti cum te strecurai pe poarta cea mică a grădinii, ca să-l întâlneşti pe proscris? Şi te uimeşte că, văzând cum trec anii şi tu eşti fericită, nu m-am putut hotărî să rămân mai departe la fel de uitat? Te miră că, atunci când tu ai trântit uşa în nasul trecutului eu am venit s-o deschid… chiar dacă numai puțin… atât cât lumina lui să te facă să tresari?

Ea nu tresări şi nici nu se arătă tulburată: stătea şi se uita cu reproş la el.

— Spui c-ai suferit! îi replică ea, zâmbind. Nu arăți chiar atât de nenorocit. E drept că ai părul alb, dar îți vine bine şi acum eşti un bărbat mai arătos, Lige Curtis, decât erai când te-am întâlnit eu prima oară. Eşti mult mai bine – continuă ea, măsurându-l din ochi. Mai puternic şi mai sănătos decât acum cinci ani. Eşti bogat, îți merge bine, ai tot ce-ți trebuie ca să fii fericit, dar… ajungând aici, ea chicoti, îl apucă de mâini şi-l ținu cu brațele desfăcute, într-un gest familiar, dar cam vulgar. Dar eşti acelaşi Lige Curtis de pe vremuri. Numai tu puteai să fugi şi să te ascunzi în chipul ăsta prostesc. Numai tu puteai să-ți laşi pământul să-ți scape din mâini în felul ăsta prostesc şi plin de generozitate. Numai tu erai în stare să turbezi într-adevăr şi să-i spui tatei lucrurile acelea josnice, tâmpite, care nici măcar nu l-au jignit… În stilul tău de a bate câmpii. Fiindcă, bogat sau sărac, beat sau treaz, în zdrențe sau elegant, cu mutră arătoasă sau de prostănac… eşti totdeauna acelaşi Lige Curtis.

Pe măsură ce ea îşi dezvăluia firea de țărancă, realistă pe care nimeni altcineva, ci doar Lige Curtis o ştia – în aceeaşi măsură se revela şi nehotărâtul, nevolnicul, emotivul vagabond din Sidon, ca să-i iasă în întâmpinare. O privi cu un zâmbet nesigur, iar cei cinci ani de resemnare copilărească – deşi purtați pe spinarea unui bărbat care, moral şi spiritual, îi era superior – se topiră încet. O trase spre el, dar, în acelaşi timp, fu cuprins subit de îndoială.

— Ei bine, dar ce cauți aici? Tipul ăsta care a venit după tine are vreun drept asupra ta?

— Nu, nu în afară de dreptul pe care tu l-ai silit să şi-l asume. L-ai făcut aliatul

tatei. Nu ştiu de ce-a venit aici. Ştiu însă de ce-am venit eu… să te găsesc pe tine!

— Bănuiai, deci?

— Ştiam precis! Taci.

În curte se auziră vocile lui Grant şi cea a doamnei Ramirez, care se întorseseră. Clementina îl preveni, cu un gest ştrengăresc, de fetişcană, îl luă din nou de mână, îl trase iute spre uşa de sticlă, se strecură împreună cu el în grădină şi dispărură îndată în umbra desişului de *ceanothus*.

— Probabil că s-au întâlnit cu Don Jose în grădină şi cum el şi Don Diego au o seamă de afaceri împreună, Dona Clementina fără îndoială că i-a lăsat singuri şi s-a dus în camera ei. Fiindcă astăzi nu sunteți prea amuzanți pentru doamne, dumneavoastră, cei doi *caballeros*! Aveți multe treburi de rezolvat, aşa-i? Sau poate că ați stat de vorbă şi nu v-ați înțeles? Mă duc s-o caut pe senorita, iar pe dumneata te las, Don Distraido!

Din păcate, s-ar părea că scuzele lui Grant ca şi încercările lui de a o reține au fost la fel de neconvingătoare, mai ales că el socoti că atunci avea singura ocazie de a o întâlni pe Clementina singură, fără Fletcher. Când doamna Ramirez plecă, el îşi aprinse o țigară şi începu să bată nerăbdător galeria în sus şi-n jos. Dar nici Clementina nu se arăta, nici gazda nu se întorcea. Un pas uşor în coridor făcu să-i renască speranța… dar nu era decât un majordom încărunțit, venit să-i arate camera în care se putea aranja pentru cină.

Îl urmă mecanic de-a lungul acelui lung coridor, până ajunse la un al doilea coridor. Poate avea norocul s-o întâlnească pe Clementina! Dar intră în camera lui, fără să dea ochii cu nimeni. Era o încăpere cu o boltă largă, cu o singură fereastră, tăiată adânc în peretele gros, care părea să îndrepte privirile, ca un telescop, asupra unui colț ascuns, uitat, plin de desişuri al grădinii. În vreme ce se spăla pe mâini, se uita absent la acel verde decupaj încadrat de marginea întunecată a ferestrei, când atenția îi fu atrasă de o mişcare în frunziş, stârnită de trecerea grăbită a două siluete, pe jumătate ascunse vederii. Nălucirea unei rochii păru să arate că era vorba de o fluşturatică fată în casă, ce fugea ruşinată urmărită şi asaltată de drăguțul ei, flăcăul de la vaci. Pe un îndrăgostit muncit de desperare nu-l poate mângâia nici măcar fericirea nevinovată, pastorală pe care o trăiesc alții. Grant era pe cale să se întoarcă enervat cu spatele când, deodată, se opri încremenit şi apoi se apropie iute de fereastră. După ce-a rezistat cât a putut asalturilor acelui nevăzut Corydon, frunzişul ce-l ascundea păru să cedeze odată cu timida Chloris şi, dându-se la o parte, lăsă să se vadă cum se fură un sărut. Grant îngheță, cu mâna pe zid. Fiindcă cea care îndepărta mâna lui Fletcher din jurul mijlocului ei şi-şi scutură fusta de frunze nu era alta decât liniştita, netulburata Clementina, care se îndreptă gânditoare spre casă.

CAPITOLUL XI.

„Cititorii *Trâmbiței* trebuie să fi observat că, în coloanele sale, s-au făcut adesea referiri la unele zvonuri care circulă cu privire la începuturile Tasajarei şi care se părea că umbresc activitatea de pionierat a lui Daniel Harcourt. Cei ce conduc destinele acestui ziar au socotit că, potrivit menirii netemătoare şi independente a *Trâmbiței*, aceste zvonuri trebuie consemnate în întregime, ca parte integrantă a informației cerute de cititorii unui ziar de prima mână, neinfluențat de situația socială a celor implicați, ci pur şi simplu ca material de presă. Din aceste motive, *Trâmbița* nu socoteşte necesar să adreseze nici un cuvânt de scuză. Dar pentru atitudinea amintită a ziarului, pe care conducerea a socotit-o justificată la vremea ei, datorită unor surse demne de încredere, acum consideră fără nici o constrângere şi fără reținere, că trebuie să se ceară scuze pentru a apăra onoarea sa, a cititorilor şi a domnului Harcourt. O răbdătoare şi laborioasă investigație îngăduie conducerii ziarului să declare că pretinsele fapte publicate de *Trâmbița* şi reluate şi de alte jurnale, sunt total contrazise de mărturii, iar acuzațiile, mai mult sau mai puțin vagi care se bazează pe aceste fapte, sunt, de asemenea, lipsite de temei. Acum suntem încredințați că acel Elijah Curtis, a fost pionier al Tasajarei, dispărut acum cinci ani, despre care s-a bănuit că s-a înecat, nu numai că n-a ridicat nici o pretenție față de dreptul de proprietate asupra Tasajarei, cum s-a spus, dar nici măcar n-a dat nici un semn că s-ar fi întors la viață şi că ar exista în carne şi oase, iar la o anchetă mai amănunțită n-a reieşit nimic nefiresc nici în felul în care a dispărut acest Curtis, nici în transferul dreptului de proprietate către Daniel Harcourt care să poată umbri titlul şi caracterul ireproşabil al actualului proprietar. Acum se vede bine că toată povestea a fost rezultatul uneia din acele stupide farse de oameni necioplIți atât de obişnuite în California”.

— Ei bine – făcu doamna Ashwood, punând deoparte *Trâmbița* şi ridicând sceptică din frumoşii ei umeri, în vreme ce se uita la fratele ei. Asta înseamnă, bănuiesc, că o vei cere din nou în căsătorie pe domnişoară. Aşa-i?

— Am şi cerut-o – răspunse Jack Shipley. Asta-i mai prost şi am primit răspunsul înainte de a apărea chestia aia.

— Jack! exclamă doamna Ashwood, uluită.

— Da! Vezi tu, Conny, aşa cum îți spuneam, acum trei săptămâni mi-a răspuns că avea nevoie de timp ca să se gândească, că abia mă cunoştea şi toate treburile acelea. Şi uite, m-am gândit că nu se cădea ca un gentleman să se dea de-o parte, imediat după ultimul atac la adresa tatălui ei, aşa că, săptămâna trecută, m-am dus la San Jose, unde se retrăsese şi am rugat-o să nu mă mai lase să mă frământ. Şi… Doamne… m-a înghețat cu o privire şi mi-a spus că, în condițiile în care numele tatălui ei era defăimat, ea prefera să nu se simtă obligată față de nimeni.

— Şi tu ai crezut-o?

— Oh, lasă asta. Uite, Conny… aş vrea măcar o dată să încerci să vezi că familia are şi părțile ei bune şi că nu numai acel sentimental tânăr văduv, John Milton, are calități. Pentru că s-au certat cu el, tu eşti înclinată să crezi că ceilalți n-au decât defecte!

Fără să arate nici o umbră de dorință de răzbunare feminină, doamna Ashwood zâmbi:

— Dragul meu Jack, nu vreau să te împiedic să-ți încerci din nou norocul pe lângă domnişoara Clementina, dacă asta vrei să spui şi nu m-aş mira dacă o familie atât de sensibilă la mezalianță cum s-a dovedit Harcourt în cazul căsătoriei fiului, s-ar dovedi

la fel de conştientă de avantajele unei alianţe bune, în cazul fiicei. Iar în ceea ce-l priveşte pe tânărul domn Harcourt, să ştii că el nu mi-a pomenit niciodată de defectele familiei şi nu m-a prea deranjat în ultima vreme cu prezenţa propriilor sale calităţi. De când am venit aici, n-am mai auzit de el.

— Bănuiesc că se mulţumeşte cu slujba de funcţionar de stat pe care i-ai obţinut-o – i-o întoarse fratele ei tăios.

— I-a fost foarte recunoscător senatorului Flynn, care-i apreciază calităţile şi care i-a oferit-o slujba numai pentru că o merită – îi răspunse doamna Ashwood, ţinând la exactitatea spuselor sale. Dar se pare că nu ştii că a refuzat-o, neputând să-şi neglijeze alte preocupări.

— A preferat să continuie în stilul lui boem, aşa-i? Pe tipii ăştia nu poţi să-i schimbi, Conny. Nu se pot dezbăra de fascinaţia vagabondajului. Îmi pare rău că planurile tale de a-l patrona n-au reuşit. Păcat că nu l-ai putut face să avanseze în meseria lui, aşa cum a făcut-o Marea Ducesă de Gerolstein cu Fritz.

— Pentru numele lui dumnezeu, Jack, du-te la Clementina. S-ar putea să nu prea ai succes nici acolo, dar, cel puţin, n-o să-ţi trântească nimeni în nas cavalerismul şi bunul gust al pildelor tale.

— Oricum, tot mă gândesc să mă duc mâine la San Francisco – reluă el, cu subliniată nepăsare. M-am cam plictisit de pustietatea asta de staţiune la malul mării, cu strălucirea valurilor şi nelipsitul fundal de munţi. Mie nu-mi spune nimic gândul că „până în Japonia, nu mai există nici o palmă de pământ”. O fi foarte sănătos pentru celulele organismului, dar pentru spirit e cumplit şi nu văd de ce n-am aştepta mai degrabă la San Francisco, decât aici, până când ploile ne-or mâna spre sud.

Discuţia avea loc în sufrageria unui mic hotel. El se duse în balcon şi se uită descurajat spre intrândul golfului şi spre malul nisipos din faţa lui. După o scurtă tăcere, doamna Ashwood se apropie de el.

— Foarte posibil să merg cu tine – spuse ea, cu o sesizabilă undă de oboseală în voce. O să vedem după ce soseşte poşta.

— Apropo, în camera mea e un pacheţel care a sosit azi-dimineaţă pentru tine. L-am adus eu sus, dar am uitat să ţi-l dau. O să-l găseşti la mine pe masă.

Doamna Ashwood se întoarse distrată şi, din balcon, intră în camera fratelui ei. Coletul uitat, care părea a fi un sul de manuscrise, zăcea pe masa de toaletă. Cercetă atentă scrisul de pe pachet şi apoi aruncă o privire iute în jur. Suferi o bruscă şi ciudată prefacere. Nici nu păli, nici nu se roşi, trăsăturile delicate ale feţei nici nu se schimbară, nici nu începură să tremure. Însă în vreme ce ţinea pachetul în mână, parcă o pătrunse deodată un efluviu minunat. Aşa cum leacurile ascunse de vraciul arab în mânerul găunos al unui ciocan învioră sângele lânced al regilor Persiei, tot astfel contactul cu acea ciudată misivă păru să îndrepte asupra ei suflul unui balsam al tinereţii care dădu viaţă sufletului ei obosit.

— Jack! exclamă ea, cu voce stridentă.

Când ea se arătă cu pas vioi, cu o mişcare plină de tinereţe şi foşnindu-şi rochia în balcon, Jack nu mai era acolo. Îşi aprindea o havană în grădină.

— Jack – spuse ea, aplecându-se peste balustradă. Să fii aici într-o oră şi o să discutăm din nou problema aceea a ta.

Jack se uită nerăbdător spre ea, ca şi cum ar fi vrut să arate că putea veni deîndată dar ea adăugă iute:

— Peste o oră. Trebuie să mă gândesc bine.

Apoi se retrase. Intră în salonaş, trase uşa cu grijă în urmă şi o încuie, lăsă storurile pe jumătate şi se învârti o dată sau de două ori în jurul mesei pe care era pachetul, neslăbindu-l din ochi, ca o pisică plină de graţie. Apoi, deodată, se aşeză jos, îl luă cu o mină gravă, cercetă curioasă marca şi-l deschise încruntată şi prudentă, înăuntru era

un manuscris şi o scrisoare de patru pagini, acoperită cu un scris înghesuit. Se uită aprobatoare la manuscris, cu nişte ochi strălucitori, îl răsfoi iute şi apoi îl puse cu grijă, oarecum ostentativă, pe masă lângă ea. Cu scrisoarea în mână, se ridică, se uită pe fereastră la fratele ei care se îndrepta alene spre țărm, apoi la talazurile mari din zare şi se întoarse la locul ei. După ce aceste importante acțiuni preliminare luară sfârşit, se apucă de citit.

Aşa cum s-a spus, erau mai întâi patru pagini binecuvântate. Fiecare cuvânt vital, adevărat, vibrând de tinerețe, pornind de la premise absurde şi ajungând la concluzii pripite; cu toate astea, pagini irezistibile şi convingătoare pentru orice femeie prin sinceritatea lor lipsită de noimă. Nu era nici o vorbă de dragoste, dar fiecare pagină emana o adorație deplină; nu se întâlnea un epitet sau o expresie măcar la care să poată obiecta o puritană chiar mai exagerată decât doamna Ashwood, dar fiecare frază părea să se termine cu o mângâiere; nu întâlneai nici un vers şi aproape nici o figură de stil, dar totul era poezie. Cu toată atitudinea de puştan egoist ce emana din acele rânduri, ele vorbeau mai puțin *despre el* şi mai mult *pentru ea*. În tonul lor de delicată măgulire – tocmai fiind fără voie – ea era, în acelaşi timp, motiv de provocare şi de scuză. Iar personalitatea acelei scrisori era atât de puternică, încât nu mai avea nevoie de semnătură.

Doar John Milton putea scrie astfel. Personalitatea lui era atât de prezentă, încât o dată sau de două ori doamna Ashwood, aproape fără să-şi dea seama, îşi ascunse fața cu mâna, zâmbind pe jumătate răutăcios, pe jumătate dezaprobator, de parcă ar fi privit-o ochii mari, nevinovați ai celui care scrisese acele rânduri.

Începea cu ample scuze pentru că nu primise slujba oferită de unul din prietenii ei, deoarece îşi îngăduise să creadă că acesta fusese îndemnat de inima ei milostivă. Aşa era ea, dar lucrul acesta îl putea face pentru oricine, iar el prefera ca, atunci când se gândea la ea, să-şi amintească mai degrabă de acea doamnă minunată şi bună care-i recunoscuse meritele fără să-l cunoască, decât de binefăcătoarea, plină de influență şi bine intenționată, care voise să-l răsplătească în clipa în care-l cunoscuse. Coroana pe care i-o pusese pe frunte în acea după-amiază în micul hotel de la Izvorul de Cristal însemna pentru el mult mai mult decât slujba senatorului. Poate că era orgolios, dar nu se putea împăca cu gândul că ea, care-i dăruise atât de mult, putea să-şi închipuie că el se mulțumea cu mai puțin. Şi tot aşa, mai departe. Unele din aceste gânduri voise să i le împărtăşească la San Francisco, când se întâlniseră, dar nu reuşise să-şi găsească atunci cuvintele. Dar ea îl încurajase să persevereze şi să înfăptuiască singurul lucru pentru care era făcut, iar el se hotărâse să se dedice acestuia şi să realizeze poate încă o dată ceva care să-i îngăduie să-i mai audă odată vocea minunată, aşa ca în acea zi şi să-i vadă aceeaşi lumină în ochi, în vreme ce stă şi citeşte. De aceea îi trimitea manuscrisul. Poate că uitase că i-a spus povestea aceea ciudată despre vărul ei dispărut… care, credea ea, i-ar putea fi de folos cândva. Iat-o! Poate că n-are s-o mai recunoască acum, în felul în care a redat-o el, poate că nu asta a vrut ea atunci când i-a dat încuviințarea s-o folosească. Dar el îşi amintea de ochii ei sinceri şi avea deplină încredere în ea. În orice caz, ea putea face cu manuscrisul ce credea de cuviință. Lui îi făcuse mare plăcere să scrie această poveste, gândindu-se că ea avea s-o citească. Era ca şi cum ar fi privit-o în acelaşi timp – cea mai bună parte a sufletului lui – mai demn astfel de tovărăşia unei femei frumoase şi pline de noblețe, decât sărmanul tânăr căruia i-ar fi întins o mână de ajutor. De aceea nu i-a mai făcut nici o vizită în săptămâna de dinaintea plecării ei. Dar cu toate astea, ea i-a uşurat singurătatea vieții, lucru pentru care avea să-i fie recunoscător întotdeauna. Nu va putea uita niciodată, cum, fără să ştie, în ziua aceea, i-a alinat durerea pierderii care i-a distrus viața şi nici măcar atunci n-a ştiut că ea însăşi trecuse printr-o încercare asemănătoare. Dar tocmai în acest moment, îndurerata văduvă de treizeci de ani, după un zadarnic efort de a-şi

păstra gravitatea sprâncenelor încruntate, îşi afundă faţa cu gropiţe în scrisoarea îndureratului văduv de douăzeci de ani şi se lăsă îndelung pradă unui hohot înăbuşit de râs, până când în ochii căprui îi apărură lacrimi ca nişte boabe de rouă.

Dar îndată se încruntă din nou şi încheie lectura scrisorii cu multă gravitate. Apoi o împături cu grijă şi o puse într-o cutie de pe masa de toaletă, unde o încuie. După câteva minute, deschise cutia din nou, luă scrisoarea şi o puse în buzunar.

Chipul nu-şi recapătă liniştea şi seninătatea, deşi în mişcări îi rămăsese ceva din voioşia tinerească de mai înainte. Se duse în dormitor, de unde apăru după câteva minute cu o pelerină uşoară, aruncată pe umeri şi cu o pălărie largă, cu panglică albă. Apoi înfăşură manuscrisul într-o hârtie şi-şi sună camerista, o franţuzoaică. Cum stătea acolo şi aştepta, cu sulul de hârtii în mână, ar fi putut părea o fetişcană pe cale de a pleca la lecţia de muzică.

— Dacă fratele meu se întoarce înaintea mea, spune-i să mă aştepte.

— Doamna iese…

— La plimbare – îi răspunse doamna Ashwood şi o porni la vale pe scări.

O luă drept spre ţărm, unde-şi amintea că erau nişte stânci care ofereau un adăpost foarte bun împotriva alizeului de nord-vest. Când apele se retrăgeau, putea ajunge la stânci pe un brâu îngust de nisip; acolo adăstase de multe ori la soare, cu câte o carte în mână. Desfăcu manuscrisul lui John Milton şi se apucă de citit.

Era povestea pe care i-o spusese ea, dar filtrată prin structura lui poetică, îmbogăţită de imaginaţia lui, până când faptele păreau să nu mai fie cele povestite de ea, aşa cum şi le amintea ea şi nici să mai aibă vreo legătură cu realitatea. Socotise totdeauna că temperamentul nefericit al vărului ei se datora unei ciudăţenii morale şi fizice a lui, iar aici descoperea că apucăturile lui erau rezultatul unei desperate pasiuni pentru ea! Pe tânărul pe care ea îl socotise doar un băieţandru bănuitor, cârcotaş, John Milton îl înzestrase cu un fel de precocitate poetică, îl idealizase, făcându-l un Byron plin de sensibilitate, dar fără puterea de a-şi cânta pasiunile, îl mai pricopsise şi cu infirmitatea unei boli de plămâni şi cu o batistă pe care, în momente de mare dramatism, o ducea iute la buzele palide, iar când o desprindea, pe ea se vedea „pata purpurie". Portretul ei, la fel de idealizat, era opus acestei interesante figuri. Chinuitor de bună cu vărul ei, ea se arăta foarte blânda de ciudăţeniile lui, ignorând în acelaşi timp motivele, încât pas cu pas îl împinse mai mult spre acea pasiune fatală; în acelaşi timp, el descoperi din întâmplare că ea făcuse un erou din persoana unui bărbat de lume, dur, orgolios, interesant, de vârstă mijlocie – viitorul ei bărbat! În faţa acestui portret al fostului domn Ashwood, care fusese de felul lui un şters om de societate, blânda lui văduvă deveni, deodată, nervoasă. Când descoperi încotro se îndreptau adevăratele ei sentimente, vărul bolnav de plămâni se condamnă singur la surghiun şi plecă pe ţărmul Pacificului, unde spera să-şi afle mormântul. Dar schimbarea completă a decorului şi a felului de viaţă, aerul pădurilor sălbatice şi primitivismul naturii făcură minuni atât în privinţa sănătăţii, cât şi a liniştii sale sufleteşti. Se căsători cu fata unui şef de trib indian. Au trecut apoi ani de zile şi eroina – acum văduvă bogată şi încă tânără – porni din întâmplare în căutarea aceleiaşi singurătăţi tămăduitoare. Aici, în adâncul pădurii, îşi întâlni fostul tovarăş de joacă. Când o văzu, vechea pasiune, pe care el, plin de orgoliu, o socotise stinsă – renăscu şi, pentru prima oară, ea află din gura lui secretul acelei iubiri. Dar, vai! Nu auzi numai ea. Nu luaseră în seamă pădurea din jur; soţia lui, indianca, află şi ea. Cântărind situaţia cu naturaleţea omului primitiv, ea se sinucide, sperând că astfel îi va reuni pe cei doi supravieţuitori. Dar în zadar. Verii se despart chiar în acel loc, pentru a nu se mai întâlni niciodată.

În ciuda slăbiciunii pentru tânărul scriitor, doamna Ashwood nu putea să nu vadă că deznodământul nu era deloc o noutate, iar situaţiile erau departe de realitate; dar

tocmai asta îi trezea mai mult interesul şi o fascina. Pădurea descrisă acolo era pădurea în care se întâlnise cu Harcourt prima oară şi farmecul acesteia renăscu cu atâta putere, încât i se păru că paginile emanau acea mireasmă plină de prospeţime. Acum, ca şi atunci, simţi că retrăieşte tinereţea cu aceleaşi dorinţi şi regrete. Dar cel mai uimitor era felul în care fusese zugrăvită persoana ei de mâna îndrăgostită a povestitorului. Pentru prima oară încercă experienţa măgulitoare de a se vedea cum putea arăta în ochii unui îndrăgostit. Cele mai neînsemnate detalii ale costumului erau redate cu o exactitate care făcu să se înfioare sufletul ei de femeie. Erau conturate cu măiestrie sau sugerate cu fineţe graţia siluetei ei mişcându-se în umbra pădurii, rotunjimea braţului, gingăşia mâinii care ţinea frâul, îmbujorarea uşoară a chipului perfect oval, taina ochilor şi a frunţii ascunse sub voal, aurul nesupus al părului minunat care-i ieşea pe sub pălărie. Şi când, la toate astea, se mai adăugară mireasma fiinţei ei aflată foarte aproape – folosea întotdeauna un singur parfum – felul în care se dezvălui din mănuşă mâna fină, brăţara care-i cuprindea încheietura imaculată şi, în cele din urmă, tulburătoarea atingere a mâinii delicate pe braţul lui, ea puse manuscrisul jos şi se roşi ca o fetişcană. Apoi tresări.

Un strigăt! Chiar glasul lui! Şi apoi scârţâitul vâslelor în furcheţi!

Într-o clipă, în sufletul ei se produse o prefacere totală. Ascunse cu o mişcare iute manuscrisul sub pelerină şi se ridică în picioare, dreaptă şi plină de indignare. La nici douăzeci de iarzi, se afla o barcă, venind evident dinspre celălalt mal al golfului. Iar în barcă era John Milton, care ţinea vâslele şi cerceta îngrijorat stâncile. Faţa lui încordată şi neliniştită se roşi deodată când o văzu şi apoi, recunoscând fără greş sensul atitudinii şi privirii ei, păli. Se aplecă din nou peste vâsle şi, din câteva mişcări, ajunse lângă stânci.

— Vă cer iertare – începu el şovăielnic, după ce lăsă vâslele şi se întoarse spre ea. Dar am crezut… că sunteţi în primejdie.

Ea se uită iute în jur. Uitase de flux. Poteca aceea spre ţărm era de acum la vreo câteva palme sub apele maronii ale mării. Dar dacă nu s-ar fi gândit că avea să arate ridicolă, atunci ar fi sărit în apă şi ar fi luat-o spre ţărm.

— Nu-i nimic – replică ea, înţepată, cu aerul uneia obişnuite cu astfel de situaţii în fiecare zi. Nu-s decât doi paşi şi câteva picături de apă, iar fratele meu ar fi venit şi el încoace, dintr-o clipă în alta.

Ochii sinceri ai lui John Milton nu erau în stare să-şi ascundă suferinţa.

— Ştiu că nu trebuia să vă deranjez – spuse el, în grabă. N-aveam nici un drept. Dar eram pe celălalt mal şi v-am văzut venind încoace… adică… am socotit că aţi putea fi dumneavoastră… şi mi-am luat îndrăzneala… – continuă el, roşindu-se ca racul. Adică… vreau să spun… îmi daţi voie să vă duc la mal cu barca?

Părea să nu existe nici un motiv rezonabil pentru a-l refuza. Sări repede în barcă, fără să mai aştepte ca el să-i întindă mâna, evitând atingerea de care numai o clipă înainte încerca să-şi amintească. Din câteva lovituri de vâslă, ajunseră la ţărm. El continuă să se explice cu sinceritatea şi insistenţa zadarnică a tinereţii şi a lipsei de experienţă.

— Am venit încoace abia alaltăieri. N-aş fi venit, dar domnul Fletcher, care are o cabană pe malul celălalt, m-a invitat pentru a-mi oferi vechiul post de la *Trâmbiţa*. Nici nu mi-ar fi trecut prin minte să vă tulbur cu prezenţa mea, fără a avea îngăduinţa dumneavoastră.

Doamna Ashwood îşi reluă tonul politicos, dar nu renunţă la dorinţa foarte feminină de a-l face să plătească şi el cu vârf şi îndesat pentru emoţia pe care i-o provocase.

— Ne-ar fi făcut totdeauna plăcere să vă vedem – spuse ea în doi peri – şi dacă tot sunteţi aici, sper că mă veţi însoţi la hotel. Fratele meu…

El rămase cu priponul bărcii în mână, fără să se mişte şi continuă:

— Ieri v-am zărit prin ochean, în vreme ce stăteați în balcon, iar seara, târziu, cred că umbra dumneavoastră era cea care se zărea lângă lampa cu abajur albastru din salon, aproape de fereastră. Vreau să spun că nu lângă lampa roşie din camera dumneavoastră. V-am urmărit până când a-ți stins lampa albastră şi apoi ați aprins-o pe cea roşie. Vă spun toate astea… pentru că pentru că… mă gândeam că, poate, citiți manuscrisul pe care vi l-am trimis. Cel puțin, aşa aş fi vrut să cred – încheie el, cu un zâmbet şters.

În starea ei sufletească din acel moment, toate astea i se păreau puțin cam egoiste şi insistente. Dar acum era din nou cu picioarele pe pământ şi-l putea trata cu fermitate.

— Oh, da – spuse ea, cu severitate. L-am primit şi vă mulțumesc foarte mult. Aveam de gând să vă scriu.

— Nu e nevoie – replică el, uitându-se fix la ea. Văd că nu v-a plăcut.

— Din contra – îl contrazise ea pe dată. Cred că e scrisă foarte bine, desfăşurarea evenimentelor şi a situațiilor e foarte ingenioasă. Sigur, nu e chiar povestea pe care v-am spus-o eu şi nici nu mă aşteptam să fie, fiindcă eu nu sunt un geniu. Nici eroul nu prea seamănă cu vărul meu, iar eroina… ei, ca să vă spun adevărul… e pur şi simplu imposibilă.

— Aşa credeți? spuse el, posomorât.

Se uită distrat la un mănunchi maroniu de iarbă de mare ce plutea pe apă, iar când îşi ridică privirea spre ea, ochii-i păreau a fi împrumutat culoarea ierbii.

— Dacă aşa cred? Sunt convinsă. Nu există o astfel de femeie, nu e… ființă omenească. Dar să ne îndreptăm spre hotel.

— Mulțumesc. Trebuie să mă întorc.

— Dar măcar îngăduiți-i fratelui meu să vă mulțumească pentru că… ați venit în locul lui şi m-ați salvat. V-ați dovedit atât de întreprinzător când ați pornit îndată cu barca, văzând că eram înconjurată de apă. S-ar fi putut să fiu în mare pericol.

— Vă rog să nu râdeți de mine, doamnă Ashwood – îi răspunse el şi-i zâmbi palid, cu zâmbetul lui de copil. V-am întrerupt în timp ce vă odihneați sau visați şi acum văd că ați venit încoace într-adins ca să fiți singură.

Ascunzând şi mai bine manuscrisul sub faldurile pelerinei, ea zâmbi enigmatică.

— Da, cred că de asta. Dar se pare că aşa a socotit şi fluxul şi întâi a venit el să-mi tulbure liniştea. Dar o să veniți cu mine până la hotel, nu se poate!

— Nu. Mă întorc chiar acum.

Tânărul vădea o fermitate pe care ea nu o bănuise înainte. Da! Era exact tipul care se însurase în ciuda dorinței familiei.

— Dacă tot ați făcut atâta drum, nu vreți să luați manuscrisul? Am să vă arăt părțile la care mă refeream… şi o să le discutăm.

— Nu e nevoie. V-am spus doar că-l puteți păstra. E al dumneavoastră. Pentru dumneavoastră am scris şi pentru nimeni altcineva. Mie îmi ajunge să ştiu că ați fost atât de bună şi l-ați citit. Vreți, totuşi, să mai faceți un lucru pentru mine? Citiți-l din nou. Dacă la a doua lectură descoperiți ceva care să vă schimbe părerea… dacă…

— Am să vă spun – interveni ea, iute. Am să vă scriu, aşa cum aveam de gând.

— Nu, nu asta voiam să zic. Dacă femeia aceea o să vi se pară mai puțin imposibilă şi mai umană, nu-i nevoie să-mi scrieți, ci ajunge dacă puneți în geam lampa roşie în locul celei albastre. Am să aştept să văd.

— Cred că voi putea să-mi exprim gândurile mult mai bine doar cu un condei şi nişte cerneală, iar dumneavoastră v-ar fi mai folositor – îi răspunse ea, tăios.

El îşi ridică cu gravitate pălăria, împinse barca, sări înăuntru şi, înainte ca ea să aibă vreme să-i întindă mâna, el era de-acum la douăzeci de iarzi depărtare. Ea se întoarse şi porni în fugă spre colină. Când ajunse la hotel, putu să vadă că barca era la

jumătatea drumului spre celălalt mal.

Când intră în salon, află că fratele ei se săturase s-o mai aştepte şi ieşise. Scoţând de sub pelerină manuscrisul ascuns, îl zvârli cu un gest oarecum nerăbdător pe toaletă. Apoi îl chemă pe hotelier.

— De cealaltă parte a golfului e vreun orăşel?

— Nu. Toată coasta muntelui aparţine lui Don Diego Fletcher. Locuieşte acolo, în Masivul Coastei, la Los Gatos, dar pe mal e o cabană şi o moară.

— Don Diego Fletcher… Fletcher! E, deci, spaniol? — Jumate-jumate, bănuiesc. Cred că nu e de pe aici, e de mai departe.

— Vine adesea pe aici?

— Nu prea. Are mori şi gatere la Los Gatos, ferme la Santa Clara şi un ziar la Frisco! Dar acum e pe aici. Azi-noapte era lumină la locuinţa lui, iar cuterul lui e ancorat în larg.

— Poţi să-i duci un mic pachet şi o scrisoare?

— Sigur, nu-i departe, doar o plimbare cu barca de cealaltă parte a golfului.

— Mulţumesc.

Fără să-şi scoată pălăria şi pelerina, ea se aşeză la masă şi începu să-i scrie lui Don Diego Fletcher. Îşi îngăduia să-i trimită un manuscris care-i plăcuse, fiind convinsă că autorului îi va folosi mai mult dacă acesta se va afla în mâinile lui decât în, ale ei. Îi fusese dat de către autor, domnul J. M. Harcourt, care, după câte ştia ea, lucra la ziarul domnului Fletcher, la *Trâmbiţa*. De fapt, fusese scris la sugestia ei, pe marginea unei întâmplări pe care ea o cunoscuse. Îi părea rău că trebuia să-i spună că, din cauza unor nefericite păreri critice exprimate de ea la adresa faptelor relatate, talentatul scriitor era atât de nemulţumit de manuscris, încât, dacă ar fi fost după el, s-ar putea ca această fermecătoare povestire să rămână nepublicată. Pentru că era o admiratoare a talentului domnului Harcourt şi o prietenă a familiei, socotea că ar fi fost păcat să se întâmple astfel, aşa încât avea încredere în delicateţea şi tactul domnului Fletcher pentru a rezolva cu autorul problema publicării. Socotea că, dacă domnul Fletcher citea manuscrisul, avea să se convingă de deosebitele sale merite literare. Voia să-l încredinţeze că acele critici formulate în pripă şi în glumă de ea – din motive strict personale – porneau de la faptul că autorul scrisese o povestire mult mai emoţionantă şi mai frumoasă decât bietele fapte pe care i le relatase ea. Aflase de curând că, din fericire, domnul Fletcher locuia în apropiere de hotelul unde poposise ea împreună cu fratele ei. Cu aceeaşi operativitate de om de afaceri, dar cu o oarecare grabă ce nu mai aducea a om de afaceri, ea făcu manuscrisul sul şi-l trimise împreună cu scrisoarea.

Când isprăvi şi asta, simţi că vine şi reacţia, iar după ce îşi scoase pălăria şi pelerina, se trânti sfârşită pe un scaun lângă geam, dar sări îndată în picioare şi se aşeză în cel mai întunecat colţ al camerei. I se părea că procedase bine – cea mai nobilă şi mai descurajantă convingere! O făcuse doar spre binele lui. Nu vedea nici un motiv ca interesele lui să aibă de suferit din pricina ciudăţeniilor lui. Dacă cineva trebuia să sufere, aceea va fi ea! Uite ce prostii îi treceau prin cap. Mai târziu, când se va mai linişti, avea să-i scrie, aşa cum spusese. Dar el îi replicase şi încă foarte dur, că nu voia să-i scrie. Prostul! Voia să-i facă semnale şi, poate chiar şi acum, o urmărea prin ocheanul acela al lui. Era cu totul aiurea!

Fratele ei o găsi, la întoarcere, într-o stare sufletească nedefinită, aşa că ea se dovedi un sfetnic nehotărât, care se contrazicea mereu. Dacă acelei Clementina, care era înzestrată, se părea, cu încăpăţânarea şi îndrăzneala familiei, îi păsa de el, atunci nu se va împiedica de propria ei sfială şi-i va mărturisi sentimentele… aşa că era mai bine să mai aştepte puţin. Câteva minute mai târziu, ea îi declară plictisită că se temea că nu era un bun sfătuitor într-o astfel de situaţie. Într-adevăr, de-acum era prea bătrână ca s-o mai intereseze astfel de treburi şi, în plus, nu fusese niciodată o bună

pețitoare. Dar, fiindcă veni vorba, nu era ciudat că pe acest vecin, capitalistul de dincolo de golf, îl chema Fletcher, ba chiar James Fletcher, pentru că în spaniolă Diego înseamnă James?! Acelaşi nume, ca şi al sărmanului văr Jim, care dispăruse, îşi amintea de vechiul ei tovarăş de joacă, Jim? Dar fratelui ei i se părea că altceva era şi mai afurisit de ciudat şi anume că acest Don Diego Fletcher îi făcea ochi dulci Clementinei, după cum se spunea şi era tot timpul în tovărăşia ei, la familia Ramirez. Şi toate astea, la care puneau vârf şi scuzele din *Trâmbița*, arătau a dracului de ciudat.

Doamna Ashwood se simți, deodată, consternată. Ea… sora lui Jack… Începuse tocmai acum o corespondență confidențială cu posibilul rival al lui Jack! Se repezi la Jack cam tăioasă:

— Şi de ce n-ai spus nimic până acum?

— Ba ți-am spus – îi replică el, posomorât – dar nu m-ai ascultat. Dar ce importanță mai are acum pentru tine?

— Nici una – îi răspunse doamna Ashwood, calmă, ieşind din cameră.

Cu toate astea, după-amiaza trecu greu, iar obişnuita plimbare călare în susul canionului nu reuşi s-o înviorezе. Din motive ştiute numai de ea, după cină nu mai porni de-a lungul țărmului, ca să vadă cum se ridică ceața. La o oră destul de timpurie, când pe cer, înspre apus, se mai zărea o licărire roşietică, doamna Ashwood, cu un aer hotărât şi încruntat, apăru cu abajurul albastru în mână şi-l puse la lampa pe care o aprinse îndată, apoi rămase în picioare lângă masa din apropierea ferestrei. O dată acest ritual împlinit, se aşeză şi începu să scrie, în vreme ce ochii îi străluceau de-o mulțumire răutăcioasă.

— Cred că nu ai nevoie şi de fereastră şi de lampă, Constance – îi spuse Jack, mirat.

Doamna Ashwood nu putea suporta lumina aceea nesuferită şi chioară.

— Dar n-ai decât să dai lampa deoparte şi ai destulă lumină dinspre apus – îi replică Jack.

Tocmai asta nu dorea ea! De la fereastră, venea lumina aceea roşie şi vulgară, care-i era atât de nesuferită. Poate că pentru îndrăgostiți ca Jack era foarte romantică, dar ea avea ceva de lucru şi voia ca lumina albastră a lămpii s-o acopere pe cealaltă.

CAPITOLUL XII.

John Milton vâslise mereu fără să-şi ridice ochii spre silueta doamnei Ashwood, care se îndepărta tot mai mult. Socotea că avusese dreptate să refuze invitaţia, deşi avea un presentiment nenorocit că asta însemna că era ultima oară când o mai vedea. În ciuda faptului că se socotea un om care avea experienţă şi-şi cunoştea sentimentele era totuşi atât de candid, încât nici acum nu ştia de ce refuzase, sau dacă avusese dreptul să se simtă şocat şi dezamăgit de felul în care se purtase cu el. În schimb, înţelegea cât se putea de bine că jignise cea mai minunată femeie pe care o cunoscuse vreodată. Sentimentele pe care le încerca pentru ea nu erau mai puţin puternice doar pentru că, în simplitatea sufletului său, erau încă vagi şi neexprimate. Şi datorită aceleaşi ciudate sincerităţi a firii sale, în acele momente de nefericire şi singurătate gândul i se îndreptă, pentru a căuta mângâiere şi consolare, spre soţia care murise. Loc l-ar fi înţeles!

Domnul Fletcher, care-l primise la sosire cu multă căldură şi cordialitate, îi spusese să amâne până după cină discutarea ultimelor amănunte în legătură cu postul, pentru că avea, pe moment, câteva treburi urgente. Aşa că fu oarecum uimit când, cu un ceas înainte de ora stabilită, fu chemat în biroul lui Fletcher. Fu şi mai surprins când îl găsi la biroul de pe care fuseseră date deoparte în grabă o serie de hârtii de afaceri, pentru a face loc unui manuscris. O singură ochire îi fu suficientă nefericitului John Milton pentru a se încredinţa că era chiar cel pe care-l trimisese doamnei Ashwood. Se roşi, iar ochii i se înceţoşară. În schimb, patronul era palid la faţă şi-l fixă pe Harcourt cu o privire deosebit de intensă. Vocea îi era foarte stăpânită, deşi suna ciudat şi parcă prea puternic.

— Uite, citeşte asta – spuse el, întinzând tânărului o scrisoare.

Când John Milton recunoscu scrisul doamnei Ashwood, sângele îi coloră din nou obrajii şi nu-i mai părăsi până ce nu termină de citit. Când puse scrisoarea jos, ridică spre Fletcher o privire sinceră şi spuse plin de demnitate şi bărbăţie:

— Ceea ce se spune aici e adevărul adevărat, domnule. Dar vina îmi aparţine numai mie. Manuscrisul e rezultatul unei idei prosteşti care-mi aparţine doar mie despre o simplă poveste pe care doamna Ashwood a avut o dată amabilitatea să mi-o spună pe când discutam despre întâmplări ciudate care se petrec în viaţă, gândindu-se că, poate, cândva ar putea să-mi folosească în munca mea. Am încercat s-o fac mai grozavă, dar n-am reuşit. Asta-i tot. Am să iau manuscrisul înapoi… a fost numai pentru doamna Ashwood.

Vocea şi felul său de-a fi vădeau atâta sinceritate, încât orice gând că ar fi complice cu persoana care trimisese scrisoarea se şterse din mintea lui Fletcher. Când Harcourt întinse mâna după manuscris, Fletcher interveni:

— Uiţi că i l-ai dat doamnei Ashwood, iar ea mi l-a trimis mie. Dacă nu-l păstrez, trebuie restituit numai ei. Şi acum pot să te întreb cine e această doamnă atât de preocupată de cariera dumitale literară? O cunoşti de multă vreme? E prietenă de-a familiei dumitale? Nota de sarcasm uşor care însoţi această întrebare îl făcu pe tânăr să revină la culoarea lui obişnuită, dar în schimb ochii îi sticliră.

— Nu, răspunse el, scurt. Am întâlnit-o întâmplător acum două luni şi tot întâmplător am descoperit că îi trezisem interesul cu unul din primele mele articole scrise în ziarul dumneavoastră. Atunci mi-a povestit această întâmplare. Pe atunci, nu ştia nici măcar cine eram, deşi întâlnise pe alţii din familia mea. A fost foarte bună şi a

încercat, într-adevăr, să mă sprijine.
Fletcher continuă să-l fixeze cu privirea.
— Dar cu asta nu mi-ai spus decât cum este, nu şi cine este.
— Mi-e teamă că despre asta trebuie să-l întrebați pe fratele ei, domnul Shipley – răspunse Harcourt, tăios.
— Shipley?
— Da! Călătoreşte împreună cu sora dumnealui din motive de sănătate şi, când începe sezonul ploilor, vor pleca mai spre sud. Cred că sunt o familie de oameni bogați din Philadelphia… iar doamna e văduvă.
Fletcher luă din nou scrisoarea şi se uită la semnătură: Constance Ashwood. Se lăsă un moment de tăcere, apoi reluă pe un cu totul alt ton:
— E ciudat că nu ne-am întâlnit niciodată.
Cum părea să aştepte un răspuns, John Milton îi spuse:
— Pentru că nu se află de prea multă vreme pe aici şi sunt cam retraşi.
Domnul Fletcher puse scrisoarea şi manuscrisul deoparte şi-şi reluă activitatea întreruptă.
— Când o vei întâlni din nou, pe această doamnă Ashwood… poți să-i spui…
— Eu nu o voi mai vedea – îl întrerupse John Milton, grăbit.
Domnul Fletcher ridică din umeri.
— Bine, atunci – făcu el, cu un zâmbet ciudat. Am să-i scriu eu. Domnule Harcourt – continuă el, deodată, pe un ton direct, de om de afaceri – dacă n-ai nimic împotrivă, o să lăsăm treaba asta deoparte, pentru ca să ne ocupăm de cea pentru care te-am invitat aici. Ieri am încheiat un important contract, pe care-l aşteptam de multă vreme şi, pentru a-l duce la capăt, trebuie să plec pe dată în est. Am făcut toate demersurile necesare pentru ca dumneata să conduci sectorul literar al Trâmbiței. E doar o simplă compensație pe care ziarul ți-o datorează dumitale şi tatălui dumitale… cu care vreau să sper că te vei împăca pe deplin. Dar să nu discutăm asta, deocamdată. Deoarece trebuie să plec, din motive de afaceri, la Los Gatos, în jumătate de oră, îmi pare rău că nu-ți pot face personal onorurile casei… dar, în seara asta, te rog să rămâi aici şi să serveşti masa. La revedere. Acum, când pleci, fii te rog amabil şi trimite-l pe domnul Jackson la mine.
Îl salută scurt, cu o înclinare a capului şi păru să se cufunde pe dată în hârtiile lui, iar John Milton fu fericit să se poată retrage. Felul glacial în care doamna Ashwood se descotorosise şi de el şi de manuscris îl năucise atât de mult, încât nu mai era în stare să încerce nici o bucurie pentru schimbarea care se produsese în viața lui. Porni la întâmplare pe afară şi paşii îl purtară spre țărm; mergea uluit, amețit, în fața ochilor îi jucau doar cuvintele scrisorii doamnei Ashwood către Fletcher şi încerca să le găsească un alt înțeles dincolo de acel ton rece, oficial. Probabil că se răzbuna cu cruzime în acest fel pentru că-i spusese să nu-i scrie. Nu bănuise, oare, că-i ceruse asta doar pentru că-i era teamă de ceea ce-i putea spune? Dar acum se terminase totul. Se spălase pe mâini, expediind scrisoarea şi manuscrisul şi nu-i mai păsa de el, iar amintirea lui avea să i se şteargă din minte, socotindu-l un ingrat înfumurat, figură la fel de agasantă şi neplăcută pentru ea, ca şi cea a vărului ei. Ridică mecanic ochii spre hotelul depărtat: la apus, mai era o geană de lumină, însă în fereastră se aprinsese încă de pe acum lampa albastră. Simți cum îi năvăleşte sângele în obraji şi se întoarse să-şi ascundă fața, ca şi cum ea l-ar fi putut vedea. Da… Îl disprețuia. Acesta era răspunsul ei!
Când se întoarse, domnul Fletcher era plecat. Suportă cu greu masa împreună cu domnul Jackson, secretarul domnului Fletcher şi, ascultându-i felicitările, încercă să priceapă ce viitor minunat îl aştepta.
— Dar azi, când bătrânul a trimis după dumneata, am crezut că ți-a scăpat norocul

din mână. Era alb la faţă şi mai-mai să rupă în bucăţi nişte hârtii pe care tocmai le primise. Bănuiesc că era vorba de una dintre acele anonime împotriva tatălui dumitale… fiindcă acum bătrânul e pornit nevoie mare împotriva lor.

Dar John Milton abia dacă-l asculta şi, deodată, se scuză, spunând că vrea să se plimbe cu barca pe apele golfului luminate de lună.

Trăgea la rame, apoi se lăsa în voia curentului golfului cuprins de pământ aproape din toate părţile şi efortul îl mai alina. Pacificul bântuit de valuri era, în parte, ascuns sub o perdea de ceaţă care-l învăluia tot mai mult, însă întinderea golfului strălucea într-o lumină moale. Stâncile pe care stătuse ea chiar în dimineaţa aceea, hotelul, unde probabil acum citea netulburată, se vedeau conturate în argint şi negru. În această primejdioasă vecinătate i se păru că simte din nou prezenţa ei; nu a celei care-l întâmpinase cu atâta răceală, care scrisese acele rânduri, femeia de care se despărţea acum pentru totdeauna, ci acel ideal neîntinat pe care-l venerase de la început şi pe care simţea că nu-l va putea uita niciodată, îşi reaminti lungile lor discuţii, rarele plimbări călare sau pe jos prin oraş, cât de repede se aprindea pentru orice curiozitatea ei plină de farmec, aerul uşor matern cu care se interesa de trecutul lui, nu lipsit de greşeli, ba chiar şi felul cum, mai mult în glumă, se prefăcea a fi mai nepricepută tocmai pentru a-l pricepe mai bine. Oprindu-se uneori lângă ţărm, îşi închipuia că vede din nou aproape obrazul ei cu linii delicate, umbra uşoară a genelor castanii, lucirea blândă şi inteligentă a ochilor cenuşii. Fermecat de lumina lunii, se lăsa în voia apelor, apoi începea să vâslească desperat împotriva curentului canalului sau se oprea în umbra stâncilor, urmând mereu linia curbă a golfului, ca o pasăre care dă târcoale unui far şi numai târziu de tot trase barca pe nisip. Atunci se întoarse, să se mai uite o dată la fereastra din depărtare. Dimineaţă avea să fie departe şi nu o va mai vedea niciodată! Era foarte târziu, dar lumina aceea albastră părea să ardă neclintită şi neîndurătoare.

Dar chiar în vreme ce se uita ţintă într-acolo, se produse o schimbare. Prin faţa storului păru să treacă o umbră, abajurul albastru fu ridicat, o secundă putu să vadă limpede lumina directă a lămpii lucind ca o stea. De-acum, totul se terminase: însemna că stingea lampa.

Deodată, i se opri respiraţia: geamul fu inundat treptat de o lucire purpurie, ca un obraz care roşeşte, perdeaua fu trasă în lături, iar lumina roşie a lămpii străluci ca o certitudine în noapte. John Milton se uita ţintă într-acolo, cu respiraţia tăiată, transfigurat în bătaia lunii. I se părea că se iviseră zorii dragostei.

CAPITOLUL XIII.

Veniră şi ploile iernii. Dar atât de abundente şi persistente, cu atâta ceremonial de rău augur, încât ceea ce fusese o binecuvântare mult aşteptată provocă mai întâi uluire, care apoi se transformă în îngrijorare şi, în cele din urmă, într-o spaimă ce se întinse tot mai mult. Înainte de a se încheia primă lună a sezonului, fiecare pârâiaş de munte, orice fir de apă, alimentat de viiturile din zăpezile Sierrei, deveni un afluent bogat, fiecare afluent un fluviu şi, vărsându-şi apele umflate în albiile înecate ale râurilor American şi Sacramento, năvăliră peste maluri, formând o singură vastă mare interioară. Acele inundații erau neobişnuite, chiar şi pentru o regiune învățată cu mari catastrofe. Zile în şir, apele mohorâte rămaseră nemişcate, copleşitoare, tăcute, fără un fir de curent în valea Sacramento, în afară de locurile unde surplusul de apă reuşi să se strecoare spre trecătoarea Carquinez, golful San Francisco şi Aurita Poartă, iar dispărutul fluviu Sacramento reapăru apoi sub forma unui curent tulbure de apă dulce, la vreo cincizeci de mile în largul oceanului.

Pe vastele întinderi, acoperite de un cer plumburiu, cădea o ploaie de plumb, ce încrețea ca nişte alice suprafața bălților stătute provenite din viituri. Într-un haos întunecat, copaci căzuți, hambare, acareturi, căruțe şi unelte agricole pluteau la suprafața apelor sau se roteau încet pe la marginile pădurilor care, vârâte până la genunchi în mâl şi şuvoaie, rezistaseră fiindcă-şi păstraseră rândurile strânse. Când se lăsa noaptea, aceste forme deveneau şi mai nedesluşite şi mai haotice, iar ici şi colo se zăreau felinarele şi torțele aprinse de la bărcile de salvare, sau, câteodată, se vedeau şirurile de ferestre luminate ale unor mari vapoare ce-şi dibuiau calea prin canalele greu de găsit. Uneori, când se deschidea uşa vreunui focar, dungi de lumină puternică se întindeau pe apele leneşe, cădeau pe crengile copacilor luați de şuvoaie şi care, acum, blocau drumul; câteodată, din coşuri nevăzute izbucnea câte un snop de scântei care, pe moment, iluminau acel haos negru ca cerneala, ca apoi să cadă sub forma unei ploi întunecate. Alteori, la câte un strigăt răguşit de pe vreo grămadă sau ridicătură aflată într-o parte sau alta a canalului, veneau alte strigăte drept răspuns de pe vasele de salvare, după care se lansa la apă o barcă având la prova o torță dintr-un mănunchi de ramuri de pin ce-şi arunca lumina flăcărilor în noapte.

Târziu, în acea după-amiază, de pe puntea unui mare remorcher, Lawrence Grant privea ceea ce mai rămăsese din estuarul Sidonului. Fiind conducătorul unui grup de cercetare şi ajutorare format din oameni de ştiință, supraveghease timp de optsprezece ore fără întrerupere zona, urmărind neobosit consecințele dezastrului, schimbările produse asupra albiei canalului, posibilitățile de ameliorare şi pericolele care mai erau posibile. Coborâse pe toată lungimea văii inundate a Sacramentoului, prin strâmtoarea Carquinez, iar acum naviga de-a lungul promontoriilor de sus ale golfului San Francisco. Peste tot, aceeaşi privelişte dezolantă: vaste întinderi de teren desțelenit şi cultivat, pe locul fostelor stuhării, erau stăpânite acum din nou de ape, iar din casele care punctau locul ici-colo nu se mai vedea nici urmă; liniile simetrice ale grădinilor care alungau monotonia câmpiei fuseseră înecate de viituri; movilele ce ascundeau morminte ale indienilor şi ridicăturile naturale de teren deveniseră refugii pentru vite sau locuri pentru tabere înjghebate în pripă; pe coşurile unor case pe jumătate scufundate, se mai vedea ieşind fum – semn că înăuntru viața continua netulburată; ramurile de jos ale unor pilcuri izolate de copaci atârnau grele, încărcate de roadele inundației – grămezi de fân sau paie, greble şi furci – sau adăposteau – formând un

tablou patetic – orătănii de casă ce tremurau înspăimântate şi părăsite. Dar peste tot domnea aceeaşi linişte posomorâtă, placidă, fără expresie, a distrugerii – groaznică prefacere egalizatoare a tuturor lucrurilor, înfăţişând acum o singură faţadă, ce zâmbea politicos şi sub care suferinţa, desperarea şi ruina zăceau adânc îngropate şi uitate; o catastrofă fără zbateri, o pustiire indolentă, care nu trezea nici un strigăt, nici o revoltă.

Remorcherul îşi încetini mersul, ajungând în faţa a ceea ce părea să fi fost un grup de case răzleţite, printre care se strecurau şuvoaiele curentului de-a lungul unor albii drepte, ce arătau că pe acolo fuseseră drumuri şi străzi. Mai multe case uşoare, din lemn, fuseseră îngrămădite de ape în colţul unei străzi şi stăteau acum cu frontoanele spre curent; altele păreau să fi căzut în genunchi, iar altele zăceau împăcate pe-o coastă, precum casele unui joc de copii. Totuşi, deasupra celorlalte depozite încă se ridica silueta unui siloz; din mijlocul unei enorme bălţi pătrate, altădată piaţa oraşului, se înălţa şi acum un catarg pentru steag de care atârna un felinar ce se bălăbănea, iar mai departe se zărea strălucind cupola unei clădiri publice. Asta era tot ceea ce mai rămăsese din invincibila Tasajara!

Acesta era unul din obiectivele de bază ale planului de cercetări şi ajutorare din district, aşa că remorcherul fu tras şi legat de ce se nimeri, în dreptul etajului al doilea al unui depozit. Acum slujea drept magazin universal şi depozit şi aducea uimitor de mult cu încăperea prăvăliei lui Harcourt de la Sidon. Această impresie era parcă şi mai mult subliniată de cei vreo şase bărbaţi care stăteau adunaţi în jurul unei sobe puse în mijloc şi păreau să guste, cu un aer de filosofică lene, plăcerea acelei silite trândăvii. Şi când la toate astea se mai adăuga şi mai surprinzătoarea coincidenţă că din grup făceau parte Billings, Peters şi Wingate – foşti locuitori ai Sidonului şi primii cetăţeni ai Tasajarei – asemănarea era completă.

Toţi erau ruinaţi… dar acceptau această soartă comună cu un fel de stoicism indian, la care contribuia obişnuitul simţ al umorului din vest, ceea ce, pe moment, îi ridica deasupra josnicei îmbuibări pe care o încercaseră pe vremea când erau bogaţi. În atitudinea lor filozofică era o adânc înrădăcinată resemnare, chiar dacă era cam lipsită de respect şi cam vulgară. Această filosofie fusese formulată în linii mari de Billings, care afirmase că „nu e nimeni de vină, aşa că nu ai pe cine omorî. Iar dacă nici comitetul de vigilenţă nu are pe cine pune mâna, atunci n-are rost să ne mai batem noi capul…”

Când venerabilul doctor Pilsbury sugeră să se facă apel la milostenia Atotputernicului, Peters îi răspunse bine dispus că un creator care şi-a râs de ei în halul acela era deasupra oricărei rugăciuni. La început, calamitatea era ceva împotriva căreia se putuse lupta, dar apoi deveni, de fapt, o glumă, al cărei amuzament dispăru odată cu puterea de rezistenţă a victimelor şi cu cheful de a-i mai afla sensul. Efortul de a-i mai răscoli, totuşi, latura hazlie avea ceva patetic.

— Şi ia zi, ce se mai aude cu entineralul acela european a tău, Peters? îngână Billings, meditativ, din adâncul scaunului său. Se pare că de-acum capetele ale încoronate de dincolo de ocean au de aşteptat mult şi bine ca să se mai retragă apele, până când o să fii tu în stare să te arăţi frumuşel, cu nevastă-ta şi odraslele acelea de fete ale tale dinaintea lor.

— Cam aşa s-arată treaba – îi răspunse Peters. Da’ după cât mă duce pe mine capul, maica Billings anul ăsta nu mai vede ea Saratoga.

— Mă bate gândul că, anul ăsta, băieţii n-au să-şi mai facă veacul prin preajma bibliotecii bătrânului Harcourt, ca să conducă fetele acasă după orele de lectură şi cor – se băgă în vorbă Wingate. Mă-ntreb dacă lui Harcourt i-a căşunat cumva prin minte treaba asta în ziua când a deschis-o şi a ţinut cuvântarea aceea atât de sforăitoare despre noua proprietate. Clark spune că, după ce se retrag apele, tot ce e construit aici

trebuie dărâmat. Destul de trist pentru Harcourt, după toate celelalte pierderi, nu-i aşa? Mai bine se punea bine cu individul ăla de savant, Grant şi-o mărita pe Clementina cu el, pe vremea când toate-i mergeau din plin…

— Gura! sări Peters, arătând spre Grant, care tocmai intrase, nebăgat de seamă.

— Domnilor, prezența mea să nu vă deranjeze – spuse Grant, îndreptându-se spre ei cu o figură gravă, dar foarte stăpânită. Din contra, sunt nerăbdător să aflu veşti despre familia Harcourt. Am plecat spre New York înainte de a începe ploile şi abia acum m-am întors.

Spusele şi purtarea lui păreau a fi atât de mult în ton cu posomorâta atmosferă filosofică ce părea a-i fi cuprins pe toți, încât Billings, după ce aruncă o privire celorlalți, continuă.

— Dacă dumneata ai plecat mai înainte de primele ploi, poa' c-ai plecat numai cu un vas înaintea lui Fletcher, când a şters-o cu Clementina Harcourt şi-ai fi putut să dai peste ei taman la New York, în preumblarea lor de nuntă.

Sub privirea lor plină de curiozitate şi cruzime, nici un muşchi nu tresări pe fața lui Grant.

— Nu, nu i-am întâlnit! răspunse el, prompt. Dar de ce-a fost nevoită să fugă de-acasă? Avea taică-său vreo obiecție față de Fletcher? Dacă-mi aduc bine aminte, era o partidă bună, omul fiind şi bogat.

— Da, sigur, dar bag samă că bătrânul n-a prea uitat chestia cu *Trâmbița*, deşi aia şi-a luat vorbele înapoi şi şi-a turnat cenuşă în cap. Şi poate că i s-a părut că logodna aceea era cam prea în pripă. Gurile rele zic că l-a văzut pe Fletcher prima oară abia cu o zi înainte de logodnă.

— Să fiu al naibii! Auzi colo – făcu Peters, lovindu-şi cu putere pipa ca s-o scuture de cenuşă şi-i făcu pe vecinii săi să tresară din trândava lor resemnare, când îl văzură că-şi ia picioarele de pe sobă şi se mai şi scoală în picioare. Stați să vă spun eu, dom'lor, cum e treaba, că m-am săturat de lăturile care se tot leorbăie în jurul nostru. Fetişcana aia de Clementina şi individul de Fletcher s-au întâlnit nu numai o dată, ci de mai multe ori… da! Erau prieteni vechi, dacă tot am ajuns aici, treabă din urmă cu şase ani!

Grant se uita țintă, plin de curiozitate, la cel ce vorbea, deşi ceilalți abia dacă priveau într-acolo.

— Aflați, domniile voastre, că eu n-am prea înghițit povestea aia cu înecatul lui Lige Curtis – spuse Peters mai departe. De ce? Ei, dacă vreți să ştiți… după mintea mea… nici n-a existat niciodată nici un Lige Curtis!

Billings îşi săltă alene, cu mare greutate, capul. Wingate îşi întoarse privirea spre Peters.

— În bujila aceea a lui nu s-a găsit niciodată nici un capăt de hârtie pe care să fie scris numele de Lige Curtis; după Lige Curtis, nu s-a arătat niciodată nici un prieten îndurerat. De ce? Fiindcă n-a existat niciodată nici un Lige Curtis! Insul care trecea în Sidon sub numele ăsta… era tipul ăla Fletcher. Aşa se face că ştia totul despre actul de proprietate a lui Harcourt şi-l avea la mână când voia el. Şi n-a făcut toate astea decât ca s-o câştige pe Clementina Harcourt, lucru pe care bătrânul nu-l prea încuviințase la Sidon.

Un mârâit de neîncredere traversă grupul. Asta e soarta ideilor istorice! Numai Grant îl asculta cu atenție.

— Povestea asta să i-o spui tu lui John Milton – replică Wingate, ironic. E cam pe măsura scornelilor pe care le toarnă el în *Trâmbița*.

— Slujba aia a lui e nemaipomenită. Mă-ntreb cam cu cât s-alege de pe urma ei – făcu Peters.

Fu rândul lui Billings să se salte în capul oaselor, ba chiar, mânat de o puternică

pornire de cinism, să se ridice oarecum în picioare.

— Cu ce se alege? Cu ce se alege! Am să vă spun eu atunci cu ce s-a ales! O tărăşenie care bate povestea lui Peters… bate inundația! Ba mă bate şi pe mine! Doar vi-l amintiți pe puşti, dom'lor. Atunci ştiți că toată vremea îl găseai pe lângă prăvălia lui tat-su, citind tot felul de scorneli aiurite. Vă aduceți dumneavoastră aminte cât mă munceam eu cu el să-i dau pilde bune şi să-i bag mințile în cap? Şi vă aduceți aminte că, după ce tat-su s-a ajuns, el şi-a aruncat norocul pe gârlă şi a fugit cu fata-n casă, tot din cauza nenorocitelor de terfeloage aiurite pe care le citea? Vă aduceți aminte cum s-a tot învârtit pe lângă tot felul de ziare, până ce s-a apucat de-a încropit chiar şi el o scorneală din aia aiurită? Şi acum vreți să aflați cu ce s-a ales de pe urma lor? Păi a cunoscut o văduvă bogată din Philadelphia, una din alea cu nasul pe sus, dichisită, pe care nici să n-o atingi… uite, cu asta s-a ales dumnealui! A făcut să-i pice cu tronc mutra lui şi scornelile alea ale lui, cu asta s-a ales. Ba s-a mai şi întovărăşit cu Fletcher la *Trâmbița*… – uite cu ce s-a ales. Fir-aş afurisit să fiu. Dacă ce se spune-i adevărul adevărat, atunci în vreme ce noi, ăştia munciți, stăm aici ca nişte şobolani înecați… individul ăsta de John Milton, care n-a pus mâna în viața lui să facă şi el o treabă ca lumea, ca mine sau ca ăştilalți, care n-a brodit decât scorneli pe seama noastră, ca şi cum asta ar fi fost o treabă, acum se alege dumnealui cu… ce credeți? Păi cum, cu o văduvă bogată, care trage după ea şi juma' de milion de dolari. Dom'lor, libertatea-i un lucru bun… zic eu… da' în țara asta îs şi nişte treburi care au prea multă libertate… şi una din astea-i libertatea presei!

SFÂRŞIT.